

ΠΑΝΔΟΡΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

Συντάκται: Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ, Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ, Ν. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ. κ.λ.

ΤΟΜΟΣ Α΄.

ΦΥΛΛΙΔΙΟΝ ΚΓ΄. ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ. 1851.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ. Ἡ Ἰουδαία τῆς Βιλέικας, (συνέχεια καὶ τέλος) ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ τοῦ Κ. Σχίλλερου, μετάφρασις Ἰ. Ρ. Ρ. — Τὸ βόρειον ἀκρωτήριο, ὑπὸ Α. Ρ. Ρ. — Βιβλιογραφία ὑπὸ * * * — Τὸ Ἰατρικὸν Μουσεῖον — Φιλολογικά, ὑπὸ Α. Ρ. Ρ. — Περὶ Κροκάδελου ὑπὸ Ν. Δ. — Αἶνιγμα, ὑπὸ Σ. Κ. Κ. — Ριένζης (ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ) ὑπὸ Ν. Δ. ΕΙΚΟΝΕΣ. Βόρειον Ἀκρωτήριο. — Ἰατρικὸν Μουσεῖον. — Κροκάδελος.

ΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΓΙΝΟΝΤΑΙ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, παρὰ τοῖς Συντάκταις, καὶ παρὰ τῷ Τυπογράφῳ Κ. Χρ. Δούκα.
ΕΝ ΤῆΙ ΔΟΠΠΗ: ΕΛΛΑΔΙ, παρὰ τοῖς ΚΚ. ἐπιστάταις τῶν ταχυδρομείων.
ΕΚΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, παρὰ τοῖς ΚΚ. Ἑλλ. προζένοις.
ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, παρὰ τῷ Κ. Γ. Σταυρίδῃ.
ΕΝ ΣΜΥΡΝΗΙ, παρὰ τῷ Κ. Ι. Μάγερ.

ΤΙΜΗ ΕΤΗΣΙΑΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΠΡΟΠΛΗΡΕΤΕΑ.

ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ δρ. 16, ἐλευθέρῃ Ταχυδρομικῶν.
ΕΝ ΤΟΥΡΚΙΑΙ γρόσις 80, ἐλευθέρῃ Ταχυδρομικῶν.
ΕΝ ΔΑΚΙΑ: Δίστηλα 3 1/2 δμ.
ΕΝ ΡΩΣΣΙΑΙ: Ρούβλ. ἀργ. 7, δμ.
ΕΝ ΤῆΙ ΙΟΝΙῳ ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ Δίστ. 3, δμ.
ΑΛΛΑΧΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ Φράγκα 16. Τὰ Ταχυδρομικά εἰς βάρος τῶν Συνδρομητῶν.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΧΡ. ΔΝΑΣΤ. ΔΟΥΔΑ.

1851

Α Γ Γ Ε Λ Ι Α .

Εἰς τὸ ἐξώφυλλον τῆς ἡ Παυδώρα θέλει ἀναγγελλεῖ πάντα τὰ ἐν Ἑλλάδι ἐκδιδόμενα βιβλία, ὧν ἀντίτυπον ἤθελε σταλῆ πρὸς τὴν διεύθυνσιν αὐτῆς ὑπὸ τῶν ἐκδοτῶν προσέτι δὲ καὶ προσοχῆς τινος ἄξια ξένα βιβλία, τὰ ὀπωσθήποτε ἀφορῶντα τὴν ἀρχαίαν ἢ νέαν Ἑλλάδα.

Εἰς τὸ αὐτὸ δὲ ἐξώφυλλον δέχεται νὰ καταχωρίσῃ καὶ παντὸς εἶδους φιλολογικὰς ἀγγελίας, πρὸς 20 λεπτά τὴν γραμμὴν διὰ δημοσίευσιν εἰς ἓν μόνον φυλλαδίον, πρὸς 40 λ. δὲ διὰ τρεῖς ἀλλεπαλλήλους δημοσιεύσεις.

GROTE

HISTORY OF GREECE.

8 τόμοι. Ἐκαστος τιμᾶται Σελίνια 16

Ὁ α' καὶ δ' τόμ. με τρεῖς χάρτας μετεφράσθη ἤδη καὶ εἰς τὸ Γερμανικόν, καὶ τιμᾶται δραχμ. 26
Δύο ἀντίτυπα τῆς μεταφράσεως ταύτης ὑπάρχουσιν ἐνταῦθα πωλούμενα.

W. MURE

OF CALDWELL

A critical History of the language and history of Ancient Greece. 3 Vol. London, 1850.

ΔΙΩΝ ΚΑΣΣΙΟΣ

Ἐκδ. Bekker. Τόμοι 2. Τιμὴ ἀμφοτέρων δεδεμένων δραχμ. 32, 60.

ΑΡΜΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Νέα ἐκδοσις ὑπὸ Heimbach κατὰ τὰ νέα χειρόγραφα καὶ με πολλὰς σημειώσεις

Τόμος 1 ἐκ 1000 περίπου σελίδων.

ΤΙΜΑΤΑΙ δρ. 20.

Τὴν ἐκδοσιν ταύτην ἐπεχείρησεν ὁ κύριος Heimbach προτροπῇ τοῦ κυρίου

Α. Σγούτα ἐκδότου τῆς Θεμίδος, πρ' ᾧ καὶ εὑρίσκονται ἀντίτυπα.

Ἐν Γερμανίᾳ τιμᾶται th 5 1/2

Δ Ε ΚΙΓ Α Λ Λ

ΓΕΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΘΗΡΑΣ,

Ἐν Ἐρμούπολει 1850.

Η ΠΑΝΔΩΡΑ.

Η ΙΟΥΔΑΙΑ ΤΗΣ ΒΙΛΛΕΙΚΑΣ.

(Συνέχεια και τέλος ἴδε ἀριθ. 22.)

Ἡ Γεσίκα σκεπτική ἐκάθητο εἰς καλύβην ἐρήμην πλησίον πυρῶς ἡμιεσθασμένου· ἡ ἡμέρα εἶχε τελευτήσῃ πρὸ ὀλίγου, καὶ ἡ νέα Ἰουδαία γονυπετήτατα εὐθεῶς ἔλεγε διὰ χαμηλῆς φωνῆς ἰὴν ἐτπερινὴν προσευχὴν τῆς.

Διεκόπη δὲ ἐνὸς « τίς εἶ » τοῦ φρουροῦ τοῦ παραφυλάκτοντος εἰς τὴν θύραν τῆς.

— Ὁ ἀρχηγός σου, ἀπεκρίθη μία φωνή· ὁ στρατιώτης ὑπεχώρησεν εὐσεβῶς καὶ ἐπαβήτησεν τὰ πόδια· ἡ Γεσίκα εἶδε νὰ ἀνοιχθῇ ἡ θύρα, καὶ ὁ Σερικαὺρ ἦτον ἐνώπιόν τῆς.

— Τί θέλεις, κύριε; ἠρώτησεν ἐντρόμως ἐκείνη, ἐγερθεῖσα μεθ' ὀρμῆς· φύε, ἢ κράζω βοήθειαν.

ΠΑΝΔΩΡΑ

— Σιώπα! δυστυχῆς, εἶπεν ὁ Σερικαὺρ, ἂν δὲν θέλῃς νὰ ἀπολεσθῇς καὶ σὺ καὶ ὁ πατήρ σου.

— Τίς σέ φέρει; εἶμαι αἰχμάλωτός σου; ἤλιπζον ὅτι καὶ ἐνταῦθα θὰ εἶμην ἀπηλλαγμένη τῶν μισητῶν σου καταδιώξεων.

— Ἡ πειστομότης σου σέ ἐρρύψεν εἰς τὴν εἰρκτὴν ταύτην· τρέμε ἂν ἐπιμένῃς, διότι δὲν ἤξεύρεις ἀκόμα ὅποια φρικώδης τύχη σέ περιμένει.

— Δὲν γνωρίζω ἄλλην φρικωδεστέραν τοῦ νὰ εἶμαι ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν σου.

— Μάθῃς λοιπὸν, ἀνόητε, ὅτι ὁ θάνατος σέ περιμένει· ὁ πλεόν ἄτιμος θάνατος· κατηγορεῖται ὅτι μὰς ἐπεβουλεύθη; εἰς τὴν Βιλλείκην.

— Θεὲ ἐπουράνιε! ἀνέκραξεν ἡ Γεσίκα μετὰ οἰκτικῆς ἢ κακίας δυνάτα νὰ προβῇ ἐπὶ τοσοῦτω; ἀλλ' ὄχι, οὐδεὶς θὰ πιστεύῃ αὐτὴν τὴν αἰσχρὰν κατηγορίαν, καὶ θὰ δικαιωθῶ.

— Μάττην τὸ ἐλπίζεις· ἀνευ ἀποδείξεων τῆς ἀθωῆ·

Φυλλάδ. 23.

τητός σου τίς θά θελήσῃ νὰ σέ ὑπερασπισθῇ; πίσει σὸν με, μὴ παίξῃς τόσον ἐλαφρᾶ τὴν ζωὴν σου, διότι ἐκεῖνος ἐξ οὗ ἐξαρτᾶται ἡ τύχη σου στέργει μᾶλλον νὰ θυσιάσῃ χιλίας γυναικάς ὡς σὺ παρά μόνον ἓνα ἄνθρωπον ἐκ τοῦ τάγματός του· δύνασαι νὰ ἦσαι θεβαία ὅτι δὲν θὰ ἴδῃς πλέον τὸν ἥλιον δύοντα, καὶ ὅτι μετ' ὀλίγον θὰ κοιμηθῇς εἰς τὸ θάθος τοῦ Νιέμεν.

Ἡ Γεσίκα ἦτον ἀπονεκρωμένη.
— Ἴδου, ἐπρόσθεεν ἐκεῖνος τί σέ περιμένει ἀντί ζωῆς πλήρους θεληγῆτρων καὶ ἐρωτός· ἐκλεξόν μεταξὺ τῶν δύο.

— Ἐκείνη ἀπεστράφη ἀπ' αὐτοῦ μετὰ περιφρονησεως, καὶ χωρὶς νὰ καταδεχθῇ νὰ ἀποκριθῇ.

— Μὴν ἀλαζονεύεσαι τόσον διὰ τὰς ματαίας αὐθαδείας σου, ἐξηκολούθησεν ὁ Σερικοῦρ ἐκτραχυνόμενος· ἴσως θὰ μετανοήσῃς αὐριον, ἀλλ' αὐριον δὲν θὰ ἦναι καιρός· πιστεύσον μοι, ἀκολούθησον τὰς συμβουλὰς μου· δέχθητι τὰς προτάσεις μου.

— Τί πρέπει λοιπὸν νὰ κάμω; ὁποῖον καταφύγιον μοι μένει;

— Ἡ φυγή· τὰ πάντα προετοίμασα διὰ νὰ σέ σώσω· ὁ αὐτός ἄνθρωπος ὅστις σέ ἔφερεν ἐνταῦθα θὰ σέ συνοδεύσῃ εἰς τόπον ὅπου μετ' οὐ πολὺ θὰ ἔλθω νὰ σέ εὕρω.

— Καὶ ὁ πατήρ μου, τί θὰ γίνῃ; θὰ μὲ συνοδεύσῃ;

— Ἄδύνατον! τί λέγεις;

— Ὡ! ἐκεῖνος, ὁ πατήρ μου νὰ μείνῃ ἐγκαταλειμμένος εἰς τὴν ἴσσαν τῶν διωκτῶν μας! ἐγὼ νὰ τὸν ἀφήσω διὰ νὰ σέ ἀκολουθήσω! ποτέ! ὅ,τι καὶ ἂν γίνῃ μένω ἐδῶ.

— Μὴ με κάμῃς νὰ χάσω τὴν ὑπομονὴν μου, εἶπεν ὁ Σερικοῦρ· ἂν φύγω, εἶσαι χαμένη· παῦσον τοῦ νὰ κολακεύεσαι διὰ ματαίας ἐλπίδος· δὲν θὰ ἐξέλθῃς αὐτῆς τῆς καλύβης, εἰμὴ ἢ διὰ νὰ γίνῃς εἰδική μου, ἢ διὰ νὰ ὑπάγῃς εἰς τὸ συμβούλιον καὶ εἰς τὸν θάνατον.

Ἐκλέγω τὸν θάνατον, ἂν ὁ πατήρ μου δὲν σωθῇ, εἶπε μετὰ τόνου ἀποφάσεως ἡ Γεσίκα.

— Λοιπὸν μάθε δι· ὁ πατήρ σου εἶναι ἤδη ἐκτὸς κινδύνου· ταύτην τὴν στιγμήν εὐρίσκειται μακρὰν ἀπ' ἐδῶ.

— Ὁ πατήρ μου ἐσώθη! ἀνέκραξεν ἡ νέα κόρη, ἐγειρομένη κατεπευσμένης· Ὡ! νὰ τὸ πιστεύσω; λέγεις τὴν ἀλήθειαν; μοι δίδεις τὸν λόγον σου;

— Σοὶ τὸ ὁμῶν εἰς τὴν τιμὴν μου· ἐγὼ δ' ἴδιος διέθεσα τὰ πάντα πρὸς φυγὴν του· Ἴδε Γεσίκα, διὰ σέ καὶ μόνον ἐξέθεσα τὴν τιμὴν μου καὶ τὴν ζωὴν μου· ὁ ἔρωσ μου με ἔκαμε νὰ λησμονήσω ὅλα τὰ χρέη μου· Ὡ! ἐξηκολούθησεν αὐτός, θλίβων ἐκείνην περιπαθῶς εἰς τὰς ἀγκάλας του, μισοῦσαν νὰ μὲ ἀκολουθήσῃς, καὶ θὰ σέ ἀποζημιώσω μετὰ τόκου διὰ ὅσας θλίψεις σοὶ ἐπροξένησα.

— Φύγε! ἀνέκραξεν ἡ Γεσίκα, ἀπωθοῦσα αὐτὸν μετὰ σφοδρότητος· Ὁσὲ τοῦ Ἰσραὴλ, σοὶ εὐχαριστῶ ὁ πατήρ μου εἶναι ἐλεύθερος καὶ ἐν ἀσφαλείᾳ! εἶμαι εὐτυχῆς ἤδη, καὶ οὐδὲν θὰ μὲ κάμῃ νὰ ἐξέλθω ἐντεῦθεν.

— Παραφροναί; εἶπεν ὁ Σερικοῦρ ἐκστατικὸς ἔξωγρηθῆς εἰς τὴν ἰδίαν παγίδα σου, καὶ κατέστησας εἰς τὸ ἐξῆς ἀνωφελεῖς τὰς πανουργίας σου.

Ὁ Σερικοῦρ δὲν ἤδυνήθη νὰ συστειλῇ μίαν χειρονομίαν μανίας.

— Ὅπισω, κακοῦργε, ὀπίσω! ἢ κράζω βοήθειαν· ἐγὼ νὰ σέ ἀκολουθήσω! ἐγὼ νὰ σέ ἀγαπήσω! κἀλλιον χιλιάκις νὰ ἀποθάνω, κἀλλιον νὰ ταφῶ ζῶσα ὑπὸ τοῦς πάγους τοῦ Νιέμεν παρά νὰ ζήσω εἰς τὰς ἀγκάλας σου!

— Καλὸν, ἀπόθανε λοιπὸν! ἀνέκραξεν ὁ Σερικοῦρ, ἀφρίζων ἐκ θυμοῦ καὶ ἐξορμῶν δρομαίως τῆς καλύβης.

Ἡ Γεσίκα ἐγονάτισε, καὶ ἀπέδωκε μυρίας εὐχαριστίας εἰς τὸν Οὐρανὸν διὰ τὴν εὐτυχὴ ἀπολύτρωσιν τοῦ πατρὸς τῆς.

Ἄμα ἀπεπερατόθη ἡ ἐπιθεώρησις τοῦ τάγματος, ὁ λοχίας ἔλαβε κατὰ μέρος τὸν Βαλαφρῆν.

— Ἄκουσον, τῷ εἶπε, κακῶς βραίνουσι τὰ καθ' ἡμᾶς.

— Κακῶς! πῶς;

— Ὁ Συναγματάρχης ὠσφράνθη τὰ διατρέξαντα εἰς Κρασόνην.

— Ὡ διάβολε! θὰ μᾶς τουφεκίσῃ ὅλους ἀνηλεῶς.

— Τοῦτο εἶναι τὸ ὀλιγώτερον ἀπ' ὅ,τι δύναται νὰ μᾶς συμβῇ, ἀπεκρίθη ὁ λοχίας· ἓνα μόνον τρόπον γνωρίζω διὰ νὰ σωθῶμεν, τὸ νὰ ἀπαλλαχθῶμεν τοῦ Ἰουδαίου.

— Να! ἀλλὰ πῶς; εἶπεν ὁ Βαλαφρῆς.

— Νὰ τὸν ἀφήσωμεν νὰ φύγῃ· οὐδὲν εὐκολώτερον.

— Νὰ τὸν ἀφήσωμεν! τί ἐννοεῖς; τίνες νὰ τὸν ἀφήσωμαι;

— Πῶς τίνες; οὐ καὶ ἐγὼ! τὸ ἐσπέρας σὺ θὰ ἦσαι φρουρός πλησίον αὐτοῦ· τότε ἐγὼ θὰ τῷ προξενήσω μέγαν τρόμον, θὰ τῷ ἀπειλήσω τουφεκισμόν, καὶ ἐκεῖνος θὰ φύγῃ ἀνεπιστρεπτεῖ.

— Ὁ στοχασμός σου δὲν εἶναι κακός· ἀλλὰ κἀλλιστα ἐνδέχεται νὰ μοι συμβῇ νὰ καταδικασθῶ εἰς τὸ νὰ κατασχω ἐγὼ τὴν διωρισμένην δι' ἐκεῖνον ἐντιμον θέσιν.

— Παντελῶς! φεύγεις μετ' ἐκεῖνον.

— Ἐγὼ, νὰ λειποτακτῆσω! εἶπεν ἐκστατικὸς καὶ ἐγείρων τὴν κεφαλὴν ὁ Βαλαφρῆς.

— Μήπως ἐπὶ ζωῆς σου τώρα κατὰ πρῶτον διὰ τῆς ταχύτητος τῶν ποδῶν σου διέφυγες τὴν μελλουσαν ὑψωτὴν σου; ἐπειτα τὰ ἐνδεχόμενα τοῦ πολέμου μας εἶναι μακρὰν τοῦ νὰ ἦναι καλά, καὶ ὅπου καὶ ἂν ὑπάγῃς θὰ ἦσαι εἰς καλῆτεράν στάσιν τῆς σημερινῆς.

— Ὁ Βαλαφρῆς ἔμεινεν ἀναποφάσιτος.

— Ὡ! τί δὲν εἶδον, ἐγὼ, διὰ νὰ εὐρεθῶ μακρὰν αὐτοῦ τοῦ κατηραμένου τόπου ὅπου πέλος πάντων θὰ ἀποθάνω ἐκ τοῦ ψύχους, ἂν δὲν με καταφάγωσιν οἱ λύκοι! ὁ Ἰουδαῖος θὰ γίνῃ ὀδηγός σου· τὸ ὅσον θὰ τῷ ἀφήσωμεν μικρὸν ὑποστράγγυλον πρὸς τὸν θά διευκολύνη τὴν ὁδοικορίαν σου.

— Ἀπεφάσισα! ἔκραξεν ὁ Βαλαφρῆς· φεύγω μετὰ

τοῦ Ἰουδαίου· ἐτοίμασον ὄλα, καὶ μὴ λησμονήθῃς τὸ κινώτιόν του.

Ἀνακτῆμενος ἐπ' ὀλίγου ἀχύρου, καὶ θεβουλισμένος εἰς τοὺς πλέον καρδιοδόρους διαλογισμούς ὁ Ἰσαὰκ ἐββίγα ἐκ ψύχους εἰς μίαν γωνίαν τοῦ ὡς φυλακῆ χρησιμεύοντος αὐτῷ ἱποστασίου, ὅταν ὁ λοχίας ἀνοίξας ἡσυχῶς τὴν θύραν, τὸν ἐκάλεσε διὰ χαμηλῆς φωνῆς.

— Ἰουδαῖε, ποῦ εἶσαι, Ἰουδαῖε;

— Ἴδου ἐγὼ, ἀπεκρίθη ὁ Ἰσαὰκ ἐγειρόμενος· τίς εἶναι; τίς με καλεῖ;

— Σπεῦσον· πρέπει νὰ φύγῃς ἀπ' ἐδῶ.

— Καὶ ποῦ πρέπει νὰ ὑπάγω; τί θέλουσιν ἀπ' ἐμοῦ;

— Πρέπει νὰ φύγῃς· εἶδε μὴ θὰ τουφεκιθῇς αὐριον.

— Ἐγὼ, νὰ τουφεκιθῶ; ἔλεος! καὶ τί ἔκαμα λοιπὸν;

— Καταμηνύεται ὡς κατέσκοπος, καὶ κατηγορεῖται ὅτι ἐφόρευτες ἓνα ἵππεά τοῦ τάγματός μας εἰς τὸ δάσος τῆς Κρασόνης· καὶ ὁ συναγματάρχης μαίῃ ὅστις δὲν ἀπτεῖλειαι θὰ διατάξῃ νὰ σέ τουφεκίσουν αὐριον, ἢ δὲν δυνήθῃς ν' ἀποδείξῃς τὴν ἀθωότητά του.

— Ἐλεος! τί φρικτὴν συκοφαντίαν! εἶμαι ἀθῶος.

— Ὅθ' αὐτῆς κατηραμένη κράκτα! αὐτὸς ὁ ἀνόητος· μὲ τὰς Ἰερεμιάδας του θὰ θέσῃ περιπόλους ἐπὶ τῆς βράχης μας· ἀκουσον, κατηγορεῖται ἐπὶ κατασκοπία καὶ ἐπειδὴ δὲν δύναται νὰ ἀποδείξῃς τὸ ἐναντίον, θὰ πρκαγεῖται τὴν κεφαλὴν σου διὰ μολύβδου, ἂν δὲν σπεύσῃς νὰ φύγῃς.

— Ποῦ νὰ σωθῶ; τί θὰ γίνῃ ἡ κόρη μου;

— Ἡ κόρη σου, θὰ μείνῃ μετ' ἡμᾶς.

— Τί! ἡ κόρη μου μετ' ἡμᾶς! ἡ κόρη μου εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Τοφὲτ, ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ Μολόχ! ὄχι· προκρίνω χιλιάκις νὰ ἀποθάνω παρά νὰ ἐγκαταλείψω τὸ τέκνον μου.

— Μὴ θλιβῆσαι τόσον πρόωρα, οὐδὲν κακὸν θὰ πάθῃ ἡ κόρη σου.

Ἄλλ' ὁ Ἰσαὰκ παροξυνόμενος ἐπὶ τὸ μᾶλλον καὶ μᾶλλον:

— Δύνασθε νὰ με ματιγώσετε, νὰ με σχίσετε, νὰ ἀποτέμετε τὰ χεῖράς μου καὶ τοὺς πόδας μου, νὰ μὲ ὑποβάλετε εἰς μαρτύριον ὡς τὸν Ἐλεάζαρο καὶ τοὺς ἐπτά αὐτοῦ ἀδελφεῖς τοῦ βιβλίου τῶν Μακκαβαίων· πλὴν ἐγὼ δὲ ἐξέρχομαι ἐντεῦθεν ἄνευ τῆς κόρης μου.

— Κατηραμένη Ἰουδαῖε, μαινεσαι; εἶπεν ὁ λοχίας, θέτων τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ στόματός του· ἀκουσον λόγον λοιπὸν ἡ κόρη σου δὲν εἶναι πλέον ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἱερέως· εἶναι ὑπὸ κράτησιν, διότι βαρῶς κατηγορεῖται ἂν ὁμῶς φύγῃ, ὁ συναγματάρχης μὴ δύναμενος νὰ τὴν κατηγορήσῃ μόνην θὰ τὴν ἀπολύσῃ· καὶ ἐπειδὴ σήμερον ἡ αὐριον ἀναχωροῦμεν, θὰ δυνήθῃς ἄμα μακρυνθῶμεν, νὰ ἐπανέλθῃς καὶ νὰ εὕρῃς τὴν κόρην σου.

— Χοῦμ! εἶπεν ὁ Ἰσαὰκ, ἐρητυχάτας ὀλίγον, ἀλλὰ πάντοτε δυσπιστῶν εἰς τὸν πανοῦργον λοχίαν, δύλιμα νὰ πιστευθῶ εἰς σέ; δὲν εἶσαι ἄνθρωπος νὰ φροντίζῃς περὶ τῆς ζωῆς ἐνὸς πτωχοῦ Ἰουδαίου.

— Ὁ διάβολος νὰ πάρῃ τὸν ἀνόητον! δὲν βλέπεις

ὅτι ἡ ἀξιοδύρατος σκηνὴ τῆς Βιλλείκας, μᾶς ἀνησυχεῖ, ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ ἐξηγήσωμεν εἰς τὸν συναγματάρχην μας τὴν φθορὰν τῶν ἀνθρώπων μας· εἰμὴ διὰ τῆς ἐπιβουλῆς, καὶ ὅτι θὰ δυνηθῶμεν νὰ τὴν διαθέσωμεν ὅπως θελήσωμεν, ἅμα ἀπαλαχθῶμεν ἀπὸ σοῦ;

— Καλὸν λοιπὸν, ἔστω μακρυνόμενος, πρᾶττω πρὸς ὄφελος τῆς θυγατρὸς μου· φεύγω, τὸ ἀπεφάτισα· ἀλλὰ πῶς νὰ ἀπατήσω τὴν ἐπαγρύπνησιν τοῦ φρουροῦντος τὴν θύραν μου στρατιώτου;

— Προεῖδον τὰ πάντα· ἐκεῖνος θὰ φύγῃ μετὰ σοῦ· θὰ διευθυνθῆτε πρὸς τὸ μέρος τοῦ Μόστι ὅπου εὐρίσκονται αἱ προφυλακαὶ τοῦ ἐχθροῦ· πλὴν φυλάξου μὴ πλησιασῇ· πολὺ εἰς τὸ Γρόδδον ὅπερ κατέχεται εἰστέτι ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν μας· στοχάζομαι ὅτι γνωρίζεις τὸν τόπον.

— Ὁ Θεὸς τοῦ Ἀβραὰμ θὰ μεῖ δείξῃ τὴν καλύτεράν ὁδόν, ἀπεκρίθη ὁ Ἰσαὰκ· ἤμην δὲ καὶ πολλὰκις εἰς τὸ Μόστι καὶ εἰς τὸ Γρόδδον, καὶ γνωρίζω κἀλλίστα ἐκεῖνους τοὺς δρόμους.

— Λοιπὸν, σπεῦτε· ἡ ὥρα μόλις εἶναι ἐδδόμενη, καὶ ἔχεις ἐμπρὸς σου δώδεκα ὥρας ἕως νὰ παρατηρηθῇ ἡ ἀπουσία σου· ἀλλὰ καὶ πρότερον ἂν παρατηρηθῇ, ἔχομεν κατὰ τὸ παρὸν εἰς πολλὰ νὰ ἀτχοληθῶμεν μᾶλλον παρά εἰς τὸ νὰ τρέξωμεν κατόπιν ἐνὸς Ἰουδαίου φυγάδος· Ἄ! ἀκόμη μίαν λέξιν· εἰς τί κατάστασιν εὐρίσκειται τὸ βλαάντιόν σου; στοχάζομαι ὅτι ὁ κόπος μου, καθὼς καὶ ὁ τοῦ καλοῦ ἀνθρώπου ὅστις σέ περιμένει εἰς τὴν θύραν εἶναι ἄξιος τινὸς ἀμοιβῆς.

Ὁ Ἰσαὰκ ἐξήγαγε στενάκων τὸ βαλάντιον τοῦ Ναθάν, καὶ ὁ Λοχίας τὸ ἐκένωσε κατὰ πολὺ μέρος εἰς τὸν κόλπον του.

— Λάβε, εἶπεν εἰς τὸν Βαλαφρῆν, ἐξερχόμενος μετὰ τοῦ Ἰσαὰκ καὶ παρεμβάλλων εἰς τὴν χεῖρα τοῦ ἱππέως τὸν ὀλίγον ἔμεινεν εἰς τὸ βαλάντιον· φύγετε καὶ προσέχετε νὰ μὴ σὰς ἴδωσιν ἀπ' αὐτῆς τῆς ὀπισθεν θύρας μέχρι τοῦ δάτους· μόλις εἶναι ἑκατὸν βήματα. Τρέξατε καὶ μὴ ληπθῆτε τὴν ἀναπνοήν σας, διότι, μὰ τὴν πίστιν μου, δύναται διαβολικὰ νὰ σὰς τὴν κονταίνου, ἂν ἄπᾳ σὰς· συλλάβου.

Τοῦς ἐθεώρησε τρέχοντας ὀλίγας στιγμάς, καὶ ἅμα εἶδεν ὅτι διηλθον τὴν παδιάδα τῆς χιόνος, καὶ ἐγίναν ἄφαντοι εἰς τὴν πυκνότητά τοῦ δάτους, διευδύνηθαι εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ Σερικοῦρ, διὰ νὰ μάθῃ εἰς πόσον βαθμὸν εἶχεν ἐπιτύχῃ παρὰ τῆ ὥραία Γεσίκα.

Ὁ συναγματάρχης εἰσῆλθεν ὄλωσ παρωργισμένος ὅταν ἔμεινεν ἐκ τῆς ἐκθέσεως τὴν φυγὴν τοῦ Ἰσαὰκ καὶ τὴν λειποτακτίαν τοῦ εἰς φύλαξιν αὐτοῦ διωρισμένου στρατιώτου.

— Ὁ προδότης! ἐλπίζει ὅτι θὰ φεισθῶ τῆς θυγατρὸς του; ὄχι! μὰ τὴν τιμὴν μου, αὐτὴ θὰ πληρώσῃ δι' ἐκεῖνον· νὰ κάμῃ νὰ λειποτακτῶσιν οἱ ἄνθρωποι τῆς ὑπηρεσίας! ὁ ἀχρεῖος ἐκεῖνος φαίνεται ὅτι ἔχει πανουργίας ἐξιδιασμένας· ἡ θυγάτηρ του ἔχει, λέγουσιν, κἀλλος ἐξαισίον· μὴ δελεασθῆς, εἰσηγητᾶ, διότι καὶ ὡς ἡ Ἀφροδίτη ἂν ἦναι ὥραία, δὲν θὰ ὑπάρξῃ δι' αὐτὴν οὔτε συμπάθεια οὔτε εὐσπλαγγνία· εἰς τί βαθμὸν εὐρίσκειται ἡ ἀνάκρισις τῆς δικῆς τῆς; ἐξέτασες τὸν λοχίαν;

— Ὁ διάβολος νὰ πάρῃ τὸν ἀνόητον! δὲν βλέπεις

— Ἐκεῖνος ἐπιμένει εἰς τὴν πρώτην τοῦ κατάθεσιν, καὶ ἰδοὺ γραμματίον ἐπιβεβαίουν αὐτὴν εἶναι ἐπιστολὴν γραφείσα ὑπὸ τῆς κατηγορουμένης πρὸς τὸν πατέρα τῆς εὑρισκόμενον τότε εἰς τὸ Γιάβρι, καὶ συλληφθεῖσα ὑπὸ τοῦ κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος ἀποσπάσματος τῆς φρουρᾶς.

— Ἄς ἰδωμεν, εἶπεν ὁ συνταγματάρχης, καὶ λαβὼν τὸ χαρτίον, ἀνέγνω:

« Πάτερ

» Τί βραδύνεις νὰ φέρῃς τοὺς ἐλευθερωτάς μας; ὁ ὑποστρήξας τοὺς προπάτοράς μας κατὰ τῶν ἐχθρῶν των θὰ πολεμήσῃ μετ' ὑμῶν ὁ ἀριθμὸς τῶν υἱῶν τῶν Ἀμμωνιτῶν εἶναι ὀλίγος εἰς Βιλλείκην, καὶ ἀλαζονευόμενοι εἰς τὴν ἀνδρείαν των, νομίζουσιν ἑαυτοὺς ὑπεράνω πάσης προσβολῆς· μόνον ἀνθρώπους τινὰς ἀπορασιασμένους ἀν ὠδήγεις διὰ τῆς Οὐνίκας ἦν ἐκεῖνοι κατέλιπον, οὐδὲ εἰς θὰ διέφυγε. »

— Ἀχρεῖα! ἀνέκραξεν ὁ συνταγματάρχης.

— Ὁ λοχίας βεβαίως προσέτι, ἐξηκολούθησεν ὁ εἰσηγητῆς, ὅτι εἶδε καὶ ἐγνώρισεν καλῶς τὸν Ἰουδαῖον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς φάλαγγος ἧτις ἔτρεψε τὴν ἴλην καὶ ἐμπόδισε τὴν ἀναχώρησίν τῆς.

— Ἀρκεῖ, ἐπανελάβε σφοδρῶς ὁ συνταγματάρχης, ἀρκεῖ! οὐδεμία εὐσπλαγγία! οὐδὲν ἔλεος! θὰ πνίξω εἰς τὸν ποταμὸν αὐτὴν τὴν ἀχρεῖαν, διὰ νὰ γίνῃ παράδειγμα εἰς ὄλους τοὺς περικυκλῶντας ἡμᾶς κατασκόπους, εἰς ὄλους τοὺς ἐπιβούλους· ἄς συναχθῆ εὐθὺς τὸ συμβούλιον· ἄς παρευρεθῆ καὶ ὁ Σερικὸς· ἡ διαγωγή του μοὶ φαίνεται παράδοχος· μένει ἀκόμη εἰς τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν κάποιον μυστήριον ὅπερ θὰ ἀνακαλύψω· αὐτὸς ὁ λοχίας μοὶ εἶναι γνωστὸς πρὸ πολλοῦ ὡς πονηρὸν κάθαρμα· δὲν τολμῶ, κατὰ ἀλήθειαν, νὰ δώσω πίστιν εἰς τὴν κατάθεσιν ἐκεῖνου τοῦ ἀχρεῖου.

Τὸ στρατιωτικὸν συμβούλιον εἶχε πρὸ ὀλίγου συναχθῆ εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ συνταγματάρχου, καὶ παρευθὺς ἐφέρθη καὶ ἡ Γεσίκα· ἐν ᾧ διέβαινε πρὸς ὅσον τινὰ ὀλίγον σκοτεινὸν, ἀξιωματικὸς τις περιετυλιγμένος εἰς τὸν μανδύαν του, τὴν ἐπλησίασε, διασχίσας τοὺς φύλακας τῆς, καὶ τῆ εἶπε κρυφίως.

— Ζήτησον ἀναβολὴν εἰκοσιτεσσάρων ὥρων· ἀλλέως εἶσαι χαμένη.

Ἡ Γεσίκα ἐπαρουσιάσθη ἐνώπιον τοῦ συμβουλίου μετὰ ἤθους αἰδήμονος, ἀλλὰ χωρὶς ἡ φυσιογνωμία τῆς νὰ δεικνύῃ τὴν ἐλαχίστην ἀνησυχίαν· ἔρριψεν ἐπὶ τῶν δικαστῶν τῆς βλέμμα δειλὸν εἰς ὃ ὅμως παρετηρεῖτο ἡ ἀξιοπρέπεια ἐκεῖνη ἡ προερχομένη ἐξ ἀκὴ λιδώτου συνειδήσεως.

Ἡ Γεσίκα εἰσῆλθη εἰς μικρὰν αἴθουσαν ἐν ᾗ ἦσαν συνηγμένοι πολλοὶ ἀξιωματικοὶ προεδρευόμενοι ὑπὸ τοῦ συνταγματάρχου· πλησίον ἐκεῖ ἐπὶ τραπέζης κατεχομένης ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ ἦσαν κατατεθειμένα τὰ ἔγγραφα τῆς διαδικασίας· πάντες οἱ ὀφθαλμοὶ ἐστράφησαν μετὰ περιεργείας πρὸς τὴν νέαν Ἰουδαίαν ἧτις ὑπέστη τὰ βλέμματα ἐκεῖνα ἄνευ τρόμου· ἐρύθημα μόνον κατεκάλυψε τὴν ὄψιν τῆς, ὅταν παρετήρησε τὸν Σερικὸν ὅστις ὠχρὸς καὶ ἔχων τοὺς βραχίονας

ἐσταυρωμένους, σεν ἐτόλμα νὰ ἐγείρῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἢ σὺκῆταις ἤρχισεν ἡ Γεσίκα ἀπεκρίθη μετὰ γλυκύτητος καὶ σταθερότητος εἰς πᾶσας τὰς ἀποταθείσας αὐτῆ ἐρωτήσεις.

— Ὁ πατὴρ σου, εἶπεν ὁ συνταγματάρχης, ἀνυπόμονος διὰ τοὺς βραδεῖς τύπους τῆς διαδικασίας, συνετήρησε μυστικὰς ἀνταποκρίσεις μετὰ τῶν ἐχθρῶν μας· ἐξύφανε τὸν ἀφανισμόν μας.

— Ὁ πατὴρ μου ἐπειδὴ ἀγαπᾷ πολὺ τὴν πατρίδα του, μισεῖ θανασιμὸς ὅσους τὴν σπαράττουσι καὶ τὴν κατερημοῦσι διὰ τοῦ πολέμου· ἀλλ' ἐπειδὴ ἔχει μεγάλην πεποίθησιν εἰς τὸν θεὸν τοῦ Ἰσραὴλ, δὲν πολυπραγμονεῖ τὰς διενέξεις τῶν ἰσχυρῶν καὶ τῶν ἀσεβῶν.

— Ὁ πατὴρ σου εὑρίσκετο εἰς Γιάβρι, ὅταν οἱ ἐχθροὶ μας ἐπῆλθον κατὰ τῆς Βιλλείκας· τί ἔκαμνεν ἐκεῖ;

— Οἱ στρατιῶταί σας οἱ ἴδιοι, κύριε συνταγματάρχο, τὸν ἔστυραν ἐκεῖ, διὰ νὰ τοῖς χρησιμεύσῃ ὡς ὁδηγός.

— Διατί, ἄμα ἐφθασεν ἐκεῖ, δὲν ἐπέστρεψεν εἰς Βιλλείκην;

— Δὲν γνωρίζω· τοῦτο μόνον δύναμαι νὰ εἶπω ὅτι ἀν εὑρίσκετο εἰς Βιλλείκην, δὲν θὰ συνέβαινον ὅσαι συνέβησαν εἰς αὐτὴν ἀταξίαι.

— Δὲν ἔγραψες πρὸς τὸν πατέρα σου εἰς Γιάβρι, καὶ δὲν τὸν ἐβίασες πολλὰκις νὰ ἐπιστρέψῃ;

— Ἐπεμψα δύο διαφόρους ἀνθρώπους πρὸς τὸν πατέρα μου διὰ νὰ τὸν παρακαλέσω νὰ μὴ μὲ ἀφήσῃ περισσότερον καιρὸν μόνην καὶ ἀπροστάτευτον· ἀλλ' οὐδεὶς ἐκεῖνων μοὶ ἔφερεν ἀπάντησιν.

— Εἶναι αὐτὴ ἡ ἐπιστολὴ ἣν ἔγραψες; ἠρώτησεν ὁ συνταγματάρχης, παρουσιάζων εἰς αὐτὴν ἓν χαρτίον.

— Ὁμοιάζει ἐκεῖνην ἣν ἐπεμψα πρὸς τὸν πατέρα μου διὰ τοῦ Σαλλοῦ, τοῦ ὑπηρετοῦ μας.

— Ἀνάγνωθι, καὶ γώρισον τί ἔγραψες.

Ἡ Γεσίκα διέτρεξε τὸ χαρτίον, καὶ τὸ πρόσωπόν τῆς ἔγινεν ἐν τῷ ἄμα πορφυροῦν ἐξ ἀγανακτήσεως.

— Ὅστις ἐπενόησε τοιαύτην συκοφαντίαν, ἀνέκραξεν ἐκεῖνη, ὑψώσασα τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν οὐρανόν, εἶθ' νὰ συνταραχθῆ παρὰ τοῦ ἐτάζοντος τὰς καρδίας, καὶ μόνου γινώσκοντος τὴν ἀλήθειαν!

— Λοιπὸν, δὲν παρεκίνησες τὸν πατέρα σου νὰ ἐνεργήσῃ ὥστε νὰ καταστραφῶμεν ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ;

— Ποτὲ οὔτε τὸ ἐστοχάσθη· καθικέτευον τὸν πατέρα μου νὰ ἐπιταχύνῃ τὴν ἐπιστροφὴν τους, διὰ νὰ μὲ λυτρώσῃ ἀπὸ τῶν καταδιώξεων εἰς ἃς μέεξεθεν ἡ ἀπουσία του καὶ ἡ μόνωσίς μου.

— Δὲν δύνασαι, εἶπεν ὁ εἰσηγητῆς, νὰ ἐμφανίσῃς ἀποδείξῃς τινὰ πρὸς ὑποστήριξιν τῆς δικαιολογίας σου; δὲν δύνασαι νὰ ἀναιρέσῃς δι' ἀποδείξεων τὰς ἐνοχοποιήσεις τοῦ κατηγοροῦ σου;

— Καὶ τίς εἶναι; ἠρώτησεν ἡ Γεσίκα.

— Οὗτος ὁ ἀνθρώπος, ἀπεκρίθη ὁ εἰσηγητῆς, δεικνύων τὸν λοχίαν· αὐτὸς γνωρίζει τὴν ἐπιβουλὴν τοῦ πατρὸς σου· αὐτὸς ὁ ἴδιος συνέλαβε τὰς ἃς τῷ ἐπεμψες ἐπιστολάς.

Ἡ νέα Ἰουδαία ἔρριψε τότε ἐπὶ τοῦ λοχίου βλέμμα τῆς ἐσχάτης περιφρονήσεως· ὅπερ ἐκεῖνος ὑπέμεινε

μετὰ τῆς ἀταράχου ἐκεῖνης ἀναιδείας ἧτις ἦν ἀχώριστος ἀπ' αὐτοῦ.

— Λοιπὸν οὐδεὶς εὑρίσκεται ἐνταῦθα, ἀνέκραξεν ἐκεῖνη, ἀτενίζουσα τὸν Σερικόν, ὅστις νὰ ὁμιλήσῃ ὑπὲρ ἐμοῦ;

— Ὅλα τὰ βλέμματα ἠκολούθησαν τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐκεῖνης· ὁ δὲ Σερικὸς ὠχρίασεν ἔτι μᾶλλον, ἀλλ' ἐμεινεν ἀκίνητος.

— Κύριε ἀρχηγέ, εἶπε τότε ὁ εἰσηγητῆς, δὲν γνωρίζεις καμμίαν περίστασιν ἧτις νὰ δύναται νὰ ἐλαφρύνῃ τὴν ἐνοχὴν τῆς κατηγορουμένης;

Ὁ Σερικὸς χωρὶς νὰ ἐγείρῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἀνένευσε διὰ τῆς κεφαλῆς ἀντὶ πάσης ἀποκρίσεως.

Ἀμοιβαθὸν ἐζωγραφίσθησαν ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς Γεσίκας ἡ ἐκπλήξις, ἡ φρίκη καὶ ἡ ἐσχάτη περιφρονησις.

— Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων μου νὰ μὲ σώσῃ, ἀνέκραξεν ἐκεῖνη, διότι σήμερον πᾶν αἰσθημα τιμῆς καὶ δικαιοσύνης ἀπέθανεν ἐπὶ τῆς γῆς!!!

Παροργισθεὶς διὰ τὸν ἀκατανόητον τρόπον τοῦ Σερικοῦ ὁ συνταγματάρχης ἐστράφη πρὸς τὸν εἰσηγητῆν.

— Τελείωσον, κύριε, τίς σὲ ἐμποδίζει; τὸ πρᾶγμα εἶναι φανερόν· ἄς ἰδωμεν τὰ συμπεράσματά σου.

Ἰδοὺ αὐτὰ, εἶπεν ἐκεῖνος, διὰ φωνῆς τεθορυβουμένης. Ἐπειδὴ τὰ ἐν τῇ κατηγορίᾳ ἀναφερόμενα φαίνονται ἐπικυρούμενα σιωπηλῶς ὑπὸ τοῦ ἰατρῶ, ἐπειδὴ ἡ φυγὴ τοῦ Ἰουδαίου Ἰσαὰκ βεβαίως τὴν ἐνοχὴν του καὶ τὴν τῆς θυγατρὸς του ἧτις δὲν ἐδυνήθη νὰ παρῆρησάτῃ καμμίαν ἀποδείξιν τῆς ἀθωότητός τῆς, κηρύττω τὴν κατηγορουμένην ἐνοχον ἐγκλήματος· ἐπιβουλῆς· ὁ νόμος τιμωρεῖ τὸ ἐγκλημα τοῦτο διὰ θανάτου· καὶ, εἰς τὰς δεινὰς περιστάσεις εἰς ἃς εὑρίσκειται ὁ στρατὸς ἄει κατατροχόμενος ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ στοχάζομαι ἀδύνατον νὰ ἐλαφρῶθῃ ἡ αὐστηρότης τοῦ νόμου.

Ἄν καὶ κατὰ τινὰ τρόπον εἶχον προῖδη τὴν ψῆφον ταύτην ὅλα τὰ μέλη τοῦ συμβουλίου ἐμειναν καταπεληγμένα· καὶ ὅσον κατεπείγουσα καὶ ἀν ἐφαινετο ἡ κατηγορία, οὐδεὶς αὐτῶν θὰ ὑπῆρχεν ὅστις νὰ μὴ ἀντιτείνῃ εἰς τὴν ἐπαρρηγομένην τοῦ νόμου, ἀν ἐτόλμα νὰ ἐκφράσῃ ἐλευθερώσει τὴν γνώμην του· ἀλλ' ἡ αὐστηρά καὶ ἀπαθὴς ὄψις τοῦ συνταγματάρχου παρέλυσεν ὅλας τὰς εὐνοητικὰς διαθέσεις.

Ἡ ὁμίλιος ἦτον ἄφωνος καὶ ἀκίνητος, ὅταν αἰφνης ὁ Σερικὸς ἠγέρθη αὐτομάτως.

— Ἀναβολὴν! ζητῶ ἀναβολὴν! ἀνέκραξεν ἐπειτα ἔπεσεν αὐθις ἐπὶ τῆς ἐδρας του, καὶ ἔρριξεν ἀκούσας τὴν τρομερὰν λέξιν — Θάνατος!

Ἡ νέα Ἰουδαία ἧς ἡ ὄψις κατεκαλύφθη αἴφνης ὑπὸ φρικαλέας ὠχρότητος ἔρριψθη εἰς τὰ γόνατα, καὶ ἔχουσα τὸ βλέμμα περιπλανές, καὶ τὰς χεῖρας ἠνωμένας,

— Ὡ, ἀν ἡ τιμὴ σας, ἀν ὁ νόμος σας σὰς ἐμποδίζωσι τοῦ νὰ φονεύσετε ὃν ἀθῶον καὶ ἀσθενῆ, ἀν θέλετε νὰ ζῆτε ἐδῶ κάτω χωρὶς νὰ διώκεσθε ὑπὸ ἐλέγχων συνειδήσεως, καὶ χωρὶς νὰ ἐχῆτε νὰ δώσητε λόγον ἐκεῖ ἐπάνω ἐνώπιον τοῦ αἰωνίου κριτοῦ διὰ τὸν

φόνον πτωχῆς ἀθῶας κόρης θυφιαθείσης εἰς τὴν ἐκδικησίαν σας, χάρις πρὸς ἐμέ! ἀναβάλετε τὴν ἐκτέλεσιν τῆς κρίσεώς σας, διὰ νὰ μὴ μάθετε πολὺ βραδέως πόσον ἐφάνητε ἀδικοὶ καὶ βάρβαροί!

Βαθεῖα σιωπὴ ἐπεκράτησε κατὰ τινὰς στιγμὰς εἰς τὴν αἴθουσαν.

— Οὐδεμία φωνὴ ὑπάρχει λοιπὸν νὰ ὁμιλήσῃ ὑπὲρ ἐμοῦ; ὅλαι αὐταὶ οἱ καρδίαι εἶναι ἄκαμπτοι; ἐξηκολούθησεν ἐκεῖνη ἀπηλπισμένη, ἀπέβαλον πᾶν αἰσθημα ἀνθρωπότητος καὶ συμπαθείας; οὐδεὶς ὑπάρχει μετὰξὺ ὑμῶν ὅστις νὰ ἀφήκῃ εἰς τὴν πατρίδα του θυγατέρα, τέκνον μονογενὲς ὅπερ νὰ μὴν ἐπιθυμῇ εἰς τὴν ἐπιστροφὴν του νὰ θλίψῃ εἰς τὰς ἀγκάλας του, καὶ νὰ μὴν τρέμῃ μήπως ἡ θεία δικὴ τὸν τιμωρήσῃ ἐν ἐκείνῳ διὰ τὴν σκληρότητά του;

Τὰ δάκρυα ἐπνίαν τὴν φωνὴν τῆς, καὶ ὁ συνταγματάρχης ἀπέστρεψε τὴν κεφαλὴν· οἱ λόγοι τῆς Γεσίκας εἶχον σπαράξῃ τὴν καρδίαν του· εἶχε χάσῃ πρὸ ὀλίγου θυγατέρα ἣν ἠγάπα περιπαθῶς· ἡ νέα Ἰουδαία εἶδε τὴν συγχίνησιν του.

— Ὡ! εἶσαι πατὴρ ἴσως, εἶπεν ἐκεῖνη πρὸς τὸν συγκεκινημένον ἤδη συνταγματάρχην· γνωρίζεις τὰς τέρψεις καὶ τὰς θλίψεις τῆς οἰκογενείας! Ὡ! εὐσπλαγγίτου με! σὲ δυνύω εἰς τὴν ζωὴν τῶν τέκνων σου, χάρισόν μοι ἀναβολὴν, ἀναβολὴν μιᾶς μόνον ἡμέρας! ἴσως ὁ Θεὸς μοὶ πέμψῃ φίλον τινὰ ὅστις νὰ ἀποδείξῃ τὴν ἀθωότητά μου. Ὡ! ἐξηκολούθησεν ἐκεῖνη ὡς πεπληγμένη ὑπὸ αἰρνηθῆς ἀναμνήσεως. Ὡ! ἀν εὑρίσκετο ἐκεῖνος ἐδῶ πλησίον· ἀν εἶδύνατο νὰ γνωρίσῃ τὴν τύχην ἧτις μὲ περιμένει, θὰ ἔσπευδε νὰ δράμῃ, καὶ ἡ ἀναβολὴ αὐτὴ θὰ ἤρκει διὰ νὰ μὲ σώσῃ.

Ὁ εἰσηγητῆς ἐκ τοῦ τεταραγμένου ἤθους τοῦ συνταγματάρχου ἐννόησας τὸν στοχασμόν του, ἐτόλμησε νὰ εἶπῃ ὅτι ἀναβολὴ τόσον ὀλιγοχρόνιος...

— Παρατηρῶ εἰς ὅλα τὰ βλέμματα, διέκοψεν ὁ συνταγματάρχης, τὸ ὅπερ καὶ ἐγὼ αὐτὸς δὲν αἰσθύνομαι νὰ ὁμολογήσω· ἐπιθυμῶ ἐξ ὅλης καρδίας ἐντὸς αὐτῶν τῶν εἰκοσιτεσσάρων ὥρων ἡ δυστυχῆς αὐτὴ νὰ ἀυνηθῇ νὰ ἀποδείξῃ τὴν ἀθωότητά τῆς· ἀν ὅμως δὲν τὸ κατορθώσῃ, ἄς ἀνεργηθῇ ἡ δικαιοσύνη. Λοιπὸν, εἶπε, στρεφόμενος πρὸς τὴν νέαν κόρην, δεῖθητι πρὸς τὸν Θεὸν νὰ σὲ πέμψῃ κἀνενα σωτήρα· ἀλλέως ἀπόβαλε πᾶσαν ἐλπίδα. Ἀρχηγέ, ἐπρόσθεσε στραφεὶς μετ' αὐστηρότητος πρὸς τὸν Σερικόν οὐ εἶχε παρατηρήσῃ ὅλα τὰ κινήματα, οὐ θὰ μοὶ ἀποκριθῆς διὰ τὴν φυλακισμένην ἐπὶ τῆς τιμῆς σου. Ταῦτα εἰπὼν, ἀνεχώρησεν ὁ συνταγματάρχης, ἀπ' οὗ ἔρριψε βλέμμα ἐκφραστικόν ἐπὶ τοῦ Σερικοῦ· οὗτος ἐξῆλθε τῆς αἰθούσης τοῦ συμβουλίου, τρύζων τοὺς δόδοντας καὶ τύπτων τὸ μέτωπόν του μετὰ φρικτῶν βλασφημιῶν, ὅταν ἤκουσε τὸν ὑπατιστῆν τῆς ἡμέρας νὰ διατάξῃ νὰ διορισθῶσι καὶ πάλιν ἐκ τῆς ἴλης του οἱ πρὸς φύλαξιν τῆς φυλακισμένης φρουροί.

— Ἀθλίε! εἶπεν ἐκεῖνος πρὸς τὸν λοχίαν, ἀρπάσας αὐτὸν σφοδρῶς ἐκ τοῦ λαιμοῦ, ὅταν εὐρέθη μόνος μετ' αὐτοῦ· ἀθλίε! τί ἔκαμες; ἀν δὲν δυνήθῃ νὰ τὴν σώσω, θὰ σὲ πνίξω, καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος θὰ πυροβολήσω τὸν ἐγκέφαλόν μου.

— Καλή ἀνταμοιβή διὰ τὴν ἀφοσίωσίν μου! ἀπεκρίθη αὐθαδέως ὁ λοχίας· ἤθελες ἴσως νὰ εἰπω εἰς τὴν κατάθεσίν μου ὅτι κατὰ διαταγὴν σου τὴν ἤπατα ἀπὸ τῆς Βιλλείκας καὶ ὅτι ἐκ τοῦ πρὸς αὐτὴν ἔρωτός σου κατατροπώθη τὸ ἥμισυ τῆς ἰλης; πῶς ὁ συνταγματάρχης ὁ ἑμάνθανεν αὐτὴν τὴν ἀνακοίνωσιν;

— Ἀναιδέστατον βδέλυγμα τῆς κολάσεως! πῶς τολμᾷς νὰ μὲ δμιλήσῃς οὕτω κατὰ πρόσωπον; . . . ἔξω ἀπὸ ἐδῶ, ἔξω, κάθαρμα, ἐκραξεν μετ' ἀγανακτικῆς, ὡθίων ἐκεῖνον σφοδρῶς, ἔξω, ἢ σὲ πνίγω!

Ὁ λοχίας ἐξήλθε βλαστημῶν.

Ἡ ἀναβολὴ ἦν ἐζήτητος παρήλθεν, εἶπεν ὁ συνταγματάρχης πρὸς τὴν Γεσίκαν, ὅταν μετὰ τὰς εἰκοσιτέσσαρας ὥρας εὐρέθη ἐκεῖνη καὶ πάλιν ἐνώπιον τοῦ συμβουλίου· δὲν δύναται νὰ εἴπῃς τί πρὸς δικαιολογίαν σου; οὐδαμῶς ἀρόθως, καὶ δικαιοῦσιν τὰς εὐνοϊκὰς διαθέσεις τῶν δικαστῶν σου.

Τὸ ὅπερ ἐδυνάμην νὰ εἰπω ἀπεκρίθη ἡ νέα κόρη στενάχουσα, θὰ ἐχρησίμευε μόνον εἰς τὸ νὰ μὲ κάμῃ νὰ ἐρυθριάσω, χωρὶς νὰ πείσω τοῦ δικαστῆς μου περὶ τῆς ἀθωότητός μου, διότι δὲν θὰ ἐπίστευον τὴν εἰλικρινειάν μου.

Χθὲς ὡμίλεις περὶ ἐνὸς ἐλευθερωτοῦ, εἶπεν ὁ συνταγματάρχης, ῥίπτω ἀμοιβὰδὸν ἐπὶ τοῦ Σερικοῦρ καὶ τῆς νέας κόρης βλέμμα ἐξιστατικόν· βλέπεις ὅτι οὐδεὶς παρουσιάζεται διὰ νὰ σὲ ὑπεραψίσθῃ.

Καὶ ὁμοίως, εἶπεν ἡ Γεσίκα, ἐγείρουσα τοὺς ὀφθαλμούς, ἡ καρδία μου μὲ λέγει ὅτι ἐκεῖνος δὲν εἶναι μακρὰν.

Καὶ ἐν ᾧ περιστρέφε περίξ αὐτῆς βλέμματα τεθλιμμένα, ἀνέκραξεν αἰφνης·

— Θεὲ παντοδύναμε! ἰδοὺ αὐτός! . . .

Εἰς ἀξιωματικὸς, φέρων στολὴν ξένου τάγματος εἰσῆλθε κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν.

— Ζητῶ συγγνώμην, συνταγματάρχα μου, ἀντολμῶ νὰ παρήρπασθῶ ἐνταῦθα ὁ κίνδυνος ἀπὸ τῆς δυστυχούς ἃς μοι χρησιμίσθη ὡς δικαιολόγημα· εἶναι ἐπίσης ἀθῶα ὡς καὶ ὁ πατήρ τῆς τοῦ ἐγγλήματος δι' ὃ κατηγορεῖται· εἶμαι ἐτόσιμος νὰ τὸ ἀποδείξω· καταδεικνύω δὲ εἰς τὴν δικαιοσύνην σου ἕνα κακοῦργον ὅστις τολμᾷ νὰ προσθέτῃ τὴν συκοφαντίαν εἰς τὰ ἄλλα του κακούργηματα.

— Τίς εἶσαι, κύριε; πῶς ὀνομάζεται; ἠρώτησεν ὁ συνταγματάρχης ἐκθαμβός.

— Ὀνομάζομαι Λοζίνσκη, καὶ εἶμαι λοχαγὸς εἰς τὸ 4' τάγμα τῶν λοχιοφόρων· σύμπτωσις παράδοξος περιστάσεων μὲ ἔκαμε νὰ γνωρίσω καὶ τὰς ἐλάχιστας λεπτομερείας τῆς προκειμένης ὑποθέσεως· ὁ Ἰσαὰκ Νικολαΐδ ποτὲ δὲν ἦτον κατάσκοπος· αὐτὸς ὁ ἀχρεῖος, δεικνύων τὸν λοχίον, συνενόηθη μετὰ τῶν συνεταίρων τῆς ληστείας του διὰ νὰ τὸν φρονεύσῃ

καὶ νὰ τὸν γονιώσῃ εἰς τὸ δάτος τῆς Κρατνόης, καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος τὸν ἔσωξα, φρονεύτας ἕνα τῶν συνενόχων του.

Ὁ Λοζίνσκη διηγήθη τότε ὅλα ὅσα συνέβησαν εἰς τὴν Κάρτμαν τῆς Κρατνόης καὶ τῆς ἱστορίας τῆς θεραπειᾶς του εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ἰσαὰκ.

— Τί ἔχεις νὰ ἀποκριθῇς εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην; ἠρώτησεν ὁ συνταγματάρχης; τὸν λοχίον.

— Ζητῶ νὰ ἀποδείξῃ τὰ ὅσα πρατίνει.

— Ἄθλιε! ἀπεκρίθη ὁ Λοζίνσκη, ἰδοὺ μαρτυρία ἣτις θὰ κλείσῃ τὸ στόμα σου εἰς τὴν στιγμήν.

Εἶπεν εὐθὺς καὶ ἤνοιξαν τὴν θύραν, καὶ ἐφάνη ὁ Βαλαφρῆς σιδηροδέσιμος καὶ περικύκλωμένος ὑπὸ στρατιωτῶν· ὁ λοχίας ἔμεινεν ὅλως ἐννεός.

— Τί σημαίνει τοῦ ο; ἠρώτησεν ὁ συνταγματάρχης ἀπορών.

— Οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἔλαθε μέρος εἰς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ δάτους τῆς Κρατνόης, καὶ αὐτὸς ὁ ἀχρεῖος τὸν παρεκίνησε νὰ λειποτακτῇ.

Ὁ ἐνοχος ἔρριψε κατὰ γῆς τοὺς ὀφθαλμούς, ὅταν εἶδεν ὅλα τὰ βλέμματα τῆς δημηγυρέως προσηλωμένα ἐπ' αὐτοῦ μετ' ἀγανακτικῆς.

Μία σπεῖρα τοῦ τάγματος εἰς τὸ ἀνήνω, ἐξηκολούθησεν ὁ Λοζίνσκη, διατρέχουσα χθὲς τὸ ἔσπερας τὸ Μόστι, παρετήρησε δύο ἄνθρώπους οἵτινες τῇ ἐφάνησαν ὑποπτοί, καὶ διευθύνοντο διὰ μακρῶν βημάτων πρὸς τὰς πλησιετέρας ἐχθρικές τάξεις· τοὺς ἐδίωξε, τοὺς συνέλαθε καὶ τοὺς ἔφεραν ἐμπροσθέν μου.

Ἐγνώρισα εὐθὺς τὸν Ἰσαὰκ, καὶ ἡ πλατεία οὐλή ἦν ὁ ἱκευὴς· οὗτος φέρει ἐπὶ τοῦ προσώπου του μὲ ἐμπληροφόρησεν ὅτι ἦτον εἰς τῶν ξένων τῆς Κάρτμαν τῆς Κρατνόης τῶν συνενόχων τοῦ κατηγοροῦ αὐτῆς τῆς πτωχῆς κα δίσκης· παραβλαβὼν δὲ τὴν ἐκθεσίν του πρὸς τοὺς λόγους τοῦ Ἰσαὰκ, ἐνόησα εὐκόλως τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἦλθον ἐνταῦθα διὰ νὰ τὴν ἐκθέσω εἰς τὸ φῶς.

Ὁ Ἰουδαῖος λοιπὸν συνελήρηθ; ἠρώτησεν ὁ συνταγματάρχης.

Ὁ πατήρ μου εἶναι λοιπὸν ἐνταῦθα; ἠρώτησεν σχεδὸν ταυτοχρόνως ἡ Γεσίκα, εἰσέτι πλήρης ἀνησυχίας.

Μηδὲν φοβοῦ, κόρη μου, ἐπνεύλαθεν ὁ Λοζίνσκη· οὐδεὶς κίνδυνος σὲ ἐπαπειλεῖ· μετὰ μίαν στιγμήν θὰ ἐκπλυθῇ ἀπὸ πάσης ὑποψίας.

Μένει ἀκόμη νὰ λυθῇ μία ἀπορία, εἶπεν ὁ συνταγματάρχης· οὐ αἰ ἀκριβοῦς δὲν εἶχον εἰσέτι διαλυθῇ καθ' ὁλοκληρίαν· ἡ ἐπιστολὴ ἣν αὕτη ἡ κόρη διεύθυνε πρὸς τὸν πατέρα τῆς εἰς Γιάβρι.

Ἡ ἐπιστολὴ ἐκεῖνη, συνταγματάρχα μου, δὲν εἶχε σκοπὸν νὰ προσκαλέσῃ τοὺς ἐχθρούς μας εἰς Βιλλείκην· αἱ καταδῶσεις εἰς ἃς ἦτον ἐκτεθειμένη αὕτη ἡ νέα κόρη ἦσαν τὰ μόνα ὑπαγορεύσαντα αὐτὴν αἰτία· τὸ ἔγγραφον τοῦτο, ἄλλο βεβήως παρὰ ἐκεῖνο ὅπερ ἔχετε πρὸ ὀφθαλμῶν συνελήρηθ ἀπὸ τοῦ ἀπεσταλμένου τῆς νέας κόρης καὶ ὑπρηρέθη παρὰ τοῦ ἀχρεῖου ὅστις τὸ ἐλησμόνηται ἴσως εἰς γωνίαν τινὰ τοῦ μαρτίπου του.

Ὁ συνταγματάρχης ἔκαμε νεύμα· ἐζήτησαν εἰς τὸν

μάρτιπον τοῦ λοχίου ὅστις καταβιβλημένος ἐκ τῶν ἐπιβαρυντικῶν αὐτῶν ἀποδείξεων, ἔμεινεν ἄφωνος καὶ ἀκίνητος, καὶ εὖρον τὴν ἐπιστολὴν τῆς Γεσίκας ἣς εἰ χαρακτηριστῆρας ἦσαν δι' ἐντελεστάτης ἐπιτηδότητος πλαστογραφημένοι, ἡ δὲ ἐννοια ὅλως διόλου παρηλλαγμένη.

Ἡ νέα Ἰουδαία ὕψωσε μετ' εὐσεβοῦς εὐγνωμοσύνης τὰς χεῖρας πρὸς τὸν οὐρανόν.

Εἰς τὴν στιγμήν νὰ τιθῇ αὐτὸς ὁ ἀχρεῖος εἰς φυλακὴν καὶ εἰς δεσμά, ἀνέκραξεν ὁ συνταγματάρχης μετ' ἀγανακτικῆς· ἃς ὑποστῇ τὴν ποινήν τοῦ Ἰουδαίου· θὰ τουρεκισθῇ ἀντ' ἐκεῖνου.

Οὐδὲν πλέον ἔχω νὰ εἰπω, ἐξηκολούθησεν ὁ Λοζίνσκη· ἐκεῖνος, ἐπρόθεσος, στερεῶν ἐκ νέου ἐπὶ τοῦ Σερικοῦρ τὸ διαβατικὸν βλέμμα του, ὅστις ἐδύνατο νὰ δώσῃ νέας πληροφoρίας δὲν ἔχει, φαίνεται, διαθέσιν νὰ δμιλήσῃ· νομίζω δὲ συνταγματάρχα μου ὅτι ἐγὼ ἀπέδειξα ἀρκούντως τὴν ἀθωότητα τοῦ κατηγορουμένου· ἐπίτρεψόν μοι λοιπὸν νὰ φέρω τὴν παιδίσκην ταύτην εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ δυστυχούς πατρός τῆς.

Τελείωσον τὸ εὐγενὲς ἔργον σου, κύριε λοχαγέ, καὶ ἔσο πεπεισμένος ὅτι ἐκεῖνοι οἵτινες μικροῦ ἐδέησε νὰ μὲ ρίψωσιν εἰς τὰ ἄτοπον τοῦ νὰ πλημμελήσω τόσον σκληρὰν ἀδικίαν δὲν θὰ διαφύγῃσιν τὴν πρέπουσαν αὐτοῖς ποινήν· σὺ δὲ εὐγενῆ νέε, ἔσο βέβαιος περὶ τῆς εὐγνωμοσύνης μου· μὲ ἀπήλλαξες μεταμυζιῶν πικροτάτων.

Ἡ Γεσίκα ἐπροσκύνησε τὸν συνταγματάρχη μετὰ σιωπηλῆς συγκινήσεως.

Ἰπαγε τέκνον μου, εἶπεν ὁ γέρον συγκινηθεὶς μέχρι δακρύων καὶ ἀνεγείρων αὐτὴν, ὁ Θεὸς νὰ μοι συγχωρήσῃ διὰ τὰς ἃς σοὶ ἐπροξένησα ἀγωνίας! σπεῦσον νὰ εἴρῃς τὸν πατέρα σου!

Ἡ νέα Ἰουδαία ἤρπασε τὴν χεῖρά του ἣν κατέβρεχον τὰ δακρυάτης, καὶ ἐξήλθεν εὐθὺς μετὰ τοῦ Λοζίνσκη.

Κύριοι, εἶπε τότε ὁ συνταγματάρχης πρὸς τοὺς ἀξιωματικὸς συνηωμένους, εἰσθε βεβαίως ἡ γανακτησμένοι ὡς καὶ ἐγὼ διὰ τὴν ἀνακαλυφθεῖσαν πρὸ μικροῦ εἰς ἡμᾶς αἰσχρὰν πράξιν· ἡ Γαλλικὴ σημαία ἐβεβηλώθη· πρέπει νὰ τιμωρηθῇ ὁ κακούργος ὅστις ἐξέθεσε τοιοῦτοτρόπως τὴν τιμὴν ὅλου τοῦ σώματος· εἶναι μόνος ἐνοχος, θέλω νὰ τὸ πιστεύω, ἀλλ' εἶναι ἀνάγκη, ἐξηκολούθησεν αὐτὸς μετὰ τόνου ἐκφραστικῶ καὶ ἔχων τοὺς ὀφθαλμούς ἐστηριγμένους ἐπὶ τοῦ εὐλογώδους προσώπου τοῦ Σερικοῦρ, ἐκεῖνος ἐφ' οὗ ἐπιβαρύνει φρικώδης ὑποψία νὰ δικαιολογηθῇ τὸ τάγμα δολόκληρον τὸ ἀπαιτεῖ.

Ἐχαίρετῆσε τοὺς παρεστώτας οἵτινες ἐμακρύνθησαν σθεραῶς καὶ ἐν σιωπῇ ἔνευσε τὸν εἰσηγητὴν νὰ μείνῃ, καὶ ἔμεινεν ἐπὶ πολλὴν ὥραν κεκλεισμένος μετ' αὐτοῦ.

Ἡ Γεσίκα ἦτον ἤδη εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ πατρός τῆς, καὶ ἔχων ἀμφοτέροι δάκρυα εὐγνωμοσύνης καὶ ἀγαλλιάσεως.

Ὁ! ἃς ὑπάγωμεν, κόρη μου, ἀνέκραξεν ὁ Ἰσαὰκ, θλίβων αὐτὴν ἐπι ἰσχυρότερον ἐπὶ τῆς καρδίας του, νὰ εὐχαριστήσωμεν τὸν Κύριον, τὸν Θεόν τοῦ

Ἰσραὴλ· δὲν μᾶς ἐγκατέλειπεν εἰς τοὺς ἐχθρούς μας, καὶ διεφύγομεν ἀπ' αὐτῶν ὡς τὸ πτηνὸν ἀπὸ τῶν δεκτύων τοῦ θηρευτοῦ.

— Ναί, ἀπεκρίθη ἡ Γεσίκα, ἃς εὐχαριστήσωμεν τὸν Θεόν τῶν Πατέρων ἡμῶν τὸν πληρώσαντα τὸ στόμα μας ἐξ ἁσμάτων εὐφροσύνης, καὶ τὴν καρδίαν μας εὐχαριστήσεως· ἀλλ' ἃς μὴ λησμονήσωμεν καὶ τὸν εὐγενῆ νέον ὅστις ἐθρῶμβευσε κατὰ τῶν συνομισάντων καθ' ἡμῶν, καὶ κατήγγυσε τὸ πρόσωπον τῶν ἐξουσιανόντων τὸν δλευθρόν μας.

— Ἐλθέ, τέκνον μου, ἃς ὑπάγωμεν νὰ ἐναγκαλισθῶμεν τὰ γόνατα ἐκεῖνου τοῦ γενναίου ἀνθρώπου, καὶ διευθύνθησαν πρὸς τὸ εἶκημα ὅπερ κατεῖχεν ὁ Λοζίνσκη εἰς τὸ ξενοδοχεῖον ὅπου ἐσταθήσαν· ἀλλ' ὅσον καὶ ἂν ἐπάσχησαν δὲν ἠδυνήθησαν νὰ τὸν εὐρωσῖν· ὁ Ἰσαὰκ ἤρπασε νὰ γίνεταί σκεπτικὸς, καὶ ἡ Γεσίκα ἡ ἴδια δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀποφύγῃ βαθύ τι αἰσθημα ἀνησυχίας διὰ τὴν ζωὴν τοῦ ἀγαπητοῦ τῆς· διότι τὰ ἄπερ ὁ Σερικοῦρ ἠκόντισε κατ' αὐτοῦ βλέμματα καὶ ἡ ἀπειλητικὴ του χειρονομία δὲν διεφύγον τὰ διαβατικὰ ἐλέμματα τῆς νέας κόρης· καὶ τῷ ὄντι ἅμα τὴν κατέθεσεν εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ πατρός τῆς, ἀπεσταλμένος τις τοῦ Σερικοῦρ τῷ ἐνεχείρισε προκλητήριον· ἡ ἐντευξις προσδιωρίζετο κατὰ τὰς ἄκρας τοῦ δάτους.

Ὁ Λοζίνσκης ἔδραμεν εἰς τὸν προσδιωρισμένον τόπον· ὁ ἀντίπαλός του τὸν περιέμενεν ἤδη ἐκεῖ μετὰ δύο ἀξιωματικῶν τοῦ τάγματος του.

— Δὲν χρειάζονται λόγοι, κύριε λοχαγέ, ἀνέκραξεν ἐκεῖνος ἅμα τὸν εἶδε, ἐκ φωνῆς τρεμούσης ἐκ θυμοῦ· δὲν χρειάζονται λόγοι· αἱ σπάθαι μας μόναι δύνανται νὰ μᾶς συμβιάσωσι.

— Καθ' ὅσον ἐνθυμοῦμαι, ἀπεκρίθη, πρῶτος ὁ Λοζίνσκη, δὲν τὰς ἐμετρήσαμεν τώρα κατὰ πρῶτον.

— Αἱ ὠχραὶ παρειαὶ τοῦ Σερικοῦρ κατεφαινήθησαν ἐκ θυμοῦ.

— Τὰ ὅπερ σοὶ θρεῖλω ἐλπίζω, εἶπε, νὰ σοὶ τὸ πληρώσω σήμερον μετὰ τόκου.

— Φαίνεται, ἀπεκρίθη ὁ Λοζίνσκη μετὰ σκοποῦ εἰρωνίας ἣτις δὲν διεφύγε τὸν ἀντίπαλόν του, ὅτι φοβούμενος μήπως λησμονήσῃ τὸ χρέος σου τὸ φέρεις κατὰ τοιοῦτον χρόνον ἐπὶ τοῦ μετώπου σου.

Ὁ Σερικοῦρ ἐγένετο ἔξω φρονῶν, καὶ εἴλωσε τὴν σπάθην του μετὰ τρομερᾶς θλασφημίας.

— Ὑπομονή, κύριε, εἶπεν ὁ Λοζίνσκη, δὲν μᾶς φέρει σήμερον εἰς τοῦτον τὸν τόπον ἐκείνη ἡ παλαιὰ ὑπόθεσις· μ' ἐζήτησε ἐξηγήσεις περὶ τινων λέξεων, περὶ τινων ἀλληγοριῶν αἱ σοὶ διευθύνθησαν πρὸ μιᾶς ὥρας· σοὶ λέγω λοιπὸν ἐπὶ παρουσίᾳ τούτων τῶν κυρίων ὅτι πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου φαίνεσαι ὁ ἀθλιώτερος τῶν ἀνθρώπων, οὐ ὅστις διὰ νὰ καλύψῃς πράξιν αἰσχρὰν, ἐφθάσες εἰς τὴν ἀκμὴν τοῦ νὰ ἀφήσῃς νὰ πλημμεληθῇ δολοφονία· καὶ διατί; διότι ἀπέτυχες εἰς μίαν ἐξαπάτησιν, διότι ἡ τιμὴ σου εὐρίσκετο βαρῶς ἐκτεθειμένη! τί θνητός!

Ἄμα ὁ Λοζίνσκης ἐτελείωσε τούτους τοὺς λόγους, ὁ Σερικοῦρ ἀφρίξων ἐκ λύσεως κατέπεσεν ἐπ' αὐτοῦ ἀπληγισμένην πληγὴν· οὗτος δὲ μόλις εἶρα καιρὸν νὰ

εκκλίνη και ελκων την σπάθην του να αποκρούση τας προσβολάς εκείνου του μανιώδους· αλλά κατά την αυτήν στιγμήν ο Σερικούρ ωλόσθησεν επί της χιόνας, εκλονήθη και πίπτων άπήντησε την σπάθην του άντιπάλου του ήτις διεπέρασε τὸ στήθος του· βείθρα μέλανος αίματος έβρυσαν από του στόματός του μετά φρικωδῶν βλασφημιῶν.

Ο Λοζίνσκις καταλιπὼν εκείνον εἰς τὴν φροντίδα τῶν μαρτύρων, επανήλθε κατεσπευσμένως εἰς τὴν πόλιν, διὰ νὰ επιταχύνῃ ἐτι μάλλον μετὰ τὴν σκηνὴν ταύτην τὰς ἐτοιμασίας τῆς ἀναχωρήσεώς του.

Διὰ τῶν γενναίων φροντιδῶν τοῦ ελευθερωτοῦ των ὁ Ἰσαὰκ καὶ ἡ θυγάτηρ του ἐδυνήθησαν νὰ λάβωσιν εἰς Γρόδνον ἡμερῶν τινων ἀνάπαυσιν ἀναγκαιοτάτην διὰ νὰ ἀναλάβωσιν ἐκ τῶν τόσων μόχθων των. Ἐπει δὴ δὲ τὸ τάγμα τοῦ Λοζίνσκι ἐλαβε διαταγὴν νὰ ἀναχωρήσῃ, ὁ καλὸς ἐκείνος νέος ἐβιάσθη νὰ ἀποχαιρετήσῃ τοὺς παλαιούς ξένους του ταχύτερον ἀπ' ὅσον ἐπεθύμει.

Αἱ περιστάσεις μὲ ἀναγκάζουσι νὰ μακρυνθῶ, εἶπε ἐκεῖνος πρὸς τὸν Ἰσαὰκ, λαμβάνων ἐγκαρδίως τὴν χεῖρα του· ἀλλὰ μὴν ἀνησυχεῖτε· διέθεσα ἐγὼ τὰ πάντα, διὰ νὰ δυνηθῆτε νὰ ὑπάγετε ἀκινδύνως εἰς Βιλλεϊταν· ἰδοὺ πρὸς τοῦτοίς καὶ ἐπιστολὴ πρὸς τὸν ἀρχηγὸν τῶν προφυλακῶν· εἶναι φίλος μου καὶ κατὰ τὴν αὐτῆσιν μου θὰ προθυμοποιηθῇ νὰ σᾶς προστατεύῃ.

Ο Ἰσαὰκ ἀνταπεκρίθη εἰς τοὺς περιπαθεῖς ἀποχαιρετισμοὺς τοῦ νέου ἀξιωματικοῦ δι' ἐνδείξεων εὐγνωμοσύνης καὶ δι' εὐχῶν.

Ο δὲ Λοζίνσκις ἀποτεινόμενος πρὸς τὴν ὠραίαν Ἰουδαίαν ἣτις ἔμενον ἀκίνητος καὶ σιωπηλὴ πλησίον τοῦ πατρὸς τῆς

— Ἡ Γεσίκα, εἶπε, δὲν θὰ μὲ εὐχηθῇ καὶ ἐκείνη καλὸν κατευόδιον;

Ἡ νέα κόρη ἤγειρε τὸ ἐκ θακρῶν καταβιβρεγμένον πρόσωπόν τῆς καὶ διὰ τρεμούσης φωνῆς

— Ὁ Γεχοῶς· νὰ σὲ εὐλογήσῃ σὲ καὶ τοὺς σοῦς! ἡ χάρις του εἶναι ἀπερος, καὶ δὲν καταδικάζει ὅλας τὰς καρδίας εἰς τὰς σκληρὰς δοκιμασίας εἰς ἃς μὲ καθυπέβαλεν· εἶθε νὰ ζήσης εὐτυχῆς πλητῶν τοῦ ὑποκειμένου ἐφ' οὗ ἐπαναπαύεται ὅλη ἡ ἀγάπη σου!

Ἀπέστρεψεν ἐκείνη τὴν κεφαλὴν καὶ δάκρυα κατέκλυσαν τὸ πρόσωπόν τῆς ὅπερ κατεκαλύθη ὑπὸ θανασίμου ὠχρότητος.

Μετὰ τινα ἔτη, ἀφοῦ αἱ ἀλληλοδιάδοχοι συμφοραὶ τοῦ Ναπολέοντος ἐξηράνισαν τὸ στράτευμά του, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς Εὐρώπης υπερέφρανοι καὶ ἀλαζονευόμενοι διὰ τὰς ἡττας του, τὸν ἐξώρισαν εἰς ἄλιον βράχον τῆς μεσογείου, οἱ Πολωνοὶ, οὗς ἡ Γαλλία εἶδεν ἐπὶ πολὺν χρόνον πιστοῦς εἰς τὰ εὐκλεῆ χρώματά τῆς· επανήλθον τεθλιμμένοι εἰς μετὰ τὸν ἄλλον εἰς τὰ μακρὰ πεδία τῆς πατρίδος των.

Εἰς τούτων ὁ λοχαγὸς Λοζίνσκις διευθύνετο πρὸς τὴν παλαιὰν ἑκκαυλιν τῶν πατέρων του ὅπου τὸν κε-

ρίεμενε δεσμός ἐφ' οὗ πρὸ πολλοῦ εἶχε θεμελιώσῃ εὐτυχίαν ἣτις ἐμελλε νὰ καταστήσῃ εὐδαίμονα τὴν ὑπαρξίαν του· εὐρίσκετο πλησίον τοῦ πέρατος τῆς ὁδοπορίας του, ὁπότεν ἔμαθεν ἐμμέσως ὅτι ὁ γέρον Ἰουδαῖος τῆς Βιλλεϊκας ἀπέθανεν ἐκ θλίψεως· ἡ θυγάτηρ του ἦτις, ὡς ἔλεγον, κατετήκετο ὑπ' ἔρωτος ἄνευ ἐλπίδος, παρητήθη τῆς ὑπανδρείας καὶ ἀπεχαιρέτησεν αἰωνίως τὸν κόσμον· καὶ ἐκεῖνος ὁ δυστυχῆς πατήρ δὲν ἤδυνήθη νὰ ὑπομείνῃ τὴν ἐκ τῆς μονώστεως βραδείαν θλίψιν εἰς ἣν τὸν ἐβύθισεν ἡ ἐγκαταλείψις τῆς θυγατρὸς του.

Ἡ εἰδησις αὕτη ἐθλίψε τὸν Λοζίνσκιον, διότι δὲν ἠδύνατο νὰ μὴ ἐννοῇ ὅτι μόνῃ ἡ παρουσία του ἐτάραζε τὴν ἡσυχίαν τῆς νέας κόρης, καὶ ὅτι ἄνευ τῆς διαμονῆς του εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ἰσαὰκ ἡ Γεσίκα θὰ ἔζη ἀκόμη εὐτυχῆς καὶ ἀμέριμος εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ πατρὸς τῆς.

Ο Λοζίνσκις ἐνουμφεῦθη μετ' ὀλίγον, καὶ ἂν καὶ ἡ νέα του σύζυγος ἐπλήρου εὐδαιμονίας πᾶσας τὰς στιγμὰς τῆς ζωῆς του, ἂν καὶ τὰ τερπνὰ ὄνειρα τῆς ἐφηβίας του ἐπαλήθευσαν, ἡ ἐνθύμησις ἐνίοτε τῆς ἐξ αἰτίας του δυστυχοῦς ὠραίας Ἰουδαίας, τῆς καλῆς καὶ ἀξίας κρείττονος τύχης Γεσίκας, ἐτάραττε τὴν ἡσυχίαν του, καὶ συχνάκις ἐρυτίδωνε τὸ μέτωπόν του ἐν τῷ μέσῳ γλυκείας οἰκιακῆς σκηνῆς· τοῦτο ἦτον νέφος ἐλαφρὸν σκοτιζὼν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς τὴν καθαρότητα καλῆς ἡμέρας.

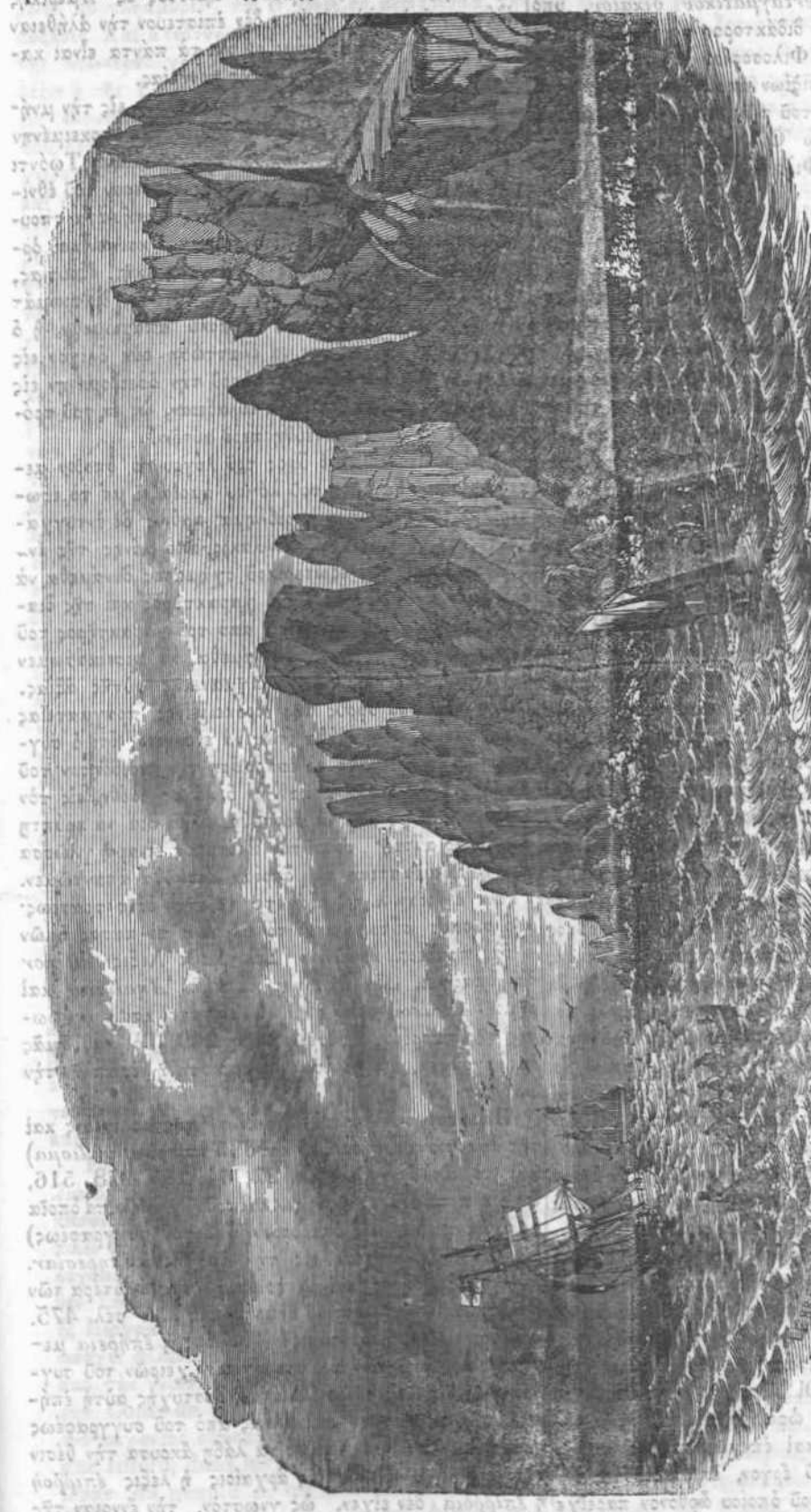
Τ Ε Λ Ο Σ.

ΤΟ ΒΟΡΕΙΟΝ ΑΚΡΩΤΗΡΙΟΝ.

Τὸ ἔσχατον τοῦτο τῆς Εὐρώπης πέρας περιέχεται ἐντὸς τοῦ παλαιοῦ κόσμου, καὶ ἀπέχει μόλις δεκαοκτῶ μοίρας τοῦ πόλου. Ἰδοὺ πῶς τὸ περιγράφει ὁ πρὸ τεσσάρων ἐτῶν ἐπισκερθεὶς αὐτὸ Γάλλος περιηγητῆς Βωμόντος.

« Τὴν ἐσχατιάν, λέγει, ταύτην τῆς γῆς σχηματίζουσι τρεῖς ἢ τέσσαρες ὀρεῖς, καθετοὶ καὶ διεβρωγότες βράχοι. Τὸ σχημά των εἶναι καταπληκτικὸν καὶ παράδοξον, καὶ φωτιζόμενοι ἀπὸ τὸν ὑπερβόρειον ἥλιον τοῦ μεσονυκτίου, ὁμοιάζουσιν ὡς γλῶσσαι φλογὸς ἀπολιθωθεῖται ἐνῶ ἀνέθρωσκον ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης. Εἰς μικρὸν κολπίσκον εἰσπλευσαντες, ἐστήσαμεν τὴν σκηνὴν ἡμῶν ὑπὸ τὴν σκέπην μεγίστων λίθων, οἵτινες εἶχον ἀποσπασθῆ ἀπὸ τὰ ἀπότομα πλευρὰ τῶν κρημνῶν, καὶ μετὰ ταῦτα ἀνέβημεν τὰ πλευρὰ ταῦτα διὰ λαβυρίνθου βράχων συντετριμμένων, θέλοντες νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν κορυφήν. Μετ' ὀλίγον εἰσῆλθομεν εἰς στενὴν καὶ βαθεῖαν σύριγγα, καὶ ἀπ' αὐτῆς πρὸς τὰ δεξιὰ παρεκλουθήσαμεν τὸ κρημνῶδες χεῖλος κῶνον, εἰς ὃ τὰ πλευρὰ ἐσωρευόντο γιγαντιαῖοι ἀλεπαλληλοὶ βράχοι, εἰς εὐδὲ τὸν πυθμένα μικρὰ λίμνη ἐκοιμᾶτο νεκρά. Ὀλίγα ἀμφιβλητρωεῖς ἰτέαι, βρῦα παντὸς εἶδους καὶ γένους, καὶ τὸ μόνωτον, τὸ τρυφερόν τοῦτο ἄνθος των

ἐνθυμήσεων, φθύνται μόνον εἰς τὰς κατεφυγμένας πυθμένες τὴν λίμνην, ἐφθάσαμεν εἰς τὴν μικρὰν ἐπίκρυατα· ἀκτὰς, ἃς καλύπτει ἡ λήθη. Ἐκείθεν δὲ, πεδον κορυφῆν τῶν βράχων. πρᾶταναβαίνοντες τὸν χεῖμαρρον ὅστις πληροὶ τοῦ Λυσιῶδης· ἄνεμος μαστίζει διηνεκῶς τὰ ἀξενά ταῦτα μέρη, καὶ τὰ περικαλύπτει εἰς οὐμίλην τόσον πυκνὴν, ὥστε οὐδὲν ἐλέποντες, καὶ φοβόμενοι μὴ πλανηθῶμεν καὶ μὴ πέσωμεν εἰς τὰς χαίνουσας βωγμάς, αἵτινες σχίζουσι τὰς κορυφὰς ταύτας, ἠναγκάσθημεν νὰ ἐπιστρέψωμεν.

Τὸ βόρειον Ἀκρωτήριο.

Ἡ ἐρημος! μὲ ἀπαίσια χρώματα περιγράφεται. Ἄλλ' ὅστις εἰς ταύτην δὲν ἦλθε τὴν ἐργον, δὲν δύναται οὐδὲ ἰδεῖν κἂν νὰ συλλάβῃ τῆς φρίκης ἣν ἐμποεῖ. Εἰς τὰς Λιβυκὰς ἐρήμους βασανίζει ἡ δίψα καὶ φλέγει ὁ ἥλιος· ἀλλὰ κἂν εἶναι λαμπρὸς ὁ οὐρανός, εἶναι κεχρωματισμένη ἡ γῆ· ἐκεῖ κἂν ἀπαντᾷται ἐνίοτε καὶ τῖς Ὀασεῖς, ἡ συσοδεία ἐρημοπλανῶν ὀδοιπορῶν, ἀπαντᾷται ἡ καλύβη τοῦ Ἀραβος, ὅπου δύναται τις νὰ ζῇ ἡ καὶ νὰ ἀναπνεύσῃ! Ἐὼς οὖως, τίποτε! Τίποτε, ἐκτὸς ἀνίμου λίθων οὐμίλης. Ἡ ζωὴ ἐσώθη ἐντεῖθεν, καὶ ἐδῶ ἤμπερεῖτε νὰ ἐννοῆτε ἣτι μάλιστα τὰ πέρας τοῦ κόσμου, τὴν ἀκατοίκητον γῆν. Ἡνώπιον τοιαύτης εἰκόνας ἡ ψυχὴ μελαγχολεῖ καὶ ναυκοῦται. Εἶναι ἀρετὴ τὸ τέρμα δ' ἐπιβουλομένον πρὸς ἐπιγειαζωῆμας ὁμοιον μετὰ τέμα ταῦτο τῆς ἡμετέρας ὁδοιπορίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Πραγματεία του συνταγματικού δικαίου, υπό Νικολάου Ι. Σαρικόπουλου, διδάκτορος τῶν Νομικῶν, λύτου τὴν Φιλολογίαν καὶ Φιλοσοφίαν καὶ τὰς Φυσικὰς ἐπιστήμας τῆς τῶν Παρισίων ἀκαδημίας, καθηγητοῦ τοῦ συνταγματικοῦ καὶ τοῦ τῶν ἐθνῶν δικαίου ἐν τῷ Ἑλληνικῷ πανεπιστημίῳ Ὁθῶνος, κτλ. Ἀθήνησι. Τύποις Χ. Νικολαΐδου Φιλαδελφείας. 1851. Τόμος πρῶτος.

(Ἄρθρον πρῶτον)

Υπό

Ἐν ἔτει 1804 ὁ Ναπολέων ἐπέθηκεν εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ τὸ αὐτοκρατορικὸν τῆς Γαλλίας στέμμα καὶ συνεκρότησεν ἐαυτῷ αὐτὴν λαμπροτάτην. Τὰ προαγαγόντα τὸν ἄνδρα κατορθώματα ἦσαν μεγάλα, τὰ τε πολεμικὰ καὶ τὰ εἰρηναῖα· τὸ κράτος τοῦ ὀποίου ἤρξεν ἦτο, διὰ τὴν ἑκτασιν τῆς χώρας καὶ τὴν ἀρετὴν τῶν κατοίκων, ἀντάξιον τοῦ υπερτάτου τῶν ἡγεμονικῶν ἀξιωμάτων, οἱ δὲ περιστοιχίσαντες τὸν νέον κυριάρχην μεγαίστανες ἦσαν, ὡς ἐπὶ τὸ πᾶν, περιφανεῖς κατὰ πᾶσαν τὴν Εὐρώπην διὰ τὰ ἀνδραγαθήματα αὐτῶν, δι' ἃ καὶ προσέλαβον βραδύτερον τὰ περιδοξα ἐπωνύμια τῶν δουκῶν μὲν Ῥιβολίου, Ἐλιγγιενίου, Ἀδερσταδίου κλπ., πριγγήπων δὲ Ἐσλιγγίας, Ἐκμυλίας, Οὐαγραμίας κλπ. Ἐνὶ λόγῳ, ἡ αὐτοκρατορία ἐκείνη ὑπῆρξε καθ' ὅλα σεβαστὴ καὶ μεγαλοπρεπής. Ἀλλὰ φεῦ! τὰ σεβαστότερα τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων δύνανται νὰ κατασταθῶσι γελοῖα καὶ ταπεινά ὅταν περιπέσωσιν εἰς χεῖρας φαύλας καὶ ἀναξίας. Μικρὸν μετὰ τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ἐπετελείτο ἐν Εὐρώπῃ τὸ μέγα ἐκεῖνο γεγονός, εἰς στενήν τινα γωνίαν τοῦ ἄλλου τῆς γῆς ἡμ. σφαιρίου, ὁ αἰθίοψ Δεσσαλίνος ἀνηγόρασεν ἐαυτὸν αὐτοκράτορα τῆς Ἀμερικανικῆς νήσου Ἀιτίου καὶ κατεσκέυαζε περὶ ἐαυτοῦ αὐτὴν πολυάριθμον καὶ πομπώδη. Ὁ παράδοξος οὗτος αὐτοκρατορικός εἶχεν ἀπάσας τὰς κτηνώδεις κακίας ὅσας παράγει καὶ υποβάλλει ἡ δουλικὴ τάξις, εἰς ἣν ἐκ γενετῆς καὶ ἐν νεότητι ἀνῆκε, τὴν ἀμάθειαν, τὴν πλεονεξίαν, τὴν ἀσωτίαν, τὴν κενοφροσύνην, τὴν ὀμότητα. Κορεσθεὶς ἀπὸ τοῦ ζήλου τῶν λευκῶν καὶ ἡμιλευκῶν, δι' οὓς κυρίως προήχθη, ἐτρέφει ἐπὶ τοὺς δημοχρόους καὶ ἐθυσεν αὐτῶν ἑκατόμβας πολλὰς. Τὸ δημόσιον ταμεῖον συντήρει τὰς 20 αὐτοῦ παλλακίδας, χοροδιδάσκαλος δὲ παρέειπετο ἀδιαλείπτως αὐτῷ ἵνα γυμναζῇ τὸν ἄνδρα ἐν ταῖς ὥραις τῆς ἀνάσεως. Οἱ κάτεικοι τῆς χώρας εἰς ἣν ἀπέδωκε τὸ ὄγκωδες ἐκεῖνο ἀξίωμα συνεποσύντο εἰς τὰ 2/3 τῶν κατοίκων τῆς σημερινῆς Ἑλλάδος· οἱ δὲ ἀλλόκοτοι τῆς αὐτῆς αὐτοῦ μεγαίστανες, ἐν ἐλλείψει ἐτέρων ἄθλων, προσέλαβον τὰ θαυμαστὰ ἐπωνύμια τῶν δουκῶν καὶ κομήτων τῆς Σικολάτας, τῆς Δειμονάτας, τῆς Σαλάτας, τῆς Μαρμελάτας (δηλαδὴ τοῦ πελτέ) κ. τ. τ. Οἱ ἄγγλοι, ἀσποῦδοι ὄντες ἔχθροί τοῦ Ναπολέοντος, ὠφελήθησαν ἀπὸ τὴν οἰκτρὰν ταύτην παρωδίας καὶ ἐπεχείρησαν νὰ διακωμωδῶσιν τὸ μέγα αὐτοῦ ἔργον, ἐπιβρίπτοντες ἐπ' αὐτοῦ τὸν σατυρικὸν ἰόν, τοῦ ὀποίου ἄρθρον παρῆγε

προμήθειαν τὸ ἐξάμβλωμα τοῦ Δεσσαλίνου· οἱ δὲ Γάλλοι, ὅτινες τότε, ἀποκλεισμένοι ὄντες ἀπὸ τῆς θαλάσσης, σπανίως ἐλάμβανον ἀμέσους ἐξ Ἀμερικῆς εἰδήσεις, ἐπὶ πολὺν χρόνον δὲν ἐπίστανον τὴν ἀλήθειαν τοῦ πράγματος καὶ ἐνόμιζον ὅτι τὰ πάντα εἶναι καταχθόνιον ἐπινόημα Ἀγγλικῆς πονηρίας.

Τὸ ἱστορικὸν τοῦτο γεγονός ἐπῆλθεν εἰς τὴν μνήμην ἡμῶν, καθ' ὅσον ἀνεγινώσκωμεν τὴν προκειμένην περὶ συνταγματικοῦ δικαίου πραγματείαν. Τῶνόντι ὑπάρχει ἀντικείμενον λόγῳ ἐμβριθέστερον τοῦ ἐθνικοῦ πολιτεύματος; ἢ ὑπάρχουσι ζητήματα σπουδαιότερα τῆς πολιτικῆς ἐπιστήμης, τοῦ κοινωνικοῦ ὄργανισμοῦ, τῆς κυριαρχίας καὶ συντακτικῆς ἐξουσίας, τῆς βασιλικῆς δυνάμεως, τῶν βουλευτικῶν δικαιωμάτων κ. τ. τ. Ἀλλ' ὅμως ἡ πολὺ ἀπατώμεθα, ἡ δὲ συγγραφεὺς κατώρθωσε νὰ ἐλαττώσῃ οὐκ ὀλίγον εἰς τὸν νοῦν τῶν ἀναγνωστῶν αὐτοῦ τὴν ὀρειλομένην εἰς τὰ σεβαστὰ ταῦτα ὀνόματα εὐλάβειαν, ὡς ἐκ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἐπραγματεύθη περὶ αὐτῶν.

Καὶ πρῶτον διὰ τὸ ὕψος τοῦ λόγου τὸ ὀποῖον μετεχειρίσθη. Τὸ ὕψος τοῦ λόγου ὀμοιάζει μὲ τὸ ἐξωτερικὸν τοῦ ἀνθρώπου περιβλήμα· καθὼς δὲ ἐντυγχάτοντες ἀνδρὶ ἀγνώστῳ, πολλάκις ἀπὸ μόνης τῆς ἐνδυμασίας καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ σχήματος δυνάμεθα νὰ κρίνωμεν ἀσφαλῶς περὶ τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς διανοίας αὐτοῦ, οὕτω πολλάκις, ἀπὸ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ λόγου συγγραφῆς τινος, δυνάμεθα νὰ προσεκόσσωμεν ἀνομαρτήτως περὶ τῆς πραγματικῆς αὐτῆς ἀξίας. Ἀλλὰ περὶ τοῦ ὕψους τῆς προκειμένης πραγματείας σκεπτόμενοι, ἡδυνάμεθα ἴσως νὰ εἰπώμεν, ὅτι ὁ συγγραφεὺς ἐπιλοτιμήθη νὰ ἐφαρμόσῃ τὴν περιβόητον τοῦ Γαλλεϋράνδου ἀρχὴν, καθ' ἣν ὁ λόγος ἐδόθη εἰς τὸν ἀνθρώπον οὐχὶ διὰ νὰ ἐκφράξῃ, ἀλλὰ διὰ νὰ κρύπτῃ τὰς ἰδέας αὐτοῦ· τοσοῦτον ἰδιότυπος εἶναι ἡ γλῶσσα καὶ ἡ γραμματικὴ τὴν ὀποῖαν ἐνταῦθα ἀπαντῶμεν. Ἦναι ἔννοιαν λ. χ. ἐξάγεται ἐκ τῆς ἐξῆς φράσεως· «ὁ σκοπὸς οὗτος εἶναι τὸ ἔλετρον τὸ πάσας ἡμῶν τὰς πράξεις κινεῖν.» Σελ. 120. Λεξις ἔλετρον δὲν ὑπάρχει. Δὲν ὑπάρχει δὲ οὐδὲ Ἀπαίρεσις καὶ ῥῆμα Ἀπαίρω, σελ. 199. Ἦναι ἔτι καὶ «ἡ σώσις τῆς πατρίδος»· σελ. 248-249. Τὸ καθ' ἡμᾶς ὀμολογοῦμεν, ὅτι ἠθέλωμεν εὐχαριστηθῆ εἰς ἀπλὴν τὴν σωτηρίαν αὐτῆς.

Παρατρέχομεν δὲ τὸ ἀσφάλιον τῆς πολιτείας καὶ τῆς δημοσότητος (σελ. 69 καὶ 395, = τοῦ ἀσφάλιου) καὶ τὸ ἀπενυγνίζω (σελ. 27, 64, 285, 278, 516, 517 κλπ. = τοῦ ἐξενυγνίζω καὶ τοῦ εὐγνίζω, τὰ ὀποῖα καταδικάζονται εἰς ὑπερορίαν ὑπὸ τοῦ συγγραφῆος) ἵνα φθάσωμεν τάχιον εἰς τὴν τολμηρὰν ἐπιφάνειαν. «Ἡ ἀνεξάρτητος καὶ πάσης ἐπιφάνειας ἀνωτέρα τῶν βουλευτικῶν καθηκόντων ἐκπλήρωσις...» σελ. 475. Αἰνιγματώδης, ἡ πρότασις! Μήπως ἡ ἐπιφάνεια μετεμορφώθη ὑπὸ τῶν πλαστοουργικῶν χειρῶν τοῦ συγγραφῆος εἰς ἐπιφάνειαν; Διότι ἡ δυστυχὴς αὐτῆς ἐπιφάνεια πολλὰς πάσχει καὶ ἄλλας ἀπὸ τῶν συγγραφῆος συμφορᾶς, βιαζομένη ἰδίως νὰ λάβῃ ἄκουσα τὴν θέσιν τῆς ἐπιφάνειας. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἡ λέξις ἐπιφάνεια δὲν εἶχεν, ὡς γνωστὸν, τὴν ἔννοιαν τῆς

τῶν Γάλλων influence, ἥτοι τῆς ἐπεσεργείας, τῆς ἰσχύος, τοῦ κράτους· ἀλλ' ἰσχυμαίνεν ἀπλῶς τὸ ἐπιφάνειαν, τὸ πλημμυρεῖν, καὶ ἐν γένει τὸ περισσεύμα, τὴν αὐξήσιν. Καὶ ἀπεδόθη μὲν διὰ μεταφορᾶς· εὐλόγου ὑπὸ τῆς νεωτέρας γλώσσης εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἐκείνην λέξιν ἡ τῆς Γαλλικῆς ἔννοια, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἤρξεν εἰς εὐρυεῖς τινὰς Ἑλληνοτάς, ὅτινες, εὐρόντες ἐν τοῖς λεξικοῖς τὴν ὀμότηρον ἐπιφάνειαν, ἐσπευσαν ν' ἀποχειροτονήσωσι τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ νέου αὐτῆς ἀξιώματος, καὶ ἐγκαθίδρυσαν ἐντὶ αὐτῆς τὴν ἐπιφάνειαν. Ἐν τούτοις ἡ ἐπιφάνεια σημαίνει τὴν βλάβην, τὴν ζημίαν, τὴν βίαν, ἡ δ' ἐπιφάνεια τῆς ἐπιφάνειας εἰμπορεῖ μὲν νὰ ἦναι ἐνίοτε ἐπιβλαβὴ καὶ ἐπιζημία (ὅτε καὶ δύνανται νὰ ταυτισθῇ μετὰ τῆς ἐπιφάνειας), πολλάκις ὅμως εἶναι καὶ σωτηρία καὶ χρήσιμος, πολλάκις δὲ καὶ ἀδιάφορος, ἐμφαίνουσα ἀπλῶς τὴν τοιαύτην ἢ τοιαύτην ἀλλοίωσιν καὶ τροποποίησιν. Ἀλλὰ τοιαῦται ἀκριβολογία ἐθεωρήθησαν ἀνάξια τῆς προσοχῆς τῶν Ἑλληνοτῶν ἐκείνων, ἐν οἷς καὶ ὁ ἀνα χεῖρας συγγραφεὺς, ὅστις κατὰ τοῦτο μόνον διακρίνεται ἀπὸ αὐτῶν, ὅτι, καθὼς ἀνὴρ δημοτικός, ἠθέλησε νὰ μὴ δυσχερῆσθῃ οὐδέτερον τῶν κομμάτων καὶ μεταχειρίζεται ἀδιάφορος· ὅτε μὲν τὴν ἐπιφάνειαν, ὅτε δὲ τὴν ἐπιφάνειαν, ἐξ οὗ θαυμαστὰ τις ἐπέρχεται ἰδέαν σύγγυσι. Οὕτω π. χ. ἐν σελ. 135 διδασκόμεθα, ὅτι «τὰ ἦθη, ἡ βίωτικὴ διαίτα, ἡ θέσις τῆς ἐπικρατείας, ἡ ἀνάπτυξις τῆς παιδείας, ἡ κατὰ ἄστυς τῆς βιομηχανίας, ἡ θρησκεία τοῦ ἔθνους, τὸ πολιτεύμα καὶ αἱ ἐξωτερικαὶ σχέσεις, τὸ μέγεθος ἡ ἡ τμηκρότης τῆς χώρας, τὸ εὐρορον ἡ ἄρρορον τοῦ τόπου καὶ τὰ τοιαῦτα, εἰσὶ τὰ διάφορα αἴτια τὰ πολυπειδῶς καὶ πολυτρόπως τὴν ποιητὴν (δηλαδὴ τὴν θεοτικὴν) νομοθεσίαν τοῦ κράτους ἐπιφάνειαν.» Ὁ ἀναγνώστης ἀπορεῖ βεβαίως κατὰ πρῶτον ἀκούων, ὅτι ἡ παιδεία, ἡ θρησκεία, ἡ βιομηχανία, κτλ. ἔθνους τινὸς ἐπιφάνειαι, δηλαδὴ βλάπτουσι, ζημιοῦσι τὴν νομοθεσίαν τοῦ ἔθνους τούτου. Ἀλλὰ κατ' εὐτυχίαν ὁ συγγραφεὺς προσεπιφέρει ἀμέτῳ, «ὅτι ἡ ἐπιφάνεια αὐτὴ δὲν προσβάλλει ὀπωροδῆποτε τὸ ἀπολύτως καλὸν τοῦ νόμου.» Καὶ ἀμύχανον μὲν φαίνεται πάλιν εἰς τὸν ἀναγνώστην πῶς ἡ ἐπιφάνεια, δηλαδὴ ἡ βλάβη, δὲν βλάπτει, ἐπὶ τέλους ὅμως παραμυθίζεται εἰκάζων, ὅτι ὁ λόγος εἶναι περὶ ἐπιφάνειας, ἥτοι περὶ τοιαύτης ἢ τοιαύτης τροποποιήσεως, ὅχι δὲ περὶ ἐπιφάνειας. Ἴδε καὶ σελ. 312, 327, 378, 529.

Ἐν σελ. 332 ἀνεγινώσκωμεν, ὅτι ἡ μακρὰ τρομαλιὰ δι' ἧς διέρχεται ἡ ἐμμεσος ἐκλογὴ, χαλαρόναι μὲν πᾶσαν σχέσιν τοῦ ἐκλεχθέντος πρὸς τὸν λαόν, μεταποιεῖ δὲ καὶ καταστρέφει τὴν πρώτην ψῆρον τοῦ ἐκλογέως. Τρομαλιὰ δὲν σημαίνει ἄλλο πρᾶ τρύπαν· ὀθεν ζητεῖται ἡδὴ τίς ἐστὶν ἡ μακρὰ αὐτῆς τρύπα, δι' ἧς διερχομένη ἡ ἐμμεσος ἐκλογὴ, τοσοῦτον σπουδαίας πάσχει ἀλλοιώσεις. Κατ' εὐτυχίαν τὸ χωρίον ἐλήφθη ἀπὸ τὴν γνωστὴν τοῦ Βενιαμίν Κωνσταντινοῦ συγγραφῆς Cours de politique constitutionnelle, εἰς ἣν ἀνατρέγοντες εὐρίσκωμεν, ὅτι πρόκειται περὶ τῆς longue filière, dans les détours de la quelle le suffrage du peuple s' est dénaturé ou a disparu. Filière εἶναι μετὰλλινός τις μηχανή, ἔχουσα πολλὰς

ἀνίσους ὀπὰς, δι' ὧν περᾶται ὁ εἰς σύρμα σχηματιζόμενος χρυσός, ἄργυρος κλπ. Μεταφορικῶς δὲ λέγουσιν οἱ Γάλλοι passer par une longue filière, τὸ διὰ δεινῆς διέρχεσθαι δοκιμασίας, εἶα εἶναι, ἐπὶ παραδείγματος, ἡ τῶν ἀναγνωστῶν τῆς προκειμένης συγγραφῆς, ἀναγκασομένων νὰ μαντεύωσι τὴν ἔννοιαν νεοτέρων λέξεων, ἢ νὰ ἀναζητῶσιν εἰς ξένα πραγματείας τὴν σημασίαν τοῦ ἑλληνικοῦ κειμένου.

Ἐν σελ. 29 φέρεται· «καλοῦμεν, ὡς ὁ Πολύβιος, πραγματικὴν ἱστορίαν τὴν ὑπὸ τῶν νεωτέρων φιλοσοφίαν τῆς ἱστορίας ὀνομασθεῖσαν.» Τὸ δεινὸν ὅμως εἶναι, ὅτι ἄλλο πραγματικὴ ἱστορία, καὶ ἄλλο παντάπαι φιλοσοφία τῆς ἱστορίας. Διότι πραγματικὴ ἱστορία εἶναι οὐδὲν ἕτερον, εἰμὴ ἡ ἱστορία ἡ μὴ περιοριζομένη εἰς τὴν ἀπλὴν τῶν γεγονότων ἐκθεσιν, ἀλλὰ διεξηγοῦσα συγχρόως τὰ αἴτια καὶ τὰ ἀποτελέσματα αὐτῶν. Ὁ δημιουργὸς τοῦ τρόπου τούτου καὶ ὀνόματος Πολύβιος, ἔδωκε σαφέστατον τὸν ὀρισμὸν αὐτοῦ, εἰπὼν· «ἱστορίας γὰρ ἐὰν ἀρέθῃ τις τὸ διὰ τί, καὶ πῶς, καὶ τίνος χάριν ἐπράχθη, καὶ τὸ πρᾶχθὲν ὀποῖα εὐλογον ἔσχε τὸ τέλος, τὸ καταλείπομενον αὐτῆς, ἀγώνισμα μὲν, μάθημα δὲ οὐ γίνεται. Βιβλ. γ'. § 31, ἐν τῷ τέλει. Φιλοσοφία δὲ τῆς ἱστορίας εἶναι οὐχὶ πλέον ἢ περὶ τὰ καθ' ἑκάστα τῶν γεγονότων διατριβὴ, ἀλλ' ἡ ἀπὸ ὕψηλοτέρας τινὸς ἐπόψεως καθόλου αὐτῶν θεωρία, ἵνα ἀνευρεθῶσιν οἱ γενικαὶ τῆς προνοίας νόμοι οἱ τὴν τύχην τῆς ἀνθρωπότητος διέποντες, καὶ ἰδίως ὁ μέγιστος νόμος τῆς ἀδιαιέπτου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, προόδου. Ἡ φιλοσοφία τῆς ἱστορίας ἀποτελεῖ μέρος τῆς φιλοσοφίας, ἡ δὲ πραγματικὴ ἱστορία εἶναι ἡ κυρίως ἐπιστημονικὴ ἱστορία· ὡς τε ὁ λέγων ὅτι καλεῖ πραγματικὴν ἱστορίαν τὴν πρὸ ἄλλων φιλοσοφίαν τῆς ἱστορίας ὀνομασθεῖσαν, ὀμοιάζει πολὺ τὸν ἀξιοῦντα νὰ ἀποκαλέσῃ φιλοσοφίαν τὴν πρὸ ἄλλων ἱστορίαν ὀνομαζομένην.

Ὁ δὲ συγγραφεὺς δὲν περιορίζεται εἰς τὸ νὰ πλουτίσῃ, ἀνευ οὐδεμιᾶς ἀνάγκης, τὴν γλῶσσαν διὰ σφρηλατίας λέξεων καινοπρεπῶν καὶ κακοζήλων, ἐπεὶ δὲ καὶ νὰ ἀποδίδῃ εἰς τὰς ἀπαρχοῦσας ἔνοιαις παντάπαιν αὐταῖς ἀλλοτρίαν, ἀλλ' ἀνατρέχει ἐνίοτε μέχρις Ἡσίοδου καὶ Ὀμηροῦ ἵνα παραθέσῃ εἰς τὴν πλουσίαν αὐτοῦ τράπεζαν λεξιειδίων τι ἐξηλλαγμένον καὶ ἐκτόπως εὐχρον. Οὕτω λ. χ. ἐν σελ. 10 ὀπηδεῖ τῷ λογικῷ καὶ ἐν σελ. 117 ὀπηδεῖ τῷ νόμῳ· καὶ ἐν σελ. 237 ὀπηδεῖ τοῖς ἐνόχοις ἐσχάτης προδοσίας· καὶ ἐν σελ. 335 ὀπηδεῖ τῇ ὀντως ἑλληνικῇ ἀποφάσει τοῦ ἐκτελεστικοῦ σώματος τῷ 1822. Φαντάζεσθε τὸν ἐμβριθῆ ἡμῶν διδάκτορα καὶ λύτην ὀπηδοῦντα χαριέντως ἀναμέτρων τῶν φύλλων τῆς συνταγματικῆς αὐτοῦ πραγματείας! Ὀπηδῶν δὲ τοσοῦτον συνεχῶς καὶ χαίρει φυσικῶ τῷ λόγῳ· ὀθεν χαίρει τὴν προτεροσιότητά του, σελ. 403, χαίρει τὴν φιλίαν τῶν κρατούντων, σελ. 415, χαίρει τὰ πιστὰ τοῦ λαοῦ, σελ. 444, χαίρει τὰ πιστὰ παρὰ τῆ βουλῆς, σελ. 444, χαίρει δικαίωμα, σελ. 473, χαίρει πλήρη τὴν ἀτομικὴν αὐτοῦ ἐλευθερίαν, σελ. 475 κλπ. Ἐν τῇ πολλῇ δὲ αὐτοῦ ταύτῃ θυμηδία, λησμονεῖ τοὺς γραμματικούς κανόνας, καὶ βεβαίως, σελ. 239, ὅτι, «ἡ ἀμνηστία,

νόπως τύχη εὐμενῶν: κατὰ τοῦ λαοῦ ὑποδοχῆς, πρέπει
 »να φανῆ δειγμῶν: **ΜΕΓΑΛΟΦΡΟΝΟΥ** γενναϊότητος. »
 Καί ἐν σελ. 365, ὅτι, « ἂν ὁ πλοῦτιος βουλευτής δὲν
 »δεδελεῖται διὰ χρημάτων, κερδίζεται ἕως δι' ἄλλων
 »μέσων ἐπίσης ἀναξίων **ΜΕΓΑΛΟΦΡΟΝΟΥ** ἄνδρος. »
 Ἴπὸ δὲ τῆς σολοίκου ταύτης μεγαλοφροσύνης τυφλοῦ-
 μένος, περιφρονεῖ τοὺς ἀπλοῦτερον: κινῶντας τοῦ συν-
 τακτικοῦ καὶ ἐν σελ. 161 λ. γ. λέγει: « διότι αἱ
 »πόλεις αὐταὶ ἀείποτε νεαὶ ἀρχαὶ πρὸς περιστολήν
 »τῶν ἀρχαίων σηματοφοροῦσι, ἢ τελευτήν τιμῶν
 »ἀπερὶσταλτος, ἐκ τούτου ἢ κατὰ μεταξὺ τῶν ἀρχῶν
 κλπ. » καὶ ἐν σελ. 306, « οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ κατὰ
 »τὴν ἐπ' Ἀριστοτέλῳ νόμον ἐχόντες τὸ δικαίωμα νὰ
 »λαμβάνωσι τοὺς ἄρχοντας ἀπ' ὅλων τῶν τάξεων
 »τῶν πολιτῶν, πῶποτε ὅμως ὁ ἀγαθὸς καὶ ἀγρῆκος
 »ῥῆλος δὲν ἐξήγησεν ὑπὲρ αὐτοῦ τὰς ἀρχὰς ἐκείνας. »
 Ἀλλὰ ἠβίλομεν βεβαίως κκ-αχρατοῦ τῆς ὑπομο-
 νῆ: τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν, πλείτερον ἐνδ-απορίθοντες
 περὶ τὸ ὄντως Καίλιτορικὸν ἐκεῖνο μεταλλεῖον τῶν
 σολοικισμῶν, τῶν θεβαρισμῶν, τῶν ἀσυνταξίῶν, τῶν
 ἀνορθογραφίῶν, ὧν θαρραλέως δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν,
 ὅτι εὐρημόταται τῶν 538 σελίδων τῆς προκειμένης
 πραγματείας εἶμειναν ἐντελῶς ἀσπίλωτοι: ἔθεν ὑποβάλ-
 λωμεν ἢ τὴν βιβλίον εἰς ἑτέραν τινὰ δοπιουάσιαν.
 Ὁ συγγραφεὺς ἀναγγέλλει, ἐν τῷ προλόγῳ, εἰς τὸ
 Πανελλήνιον, ὅτι ἡ Ἑλλὰς λαμβάνει διὰ τοῦ προκει-
 μένου ἔργου, τὰ πρῶτά της ἐτελοῦ, περὶ τῆς συντα-
 ξιατικῆς πολιτείας φιλοσοφίαν. Μὴ ἐλάττω ἢ
 ἀξίως εἶναι κατὰ μέγα μέρος ἀληθῆς, διότι ὁ συγ-
 γραφεὺς πολλὰ μὲν τῶν σοφῶν Εὐρώπαιων ἔργα ὅλως
 ἀγνοεῖ, διατρέφει δὲ τοσοῦτον ὅσα ἔτυχε νὰ γνωρίσῃ
 καὶ νὰ μεταγερῆσθῃ, ὥστε τῆ ἀληθείᾳ παρέχει ἡμῖν τὰ
 πρῶτά της ἰδιογνώμονος τινος ἐπιστάτης. — Ὁ δὲ
 »Μοντέσκιος», λέγει ἐν σελ. 88, « τρία πολιτειῶν
 »εἶδη ἀναγράφει.
 » Α. Δημοκρατίας, ὧν βῆσις ἢ ἀρετὴ.
 » Β. Αριστοκρατίας, ὧν βῆσις ἢ τιμὴ,
 » Γ. Παμβασιλείας; (despotique), ὧν βῆσις ὁ φό-
 »δος.
 » Σὺμπασαι αἱ διαίσεις αὐταὶ εἰσὶν ἐσχαλμέσαι
 » κ. τ. λ. »
 Ἄλλ' ὁ δυστυχῆς Μοντέσκιος οὐδέποτε ἀνέγραψε
 τοιαῦτα τρία πολιτειῶν εἶδη: διότι ἐν κεφαλαίῳ Ἰφ-
 τοῦ βιβλίου β'. τῆς περὶ τοῦ πνεύματος τῶν νόμων
 συγγραφῆς, λέγει. « Il y a trois espèces de gou-
 vernemens: le Républicain, le Monarchi-
 que et le Despotique. » Ἦτοι, τρία ὑπάρχου-
 »σαι πολιτευμάτων εἶδη, τὸ Ἀβασίλευτον, τὸ Μονα-
 »ρχικόν καὶ τὸ Δεσποτικόν. » Κατωτέρω δὲ ἐν κε-
 φαλαίῳ 2^ο ὑποδαίρει τὸ Ἀβασίλευτον πολιτεῖμα εἰς
 δύο, τὸ δημοκρατικὸν καὶ τὸ ἀριστοκρατικόν. Ἐν
 βιβλίῳ δὲ γ^ο προσεπιφέρει, ὅτι τῆς μὲν δημοκρατίας
 τὸ ἐλατήριον εἶναι ἡ ἀρετὴ (Κεφ. 3^ο), τῆς δὲ ἀρι-
 στοκρατίας, ἡ ἀγαθὴ μετρίτης, (Κεφ. 4^ο), τοῦ δὲ
 μοναρχικοῦ πολιτεύματος, ἡ τιμὴ, (Κεφ. 6^ο), τοῦ
 δὲ δεσποτικοῦ, ὁ φόβος. (Κεφ. 9^ο).
 Ἐκ τούτων καθίσταται πρόδηλον ὅσον ἀλλοκό-
 τως μεταφρίνεται ὁ Μοντέσκιος ἐν τῷ προκειμένῳ

χωρίῳ. Τὰ μετὰ τὸ αὐτοῦ πολιτεῖμα ἐγένεν ἄσαν-
 τον: τὸ δὲ ἀποδιδόμενον ὑπὸ τοῦ σοφοῦ ἄνδρος εἰς τὸ
 πολιτεῖμα τοῦτο ἐλατήριον, ἢ τιμὴ, ἀπεδόθη ὑπὸ τοῦ
 αὐτογνώμονος ἡρῶν συγγραφέως: εἰς τὸ ἀριστοκρα-
 τικόν, τοῦ ὁποῦ ψυχὴν ὁ Μοντέσκιος ἐθεώρησε
 τὴν μετρίτητα. Τὸ δὲ πάντων ἀπειθετέρον, ἀφοῦ
 ἀπεδόθησαν εἰς τὸν Μοντέσκιον δοξασιὰι παρ' αὐτοῦ
 μὴ προσβουθεῖται, ἔπειτα αἱ δοξασιὰι αὐταὶ ἀνσχευά-
 ζονται δι' Ἀριστοτέλους: διότι, ἐξηθέτως ἐν τῷ και-
 μένῳ ἐτραμένῳ, ὅτι, κατὰ Μοντέσκιον, βῆσις τῆς
 ἀριστοκρατίας εἶναι ἡ τιμὴ, ἐπάγεται ἐν σημείῳ σελ.
 » Τούναντιον ὁ Ἀριστοτέλης (Πολιτικῶν Δ, τ. 10)
 » λέγει τὴν γὰρ ἐκ τῶν ἀρίστων κατ' ἀρετὴν πολι-
 »τειαν. . . μόνην δίκαιον προσαγορεύειν ἀριστοκρα-
 »τειαν. »
 Δὲν φαίνεται δὲ οὐδὲ τοῦ Ἀριστοτέλους: διότι ἐν
 σελ. 91, σημ. α., παραθέτας τὴν περίφημον τοῦ Στα-
 γειρίτου περὶ τῶν πολιτειῶν δόξιν: « ὅταν μὲν ὁ
 » εἰς ἢ οἱ ὀλίγοι ἢ οἱ πολλοὶ πρὸς τὸ κοινὸν συμμέ-
 »ρον ἀρχωσι, ταύτας μὲν ὀρθὰς ἀναγκαῖον εἶναι τὰς
 » πολιτείας, τὰς δὲ πρὸς τὸ ἴδιον ἢ τοῦ ἐνός ἢ τῶν
 » ὀλίγων ἢ τοῦ πλήθους, παρελάσεις. » (Πολιτ. Γ. κ.
 I) βεβαίως ἐν τῷ καιμένῳ, ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης, εἰς
 δύο διακρίνων πάντα τὰ πολιτεύματα, « τὰ μὲν εἰς
 » τῆς κοινῆς τοῦ κυριάρχου λαοῦ θελήσεως ἐρείδῃ-
 » μένα, καὶ τὸ κοινὸν τῆς βίης κοινωνίης συμμέρον
 » σκοπεύοντα, ὀρθὰ ἀποκαλεῖ οἰοσθήποτε ἂν ἢ ὁ ἐξω-
 » τερικός αὐτῶν δίκαιος, τὰ δὲ λοιπὰ πάντα παρ-
 » ἐκθέσεις ὀνομάζει, ὅταν τὰ κοινὰ, τούναντιον τοῖς
 » πρώτοις, κυβερνῶνται πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ ἐνός
 » ἢ τῶν ὀλίγων ἢ τοῦ πλήθους. » Ὁ Ἀριστοτέλης
 ἔχει μόνον δὲν ὠμίλησεν ἐνταῦθα περὶ τῆς κοινῆς τοῦ
 κυριάρχου λαοῦ θελήσεως, ἀλλὰ μήτε ἦτο δυνατόν
 νὰ ὠμίλησῃ, διότι μικρὸν ἀνωτέρω, ἐν Κεφ. γ^ο τοῦ
 αὐτοῦ βιβλίου, § 3, εἶπεν: « ὥστ' ἐν μὲν τινι πολι-
 » τείᾳ τὸν βῆκυτον ἀναγκαῖον εἶναι καὶ τὸν θῆτα πο-
 » λίτας, ἐν τινι δ' ἀδύνατον, ὅσον εἰ τίς ἐστιν, ἢ
 » καλοῦμεν ἀριστοκρατικὴν, καὶ ἐν ἢ κατ' ἀρετὴν αἱ
 » τιμαὶ δίδονται καὶ κατ' ἀξίαν: οὐ γὰρ ὅσον τ' ἐπι-
 » τηδεῖται τὰ τῆς ἀρετῆς ζῶντα βίον βῆναυτον ἢ
 » θητικόν. » Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀριστοκρατικὴ πολιτεία
 κατατάσσεται, ὡς εἶδομεν, μεταξὺ ἐκείνων ὅσαι σκο-
 ποῦσαι τὸ κοινὸν συμφέρον, ἐν δὲ τῇ τοιαύτῃ πολιτείᾳ,
 κατὰ τὸν φιλόσοφον, οἱ θῆτες καὶ οἱ βῆναυτοι (δηλαδὴ
 οἱ τεχνῖται) δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἔχωσι τὴν τοῦ πο-
 λίτου ἰδιότητα, ἔπεται, ὅτι, ὡς πρὸς τὸ ἀριστοκρατικόν
 τοῦλάχιστον πολιτεῖμα, ὁ Ἀριστοτέλης δὲν ἠδύνατο
 νὰ ὠμίλησῃ περὶ τῆς κοινῆς τοῦ κυριάρχου λαοῦ θε-
 λήσεως. Περὶ τούτου δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι « τὴν θαυμα-
 »σιαν ταύτην τοῦ Ἀριστοτέλους διαίρεσιν ἐπ' ἐσχα-
 » τοις ὁ Δεσποτικὸς Τρασοῦς κατ' ἅπαντα τὴν Εὐ-
 » πην ἀνεκοίνωσεν. » σελ. 91, ἐνῶ ὁ Ἀριστοτέλης
 ἤρχεις νὰ διαδίδεται κατ' ἅπαντα τὴν Εὐρώπην ἀπὸ
 τοῦ τέλους τῆς πεντεκαιδεκάτης ἐκατονταετηρίδος, ἐν
 αὐτῇ δὲ τῇ τοῦ Κοραῖ ἐκδώσει, τὴν ὁποίαν μεταχει-
 ρίζεται, ὡς φαίνεται, ὁ συγγραφεὺς, ἠδύνατο νὰ ἴδῃ
 ὅτι ὁ Γάλλος Βαρθελεμῆς, πολὺ πρὸ τοῦ Δεσποτικῆς
 Τρασοῦ, ἀνεκοίνωσεν, ἐν τῷ νέῳ Ἀναχάροιδι, κατ' ἄ-

παρὰ τὴν Εὐρώπην τὴν θαυμασίαν ἐκείνην τοῦ Ἀρι-
 στοτέλους διαίρεσιν, διότι τὸ μὲν σύγγραμμα τοῦ
 Τρασοῦ (αἱ εἰς Μοντέσκιον ἐρμηνεύεται) ἐξεδόθησαν τὸ
 πρῶτον ἐν ἔτει 1819, ἢ δὲ περὶ τῆς τοῦ νέου Ἀ-
 ναχάροιδος, ἐν ἔτει 1788.
 Ἐν σελ. 64-65 ἀναφέρει, ὅτι ἐπιτρέπεται ἢ εἰς
 τὴν κυβερνητικὴν ἐξουσίαν παρακοῆ, ἐπάγεται ἐν ση-
 μεῳ τῆς «δικαίως ἐπαινεῖται ἢ πρὸ Μιραβῶ ἀπάν-
 » τητις κατὰ τὴν συλλήθειν ἀδίκου τινὸς νόμου ἐν τῇ
 » συντακτικῇ τῆς Γαλλίας συνέλευσει, Si vous faites
 » cette loi, je jure de n'y pas obéir: (ἐὰν ψφίσαιτε
 » τὸν νόμον ταῦτον, ὀμνῶ ὅτι δὲν θέλω ὑπακούσει
 » εἰς αὐτόν). » Ὄσοι, κατὰ τὸν συγγραφεῖ, ἐπιτρέ-
 πεται καὶ ἢ εἰς τοὺς νόμους παρακοῆ. Πρὸς κύρωσιν
 δὲ τῆς ἀρχῆς ταύτης, προστίθεται ἐν τῇ αὐτῇ σημειώ-
 σει: « ὅρα καὶ εἰς Vattel, 1 § 54, διάφορα ἄλλα
 » νομίμου παρακοῆς παραδείγματα. » Ἄλλ' ὁ περι-
 ὄντος συγγραφεὺς τοῦ Δικαίου τῶν Ἐθνῶν οὐδέποτε
 ἐφαντάσθη νὰ καθιερώσῃ τὴν ἀνατρεπτικὴν πάσης καὶ
 νόμικῆς κατατάσεως δοξασιάν, ὅτι ἐπιτρέπεται ποτὲ
 ἢ εἰς τοὺς νόμους παρακοῆ. Ὁ Οὐάττελος λέγει ἄ-
 πλῶς (καὶ τοῦτο μετὰ πολλῆς συστολῆς), ὅτι οὐδεὶς
 ὀφείλει ὑπακοῆν εἰς διαταγὰς τῆς ἀνωτέρας ἀρχῆς,
 αἵτινες παραβιάζουσι προδήλως τὸν ἱερώτατον φυσί-
 κὸν νόμον: ἅπαντα δὲ τὰ παραδείγματα ὅσα φέρεται
 ἀναγονταί εἰς τοιαύτας διαταγὰς. Τῶντι, ὅτι ὑπάλ-
 ληλος λαβὼν τὴν παραγγελίαν τοῦ νὰ θανατώσῃ ἄν-
 θρώπους ἀκρίτους, ὅτι πολίτης βλέπων ἄρχοντα ἐπι-
 χειρήσαντα, ἀνευ λόγου οὐδενός, νὰ ἀφαιρήσῃ ἀπὸ
 αὐτοῦ τὴν ζωὴν ἢ τὴν περιουσίαν κ. τ. τ. δύναται νὰ
 ἀντίσταθῃ, περὶ τούτου οὐδεὶς ἀμφέβαλεν: ἀλλ' ἢ τοι-
 αῦτη ἀντίστασις διαφέρει οὐσιωδῶς πῆς εἰς τοὺς νό-
 μους τοῦ κράτους ἀντιπαρατάξεως, τὴν ὁποίαν καὶ
 ὁ συγγραφεὺς τῆς ἀνὰ χεῖρας πραγματείας θεωρεῖ
 ἀσυμβίβαστον μὲ τὴν ὑπαρξὴν αὐτῆς τῆς πολιτείας,
 παραδεχόμενος κατωτέρω, σελ. 85, τὸ πολιτικὸν ἀ-
 ξίωμα, ὅτι ἡ γνώμη τῆς πλειονοψηφίας ἐπικρατεῖ τῆς
 μειονοψηφίας.
 Ἄξιον σημειώσεως εἶναι ἐπίσης αἱ σχέσεις αὐτοῦ
 πρὸς τοὺς Γερμανοὺς καὶ πρὸς τοὺς Ἀγγλοὺς συγ-
 γραφεῖς. Ἠδύνατο, λέγει, ἐν σελ. 71, νὰ ἐκθέσῃ τὰς
 περὶ δικαίου θεωρίας τοῦ Φίχτου, τοῦ Σχέλλινγ,
 τοῦ Εγγέλου, τοῦ Γάνε καὶ ἄλλων νεωτέρων τῆς Γερ-
 μανίας φιλοσόφων, ἀλλὰ προτιμῶ νὰ παραπέμψῃ εἰς
 τὰ περιληπτικώτερον τῶν ἄλλων καὶ πολὺ βέλτιον τοῦ
 τοιοῦτου σπουδαίου ζητήματος ἐπιληθῆντα Γαλλικὰ
 συγγράμματα τοῦ Λερμινιέρου καὶ τοῦ Ἀρενσιού.
 Ἔστω ἢ τῶν Γερμανῶν λοιπὸν δὲν συνεβουλεύθη εἰ-
 μὴ τοῦ Καντίου τὰς Μεταφυσικὰς τοῦ δικαίου ἀρχὰς
 (Metaphysische Anfangsgründe der Rechtslehre).
 Παράδοξον τοῦτο, ὅτι ἄνθρωπος γράφων περὶ συνταξ-
 ματικοῦ δικαίου καὶ ἀξίῶν ὅτι γινώσκει τὴν Γερμα-
 νικὴν, δὲν ἐθεώρησεν εὐλογον νὰ ὠφεληθῇ ἀπὸ πολλῶν
 ἀξιολόγων ἐν τῇ γλώσσῃ ταύτῃ, περὶ τῆς ἐπιστήμης
 αὐτοῦ, συγγραφῶν, καὶ ἰδίως ἀπὸ τῆς σοφῆς περὶ τοῦ
 δημοσίου δικαίου τῆς συνταγματικῆς μοναρχίας (Sta-
 atsrecht der constitutionellen Monarchie) πραγ-
 ματείας τοῦ Ἀρετίνου καὶ Ροττεκίου, περιωρισθῇ

δὲ εἰς μόνον τὸ ἐκ πλαγίου εἰς τὸ ἀντικείμενον αὐτοῦ
 ἀναγόμενον πόνημα τοῦ Καντίου, τὸ ὁποῖον κατὰ
 παραδοξὸν σύμπτωσιν, ὑπάρχει μεταφρασμένον καὶ
 εἰς τὸ Γαλλικόν (Principes metaphysiques du
 droit trad. par Tissot). Ἄλλ' ἔστω καὶ τοῦτο: τὸ
 δ' ἐξῆς: πῶς ἐξηγείται; Τὸ πόνημα τοῦ Καντίου
 παρατίθεται τρεῖς, σελ. 70, 124 καὶ 188, καὶ
 εἰς τὰς τρεῖς δὲ παραθέσεις ἢ λέξεις Anfangsgründe
 τὸν αὐτὸν ἀπαρραλακτικῶς κολοβῶνται τρόπον εἰς An-
 fangsgründe: ἐὰν τὸ λάθος προέρχεται ἐκ τοπογρα-
 φικῆς παραδοξῆς, ὁμολογητέον, ὅτι ἡ ἐπιμονὴ τοῦ
 τυπογράφου ἦτον ἀξιολογητέως. Ὑπάρχουσι ὅμως
 ἐξοπιστοί τινες ἄνθρωποι, αἵτινες, ὡς ἐκ τῶν διαφο-
 ρων τούτων περιστάτικῶν, θέλουσιν ἴσως συλλάβει
 ἀμφιβολίας τινὰς περὶ τῆς ἀξιώσεως ἢ ὑποδεικνύει
 ὁ συγγραφεὺς ὅτι γινώσκει τὴν Γερμανικὴν.
 Ἀνάλογός τις δὲ ὑπόνοια παράγεται καὶ ὡς πρὸς
 τὴν γνώσιν τῆς Ἀγγλικῆς: ἀπὸ τοῦ τρόπου κατ' ὄν
 παρατίθενται οἱ Ἀγγλοὶ συγγραφεῖς. Τούτων, ὁ μὲν
 Ἄδὰμ Σμιθ, ὁ Γολδσμιθ, ὁ Ἄλλαμ, παρατίθενται γαλ-
 λιστί, ὁ δὲ Σαρτεσβύρς, Ἀγγλιστί, σελ. 45. Ἐὰν
 τὸ πρᾶγμα περιωρίζετο μέχρι τούτου, ἠδύναμεθα νὰ
 συμπεράνωμεν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος, κατ' ἀρχὰς μὴ γινώ-
 σκων τὴν Ἀγγλικὴν, ἐπρομηθεύθη τὴν μετάφρασιν
 τῶν πρώτων συγγραφέων, ἔπειτα δὲ σπουδάσας τὴν
 γλῶσσαν ἐκείνην ἀπέκτησε τὸν Σαρτεσβύρην ἐν πρω-
 τοτύπῳ. Πῶς θέλει ὅμως ἐξηγηθῇ ὁ τρόπος κατ' ὄν
 γίνεται χρῆσις τοῦ Βλάκστωνος; Τούτου ἐν σελίδι
 μὲν 108, 113, 473, 482 βλέπομεν ἀναφερόμενον τὸ
 πρωτότυπον, ἐν σελίδι δὲ 369 τὴν Γαλλικὴν μετά-
 φρασιν. Ἡ μὴπως δὲν γινώσκοντες ἀμέσως τὸν πε-
 ριωνύμον ἐρμηνευτὴν τῶν νόμων τῆς Ἀγγλίας, ἀλλ'
 ἀπὸ ἄλλοιων συγγραφέων, παρατιθέμενοι αὐτὸν Ἀγ-
 γλιστί μὲν ὅσακις εὐρίσκαμεν παρ' ἄλλοις πρωτότυ-
 πον τὴν παράθεσιν, Γαλλιστί δὲ ὅσακις δὲν ἀπαντῶμεν
 εἰμὴ τὴν μετάφρασιν; Ἐπὶ πᾶσι παρατηροῦμεν καὶ
 τοῦτο, ὅτι ἐκ τῶν Ἀγγλῶν συγγραφέων, ἅπασι μόνον,
 ἂν ἢ μνήμη δὲν μᾶς λαμβάνῃ, καὶ τοῦτο ἐν παρόδῳ,
 γίνεται μνεία τῆς δικαίως παρὰ πάντων τιμωμένης
 ἱστορίας τῆς Ἀγγλικῆς κυβερνήσεως καὶ πολιτείας
 τοῦ ἐμπειροτάτου περὶ τὰ πολιτικὰ Λόρδου Ἰωάννου
 Ρουσσέλ: ἐξεναντίας δὲ πολὺ πλείοτερα γίνεται χρῆ-
 σις τῶν διαβοηθῶν ἐπιστολῶν τοῦ ψευδωνύμου Ἰουνίου
 τοῦ Ἰουνίου, περὶ οὗ ὁ μὲν Βύρκης εἶπεν, ὅτι κατε-
 σπάραιε διὰ τῶν χαυλοδόντων αὐτοῦ τὴν βασιλικὴν
 ἐξουσίαν, ὁ δὲ Μακωλαίς, ὅτι ἦτο ἄνηρ θρασύτατος
 καὶ ἀλαζονικώτατος, καὶ ἐπιβροχῆς μὲν πρὸς τὴν ἑ-
 χθραν καὶ τὴν πλάνην, πρόθυμος δὲ εἰς τὰ συγγείν
 τὰ ἴδια πάθη μὲ τὴν δημοσίαν ἀρετὴν!
 Ἐπιχειροῦντες ἤδη τὴν ἐξέτασιν τῶν πρωτοτύπων
 τοῦ συγγραφῆως ἰδεῶν, ὧν ἡ εὐτυχῆς Ἑλλὰς λαμβά-
 νει, κατὰ τὸν πρόλογον, τὰ πρῶτά της, ἐνοεῖται ὅτι
 θέλομεν περιορισθῇ εἰς ὀλίγας τινὰς μόνον ἐξ αὐτῶν,
 διότι διὰ ν' ἀνασκευασθῶσιν ἅπαντα αἱ παραδοξολογίαι
 ὧν βρῆται ἢ προκειμένη πραγματεία, ἔπρεπε νὰ συν-
 ταχθῇ ἕτερος ἰσοπαχὺς αὐτῆς τόμος. Ἰς δύναται
 πῶντι νὰ καταναλώσῃ τὸν καιρὸν εἰς τὸ νὰ ἀναίρη
 δοξασιὰς οἱ λ. γ. αἱ ἐξῆς, ὅτι πρὸ τῆς ἐπαρσά-

σεως δ' Ἑλλήνων πάντων μὲν τῶν λοιπῶν ἐπιούσῃ ἀγαθῶν, ἑσπερίτω δὲ μόνης τῆς αὐτονομίας (σελ. 79) ἢ ὅτι τὰ παρὰ τοῦ Ἀριστοτέλους ὀρθὰ ὀνομασθέντα πολιτεύματα, ὑπὸ δὲ τοῦ Γρασοῦ ἐθνικὰ προσονομασθέντα, δύναται νὰ κληθῶσι καὶ δημοσία, αἱ δὲ παρεχόμεναι τοῦ Ἑλληνος φιλοσόφου, τὰς ὁποίας ὁ Γάλλος καὶ προνομίῳ πολιτεύματα ἀπεκάλεσεν, εἴμπορῶν καὶ κρύφια νὰ ὀνομασθῶσιν, « ἐπειδὴ ταῖς » νοῦσι μὲν πρὸς τὸ συμφέρον μερίδος τινός, ἀποκλείουσι δὲ τὴν δημοσιότητα » σελ. 91, ἐξ οὗ συνάγεται, ὅτι, ἡ μὲν πρὸ τῆς τελευταίας μεταπολιτευστικῆς Πρωσικῆς μοναρχίας, τὴν ὁποίαν ὁ Σταγειρίτης μεταξὺ τῶν ὀρθῶν βεβαίως ἤθελε κατατάζει πολιτειῶν, διότι ἤρχε μὲν ἐν αὐτῇ εἰς, ἀλλὰ πρὸς τὸ κοινὸν ὁμολογουμένως συμφέρον, ἦτο, κατὰ τὸν ἡμέτερον συγγραφεῖα, πολιτεία δημοσία, ἂν καὶ, καθὸ μοναρχία ἀπόλυτος, οὐδὲν δημοσία ἐνήργει, ἡ δὲ ἐπὶ Κλέωνος ὀχλοκρατία, ἦτις, κατὰ Ἀριστοτέλην, ἦτο παρέλθουσα, ἐξάπαντος, κατὰ τὴν προεκτεθειτῶν νεοφανῆ δοξασίαν, ἦτο καὶ κρύφιος πολιτεύμα, ἂν καὶ οὐδὲν ἐν αὐτῇ κρύφα ἐνήργειτο. Ἔτις πρὸς τοῦτοίς θέλει ἀναλάβει τὸν ἀγῶνα ν' ἀντρέψῃ τὸ περίεργον ἀξίωμα, ὅτι τῆς ἐν τῇ καυβασιλείᾳ ὑπαρχούσης ἀριστοκρατίας μέλη εἶναι καὶ οἱ ἔμπροσθεν, καὶ οἱ ναυτιλλόμενοι! σελ. 90, ἢ νὰ καταδείξῃ ὁποία λογικὴ σειρά ἐπικρατεῖ εἰς τὰς ἰδέας τοῦ συγγραφεῖος, ἐν σελίδι μὲν 61 ἀνακηρύττοντος ἐτραλμένην τὴν θεωρίαν καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος ἐν κοινωνίᾳ « παραινέται » μέρους τῆς φυσικῆς καὶ ἀθεμικῆς αὐτοῦ ἐλευθερίας, « ὑποχρεούμενος ν' ἀνγκυρώσῃ τὴν ὑπεροχὴν τῶν νόμων καὶ τῶν ἀρχῶν, » ἐν σελίδι δὲ 63 κυροῦντος τὴν θεωρίαν ἐκείνην καὶ λέγοντος, ὅτι « ἡ κοινωνία ἔχει « τὸ δικαίωμα ν' ἀπαίτησιν τὴν θυσίαν ἐνὸς ἢ πλείονων τῶν ἰδίων μελῶν πρὸς διάταξιν τοῦ ὅλου », ἔχει πρὸς τοῦτοίς τὸ δικαίωμα, ὡς πρὸς ἕκαστον αὐτῆς μέλος « νὰ τὸ ἀποστερήσῃ, τῆς κοινῆς ὠφελείας » χάριν, μέρους ἢ καὶ τοῦ ὅλου τῆς ἰδιοκτησίας του » πρὸς δὲ τοῦτοίς, ἐν σελίδι μὲν 64 δοξάζοντος ὅτι αἱ ἀρχαὶ ἔχουσι τὸ τοῦ ἐπιτάττειν δικαίωμα, ἐν σελίδι δὲ 98 δογματίζοντος, γράμμασι κεφαλαίοις, ὅτι οἱ ἀρχόντες δὲν ἔχουσιν εἰμὴ χρῆν.

Ἄλλ' ἐν σελίδι 93-94 ἀναγινώσκουσαν τὴν ἐξῆς πολὺ σπουδαιότεραν περικοπὴν. « Καλὸν δὲ νὰ ἐπιδείξωμεν » καὶ ὁποιοὶ οἱ τὰ ἀπόλυτα πολιτεύματα, ἦτοι τὸν δεσποτισμὸν, ὑποστηρίζοντες, ὅπως οἱ λαοὶ ὑποβλέπωσιν ἀείποτε αὐτοὺς καὶ μὴ περιπίπτωσιν εἰς τὰς πλεκτάνας τῶν. Ὁ δεσποτισμὸς συμφέρει εἰς τοὺς κυβερνῶντας τὸν λαόν, συμφέρει εἰς τὸν κληρὸν, ὅστις ἔχει φυσικὴν πρὸς τὸν δεσποτισμὸν βροχήν, διότι γίνονται συνάρχων ἐκείνῳ, ἐπειδὴ ὁ δεσπότης ἔχει ἀνάγκην τοῦ κληρῶν, πρὸς τὸ νὰ ταπεινῶσιν διὰ τοῦ φόβου τῆς κολάσεως τὸ φρόνημα τοῦ ἔθνους τὸν δεσποτισμὸν ὑποστηρίζει ὡσαύτως ὁ μισθωτὸς στρατὸς, ὡς εἰσθισμένος νὰ ὑπακούῃ εἰς τοὺς ἀρχόντας του, οἱ δ' ἀρχόντες τοῦ στρατοῦ εἰσὶ φύσει φιλαρχοὶ, ἰσχυροτέρου δυνάτου δοῦλοι, κατώτεροι τυραννίσκου τοῦ ἔθνους γινόμενοι ὑποστηρικτὰ τέλους τοῦ δεσποτισμοῦ εἶναι ὁ ὄχλος, ὁ ὄχλος δὲν ὁ δεσπότης δύναται

νὰ ἐκτρέψῃ ἀργὸν ἐν τῇ πρωτεύουσῃ διὰ τῶν ἰδρώτων τοῦ ὑπολοίπου ἔθνους. » Καὶ λοιπὸν ὁ κληρὸς, βεβαίως δὲ καὶ ὁ κληρὸς ὁ Ἑλληνικός, ὁ κληρὸς τῆς ὀρθοδόξου ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, ὁ μηδέποτε ἐπιδιώξας τὴν ἐν τῇ πολιτείᾳ κυριαρχίαν, ὁ τσαυτάς παρὰ μυσθίας προσαγαγὼν εἰς τὸ ἔθνος ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς δουλοσύνης αὐτοῦ, ὁ τοσοῦτος εὐγενεὶς θυσιάτας πρωτομάρτυρας ὑπὲρ τῆς τοῦ ἔθνους σωτηρίας, ὁ ἐν τῷ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας πολέμῳ πρωταγωνιστήτας, ὁ ἐν ταῖς ἐθνικαῖς συνελύττει τοῦ ἀγῶνος πρωτοκαθεδρῆτας, ὁ κληρὸς αὐτὸς ἔχει φυσικὴν πρὸς τὸν δεσποτισμὸν βροχήν, εἶναι συνάρχων τοῦ δεσποτισμοῦ, ταπεινοὶ τὸ φρόνημα τοῦ ἔθνους διὰ τοῦ φόβου τῆς κολάσεως! τὸ δὲ ἔθνος προτρεχέται νὰ ὑποβλέπῃ αἰετοῦ αὐτὸν ἵνα μὴ περιπέσῃ εἰς τὰς πλεκτάνας του! Τῆς ἀληθείας ἀποκυμῆκα τοιαῦτα φαντάσματα νοσοῦντος ἤθελον εἶσθαι ἀξία τῆς δεινοτέρως κατακρίσεως, ἂν, μετὰ τοῦ γελοίου ἀμειγνύμενα, δὲν ἐπιμωροῦντο ἀποχρῶντως ὑπὸ τοῦ κοινῶν χλευασμοῦ καὶ σαρκασμοῦ. Διότι ἴτι ἄλλο εἰμὴ πηγέλιον εἶναι τὸ ἐπιφερόμενον ὅτι ὁ στρατὸς, βεβαίως δὲ καὶ ὁ στρατὸς ὁ Ἑλληνικός, ὑποστηρίζει τὸν δεσποτισμὸν, ὡς εἰθισμένος νὰ ὑπακούῃ εἰς τοὺς ἀρχόντας του, οἱ δ' ἀρχόντες αὐτοῦ εἰσὶ δοῦλοι τοῦ δυνάτου καὶ κατώτεροι τοῦ ἔθνους τυραννίσκοι! Ὁ συγγραφεὺς ἐλησμόνητε παντάπασιν, ὡς φαίνεται, τὴν ἱστορίαν τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων ἐκτὸς ἂν ὀνομάζων τοὺς κατωτέρους τοῦ στρατοῦ ἀρχόντας τυραννίσκους τοῦ ἔθνους, ἠθέλησε νὰ προσβάλῃ ἐπιτηδείως τὸ σύνταγμα τοῦ ὁποίου ἐρμηνεύει ἤδη ἡμῖν τὰς διατάξεις.

Δὲν ἀποσφίεται δὲ τὸν κληρὸν μόνον καὶ τὸν στρατὸν, ἀλλὰ τρέπει ἀδιάλλακτον μῖτος καὶ κατὰ τῆς Πρωσίας καὶ τῆς Ἀγγλίας, καθ' ὧν ἐσπερνοῦνται ἀπάντα τὰς φληνφίρας ὅσας ἡ Γαλλικὴ δημοκρατία συνειθίζει νὰ ἐμῆ ἐν ταῖς ἠερικαῖς τριόδους. Ἐν σελ. 97, μνεῖαν ποιητῆς τῆς τοῦ Ὄββου συμβουλῆς τοῦ νὰ μὴ διδάσκωνται οἱ νέοι τὴν ἑλληνικὴν καὶ ῥωμαϊκὴν ἱστορίαν, ἵνα μὴ, λαμβάνοντες φρονήματα ἐλευθερίας, γίνωνται θεωρητικῶς » καὶ αὐθαδῶς ἐπικρινῶσι τὴς ταύτην ἔβαλεν εἰς ἔργον, ὁ ἰσχυρότατος τοῦ Βορρᾶ ἠδυνάτης, εἰς τὸ ἀπέραντον δ' αὐτοῦ κράτους τὸνομα τοῦ Θωμιστοκλέους καὶ Μιλτιάδου, τοῦ Βρούτου καὶ τοῦ Κικέρωνος εἰσὶ πλέον ἀγνωστα ἢ παρὰ τοῖς Αἰθίοψι. Συγχωρεῖται δὲ μόνον ἡ διδασκαλία τῆς ἱστορίας ἦτις διδάσκει, ὅτι Ἰωάννης Δ. ὁ Κζάρος « ἔλεγε τὸ δικαίωμα πρὸς ἰδίαν αὐτοῦ εὐχαριστήσιν » νὰ πνίξῃ 60,000 ὑπηκόων του, καὶ ὅτι οἱ ἀποπνιγόμενοι ἐκράζον, ὁ Θεὸς σώζει τὸν βασιλέα. » Ὁμοίᾳ δὲ τοῦτοίς λέγει καὶ ἐν σελ. 42. Ὅτι ἐν Ρωσίᾳ ἐπικρατεῖ μοναρχία ἀπόλυτος, τοῦτο ἀναμνησθήτεον, καὶ δὲν πρόκειται ἤδη νὰ ἐξετάσωμεν ἐνταῦθα, ἂν, ὡς ἐκ τούτου, ἡ ἐπικράτεια αὐτὴ ἀποβαίνει δυστυχεστέρα πολλῶν ἄλλων δημοκρατικῶν χωρῶν τὸ θέβαιον ὅμως εἶναι, ὅτι ἡ μοναρχία ἐκείνη φαίνεται ἀρκετὰ συνετὴ ὡστε νὰ μὴ φοβῆται τὰ ἀπειρηκωμένα ὀνόματα τοῦ Μιλτιάδου καὶ τοῦ Κικέρωνος, ἐνῶ τσαυτὰ περὶ αὐτὴν βρέμουσι σύγχρονα ὀχλαγωγικὰ κινήματα καὶ ἐνῶ χιλιάδες Ρώσων, περιφερόμενοι κατὰ πᾶσαν τὴν

Εὐρώπῃ, ἀναπνεύουσι τὸν δημοκρατικὸν αὐτῆς ἀέρα ἔθεν ἐν τοῖς γυμνασίοις καὶ τοῖς πανεπιστημίοις τοῦ ὄχλου ἐκείνου κράτους, ἡ ἑλληνικὴ καὶ ἡ ῥωμαϊκὴ φιλολογία καὶ ἱστορία διδάσκονται τοῦλάχιστον ἐπίσης καλῶς ὅσον καὶ πολλαχοῦ τῆς ἄλλης Εὐρώπης, ἐν αὐτῇ δὲ τῇ ἑλληνικῇ τῶν Ἀθηνῶν βιβλιοθήκῃ ἡ δύνατο νὰ ἴδῃ ὁ συγγραφεὺς Ῥωσικὰς μεταφράσεις καὶ ἐκδόσεις Ἑλληνικῶν πονημάτων, (ἰδίως τὴν ὑπὸ τοῦ Γνεδικίου μεταφράσιν τοῦ Ὀμήρου, καὶ τὰς ἐν Μόσχᾳ γενομένας ἐκδόσεις τῶν τραγικῶν,) τιμωμένας καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς ἀρίστοις τῶν Γερμανῶν ἐλληνοστών. Τὸ δὲ λεγόμενον, ὅτι σήμερον δικαιολογεῖ τις ἐν Ρωσίᾳ τὰ ἀνοσιουργήματα τοῦ Ἰωάννου Δ. Βασιλεῖδος, τοῦ ἐπικληθέντος Φεβερῦ, ἠθέλομεν τὸ θεωρῆσαι συκοφαντίαν, ἐὰν ἐπιστεύομεν ὅτι ὁ συγγραφεὺς εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν, ὡς ἰσχυρίζεται ἐν σελ. 42, τὸν Καραμζῖνον· ἀλλὰ δὲν ἀνέγνωσεν αὐτὸν βεβαίως, διότι ἂν τὸν ἀναγίνωσκεν ἤθελεν ἴδει, ὅτι ὁ Ῥώσος ἱστοριογράφος ἀφοῦ παραβάλλει τὸν Ἰωάννην Δ. μετὰ τὸν Καλιγὸλᾶν μετὰ τὸν Νέρωνα, ἐπιφέρει. « Καὶ αὐτοὶ μὲν ἦσαν εἰδωλολάτραι, ἀλλὰ χριστιανὸς ἦτο ὁ Λουδοβίκος ΙΑ'. ὅστις δὲν διετελέσειν ὑποδείστει » πρὸς τοῦ Ἰωάννου οὔτε κατὰ τὴν ὁμότητα οὔτε κατὰ τὴν ἐπίπλαστον εὐθείαν, δι' ἧς ἤθελον ἀμφοτέροι » ἐξαγοράστωσι τὴν ἀνομίαν αὐτῶν ἀμφοτέροι ὑπῆρξαν εὐλαβεῖς ἐκ φόβου, αἰμοχαρεῖς δὲ καὶ ἀσελεγεῖς » ὅσον οἱ Ἀσιανοὶ καὶ οἱ Ῥωμαῖοι τύραννοι. Ὑπάρ » χουσι κακοῦργοι μιᾶροι, ὑπερβαίνοντες πᾶσαν κατὰ τὴν ψὴν τῆς διανοίας. Τὰ φοβερά αὐτὰ μετέωρα, αἱ » φωςφόροι αὐταὶ ἀτμίδες ἐπιφαίνονται ἐκ διαλειμμάτων εἰς τὸν κόσμον καὶ φωταγωγοῦσι τὸ θάραβρον » τῆς δυνατῆς τοῦ ἀνθρώπου ἐξαχρειώσεως, ἵνα βλέ » πωμεν αὐτὰ καὶ φρικώμεν! Ὁ εἶς παντός τυρά » νου εἶναι συμφορὰ διὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ἀλλ' ἡ ἱ » στορία αὐτοῦ εἶναι ἀείποτε σωτηρία εἰς τὸ ἔθνος καὶ » εἰς τὸν ἡγεμόνα κλπ. » (τῆς Γερμανικῆς μεταφράσεως τόμος 9^{ος} σελ. 62).

Τοῦτο ὀνομάζεται ὑπὸ τοῦ συγγραφεῖος δικαιολό » γητικῶν πράξεων τοῦ Κζάρου Ἰωάννου Δ. Καὶ ἡ μὲν κατὰ τῆς Ρωσίας αὐτὴ καταπορὰ ἐξηγεῖται μέχρι τινός διὰ τὸ σφόδρα φιλελεύθερον τοῦ ἀνδρός· ἀλλ' ἢ κατὰ τῆς Ἀγγλίας; . . . » Ἐγέτω, » λέγει ἐν σελ. 24—25, « ἡ Ἀγγλία τὴν δόξαν ὅτι ἐγέννησε τὸν » Ὀββὴν καὶ τὸν Βένθαμ, διότι μόνῃ ἡ γῆ αὕτη, τῆς » ὁποίας σύμπας ὁ πολιτικὸς βίος εἶναι ἐξάσκησις τῆς » θίας καὶ στάθμησις τοῦ ὕλικῶν συμφέροντος (ὅ ὅτι » τὸ ἠθικὸν συμφέρον κατ' αὐτὴν οὐδεμίαν ἀφ' ἑαυτοῦ » ἔχει ἀξίαν), ἠδύνατο καὶ νὰ ἐκτρέψῃ τοὺς τοιαῦτα » φιλοσοφῆσαντας καὶ ὀπαδὸς αὐτῶν νὰ γίνῃ. » Ἐπε » ται δὲ ἐνταῦθα ὀραμαθὸς μακρὸς ἀνομημάτων τῆς » Ἀγγλίας ἀπὸ τοῦ τυράννου Ἐρρίκου τοῦ Η' μ. μέχρι τῆς τελευταίας εἰς τὴν Σαλαμίνα καταπλύσεως τοῦ Βρετανικοῦ στόλου.

Δὲν θέλομεν βεβαίως ἀναλάβει ἡμεῖς τὴν ἀπολογία τῆς ἀγγλικῆς πολιτικῆς· ἀλλ' ἡ ἀλήθεια ἀπαιτεῖ νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι μόνῃ ἡ Ἀγγλία δὲν ἐξέβρεψε τυράννου, καὶ ὅτι ἡ νῦν λ. χ. τοῦ ἀγίου Βαρθολομαίου καὶ οἱ ἄλλοι φόνοι καὶ διωγμοὶ ὅσους ἐπαθον οἱ

διαμαρτυρόμενοι ἐν Γαλλίᾳ, δὲν ἦσαν ὀλιγώτερον φοβερὸι τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ γενομένων θρησκευτικῶν καταδιώξεων. Ἡ δικαιοσύνη πρὸς τοῦτοίς ἀπαιτεῖ νὰ μὴν ἀρνηθῶμεν, ὅτι ἡ Ἀγγλία μόνῃ δὲν καταγράσθη τῆς πολλῆς αὐτῆς δυνάμεως, καὶ ὅτι κατὰ δυστυχίαν ἡ ἀνθρωπὴ φύσις εἶναι τοιαύτη, ὥστε μέχρι τοῦδε τοῦλάχιστον παντοῦ καὶ πάντοτε οἱ ἰσχυροὶ ἐπιβρεπεῖς ἀνεδείχθησαν εἰς τὸ πείζειν τοὺς ἀσθενεῖς. Ἐμῆπως οἱ Ἀθηναῖοι, ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς δυνάμεως αὐτῶν, δὲν καθιέρουν τὴν καταθρονωτέραν πολιτικὴν ἀρχὴν, ὅταν ἐλεγον πρὸς τοὺς Μηλίους, « ὅτι » δίκαια μὲν ἐν τῷ ἀνθρωπείῳ λόγῳ ἀπὸ τῆς ἴσης ἀ » νάγκης κρίνεται, δυνατὰ δὲ οἱ προύχοντες πρᾶ » σουσι καὶ οἱ ἀσθενεῖς ζυγωροῦσι. » Ἐμῆπως ἅπαντα τῆς Ῥώμης ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ δὲν ὑπῆρξεν ἀρπακτικωτάτη; Ἐμῆπως ἡ Γαλλία ἐπὶ Λουδοβίκου ΙΑ'. δὲν ἠδίκησε δεινῶς τὴν Γερμανίαν καὶ τὴν Ὀλλανδίαν; Ἐμῆπως ἐπὶ Ναπολέοντος δὲν ἀνεδείχθη ἐπιβουλοτάτη μὲν ὡς πρὸς τοὺς Ἰσπανούς, ὡς πρὸς δὲ τοὺς Γερμανοὺς ἀρπακτικωτάτη; Ἐμῆπως καὶ αὐταὶ αἱ ὀμοσπονδοὶ τῆς ἀρκτώας Ἀμερικῆς πολιτείας δὲν ἀναφαίνονται ἀδικώταται πρὸς ἅπαντας τοὺς ἀσθενεῖς αὐτῶν γείτονας, καὶ μάλιστα πρὸς τοὺς Μεξικανούς; Πρὸς τί λοιπὸν αἱ φωνασκίαι αὐταὶ κατὰ μόνης τῆς Ἀγγλίας καὶ μάλιστα ὅταν τὰ πράγματα ταῦτα ἦναι παντάπασιν τοῦ προκειμένου ἀλλότριον, διότι πρόκειται περὶ πραγματείας τοῦ συνταγματικοῦ δικαίου, καὶ ὅχι περὶ ἱστορίας, πρόκειται πρὸ πάντων περὶ βιβλίου διδασκτικῶν καὶ ὅχι περὶ ἐφημεριδογραφικῶν διαπληκτισμῶν; Σημειωτέον προσέτι, ὅτι μόνῃ ἡ Ἀγγλία δὲν παρήγαγεν ἄνδρας τυραννόφρονας, διότι ἂν ἐγέννησε τὸν Ὀββὴν, ὁ Ὀλβᾶγιος, ὁμοίως καὶ ὁ Ἐλουήτιος, καὶ ὁ Δεμαίστριος, δὲν ἐγεννήθησαν εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Ἀλλὰ τὸ ἀκροθίνιον ἀπάτης αὐτῆς τῆς ματαιολογίας εἶναι, ὅτι ἡ Ἀγγλία ἐγενεῖν ὀπαδὸς ἰτινος; . . . Τοῦ Ὀββου! Ἡ Ἀγγλία ὀπαδὸς τοῦ Ὀββου! Ἡ πατρίς τῆς συνταγματικῆς πολιτείας, ἐλευθερίας, ἐνομιμίας ὀπαδὸς τοῦ πατριάρχου τοῦ ἀπολυτισμοῦ! . . . ἔχει δίκαιον ὁ συγγραφεὺς νὰ λέγῃ ἐν τῷ προλόγῳ αὐτοῦ, ὅτι παρέχει εἰς τὴν Ἑλλάδα τὰ πρωτόλεια ἀγνώστου τινός εἰς τὸν λοιπὸν κόσμον ἐπιστήμης.

Ἐν κεφαλαίῳ τρίτῳ τοῦ πρώτου βιβλίου ἐξετάζεται τὸ σπουδαιότατον τῆς ἐθνικῆς κυριαρχίας ζήτημα, καὶ δίδεται ὁ δριμύτος τοῦ ἔθνους. « Ἔθνος », λέγει ἐν σελ. 46—47, « ὀνομάζομεν τὴν ὀμάδα κοινῶν τινός, ἦτις, κοινήν ἔχουσα τὴν κυριαρχίαν, » εἰς κοινούς ἑαυτὴν ὑποβάλλει νόμους, τὸ εὖ ζῆν προ » καιροῦμένη, καὶ δέχεται νὰ διευθύνεται ἀπὸ τοὺς αὐ » τοὺς κυβερνήτας ». Μετ' ὀλίγον ὁμοίως ὁ συγγραφεὺς, δεσπαστηθεὶς ἀπὸ τὸν ῥήτραν αὐτοῦ ταύτην (διότι ὀνομάζει συνήθως τὰς δόξας αὐτοῦ ῥήτρας, ὅπερ ἐστὶ χρῆσμός,) ἐν σελ. 49, δογματίζει, ὅτι ἔθνος εἶναι ὁ συναγελασμός πολλῶν οἰκογενειῶν, ὡστε ὁ ἐν Τουρκίᾳ συναγελασμός πολλῶν Τουρκικῶν, Ἑλληνικῶν, Σλαυικῶν, Ἀλβανικῶν, Βλαχικῶν καὶ ἄλλων οἰκογενειῶν ἀποτελεῖ ἔθνος. Τοῦ δὲ περὶ κυριαρχίας ζήτηματος ἐπιλαμβανόμενος, ἀποκρούει εὐλόγως τὴν τοῦ

θείου δικαίου καλουμένην κυριαρχίαν, ἥτοι τὸ δάγμα τῶν ἰσχυριζομένων, οἱ δ' ἡγεμόν, εἶναι δέπειγος τοῦ Θεοῦ τοποτηρητῆς, παρ' αὐτοῦ καὶ μόνου ἔχων τὸ δικαίωμα τῆς κυριαρχίας ἀποκρούει εὐλόγως ἐπίσης τὴν κυριαρχίαν τοῦ ἰσχυροτέρου ἀποδοκιμάζει προσέτι τὴν τε γινώμηνην πρεσβεύουσαν, ὅτι μόνον ὁ ὀρθὸς λόγος καὶ τὸ δίκαιον πρέπει νὰ κυριαρχῶσι, τὴν τε γινώμηνην δοξάζουσαν, ὅτι ἡ ἐθνικὴ κυριαρχία διαδηλοῦται διὰ τῆς κοινῆς τοῦ βασιλέως καὶ τῶν δύο βουλῶν συμπράξεως· ἀσπάζεται δὲ ἀξιωματικὸν λέγον, ὅτι ἡ κυριαρχία σύγκειται ἐκ τοῦ συνόλου τῶν ἀτομικῶν θελήσεων, καὶ ἐκ τοῦ συνόλου τῶν ἀτομικῶν ἐνεργειῶν, ἐξ ὧν σχηματίζεται ἡ δημοσία τοῦ κράτους, θέλησις.

Μὴ νομίσῃ δέ τις, ὅτι τὸ σύνολον τοῦτο τῶν ἀτομικῶν θελήσεων καὶ ἐνεργειῶν περιλαμβάνει μόνους τοὺς πολίτας, ἥτοι τὰ μέλη τῆς κοινῆς τὰ ἔχοντα πλήρη τὰ πολιτικὰ αἰτῶν δικαιώματα· οὐκ ὀμῆγοις, ἥτις καὶ ἐκ μόνου τοῦ συνόλου τῶν πολιτῶν συγκειμένη, δὲν ἤθελεν εἶθαι μικρὰ, περιλαμβάνει, κατὰ τὴν προκειμένην πραγματείαν, καὶ ἄλλα πολυάριθμα στοιχεία, ὡς καταρτίζεται ἀπὸ τῆς σελ. 52, ἐν ἣ ἐξετάζομένου πῶς διαδηλοῦται ἡ κυριαρχία, διδακτικῶς ὅτι, δὲν διαδηλοῦται διὰ τῆς ἐκλογῆς τῶν ἀντιπροσώπων, « διότι καὶ τούτου· οἱ ἐκλογεῖς μόνον ἐκλέγουσιν, ὅσον δὲ μέγας καὶ πολυάριθμος ἂν ἦ ὁ πῶν ἐκλογέων σύλλογος, δὲν δύναται νὰ συμπεριλάβῃ ὅλον τὸ ἔθνος. » Ἡ κυριαρχία ἄρα ἐνυπάρχει ὄχι μόνον εἰς τὸ σύνολον τῶν πολιτῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς γυναικας, καὶ εἰς τοὺς παῖδας, καὶ εἰς τοὺς θλάκας, καὶ εἰς τοὺς παράρροντας, καὶ εἰς τοὺς κακώρητους, καὶ εἰς ὅλους ἐν γένει ὄσους δὲν δύναται νὰ συμπεριλάβῃ ὁ πῶν ἐκλογέων σύλλογος. Δὲν παίζομεν δὲ, ἀλλ' ἰδοὺ αὐτολεξεῖ ἀντιγράφομεν τὴν ὑπὸ τοῦ συγγραφέως αὐτοῦ γενομένην τῆς γνώμης ἐκείνης ἀνάπτυξιν, ἐν ἣ ἐλησημόνητε νὰ μνημονεύσῃ τῶν βλακῶν, τῶν παραρρόνων, καὶ τῶν κακώρητων, ἥτις ὅμως περιέλαβε τὰς γυναίκας καὶ τοὺς παῖδας.

« Ἡ κυριαρχία, λέγει, διαδηλοῦται, ὅταν ἐν ἔθνος τρέχῃ περὶ τὸν σταυρὸν ὃν ἐπέθεν, ἐπὶ τοῦ βράχου τῶν Καλαβρύτων, εἰς Γερμανίαν (ἐννοεῖται ὁ αἰ. μνηστὸς Μητροπολίτης Πατρῶν καὶ ὄχι Πρωτός τῆς Ἡ. Αὐστριακῆς), δὲν ἐν ἔθνος συντάσσεται ὑπὸ ἓνα Γουλιέλμον. Γέρον κατὰ τῆς τυραννίας, ὅταν ἡ σάλπιγξ ἐνός Ὑψηλάντου ἤχῃ ὑπερνωῶς εἰς τὰς ἀκροῦς του, ὅταν αἱ τούτου ἀπλῆξωσι τοὺς σούχους τῶν, ὅταν αἱ νέαι ἐναρμόνῳσι τοῦ μελλονόμενων, ὅταν αἱ μητέρες δὲ ἀπαύωσι τὰ τέκνα τῶν πῶς νὰ ἐκδικηθῶσι τὸ τῆς μεγάλης μητρός, τῆς πατρίδος, δουλικὸν αἶμα, ὅταν πρῶτα πῶν βρεφῶν φελίσματα, τὰ ἐπικικα εἶσι πῶν ἡρώων τῆς πατρίδος ἄγριατα. Ἰδοὺ πότε διαδηλοῦται ἡ ἐθνικὴ κυριαρχία, ἰδοὺ πῶς ἐνεργεῖ. » σελ. 52. . . . Καὶ κατωτέρω. « Ὅταν ἐλθῇ ἡ φοβερὰ τῆς ἐγέρσεως τῶν (τῶν ἐθνῶν) ὄρα, ὑπερκορυφώσεως τῆς ἀδικίας, καὶ αὐθαδέστεραν τῆς τυραννίας ἀράτης τὴν κεραλὴν, τότε καταπλήττεται ὁ κόσμος διὰ τὸ μέγεθος τῶν πράξεων αὐτῶν, τότε ἡ οἰκουμένη σύμπασα ἐπιπρωτεῖ εἰς τὰς νίκας τῶν. Ὅ πρὸς τὴν ἀρχὴν ταύτην

ἀντιλέγων Ἑλλην βιολέτω μέλαινα κατὰ τοῦ τυματικού πολιτεύματος τοῦ ψῆρον, καὶ καταραθῆτω τὴν ἐνδοξὴν τῆς πατρίδος του ἔγερσιν κατὰ τὸ 1821 » σελ. 53. . . . Καὶ ἐπι κατωτέρω. « Νὰ μίξωμεν δὲ ὅτι καὶ τὴν ἀγρυπνίαν ταύτην τοῦ ἔθνους φρουρὰν προκαλεῖ τὸ 107 τοῦ ἡμετέρου συτάγματος ἄρθρον, διότι ἄλλως αὐτοῦ κατὰ ἡμᾶς ἤθελον ἔχει ἔνοιαν αἱ λέξεις αὐτοῦ· ἡ πῶν αὐτῶν παρῶντος ἀντάγματος ἀφιερωθεῖ εἰς τὴν ἐκ τῆς τριαιστίας τῶν Ἑλλήνων. » σελ. 57. . . . Ἐν σελίδι δὲ 212 ὁρίζεται καὶ ἡ διαδικασία τῆς ἐν τῷ ἄρθρῳ 107 τοῦ συντάγματος ἀδιαιεπίτως ἐγκυμονούσης ἐπαναστάσεως. « Τοιαύτης δὲ συμβάσεως παρανομήσει, τὸ ἔθνος θέλει καμῖ τῶν ἡπῶν (μετὰ δασείων μεσῶν χρῆσιν πρὶν ἢ προσφύγει) (ἐν τῇ δρισημικῇ ἐγγύχισται) εἰς τὸ 107 τοῦ συντάγματος ἄρθρον, ἡ πῶν (πάλιν μετὰ δασείων) μετὰ λογίαντα, καὶ πρῶτα τῶν ἐκ τῆς τῆς τοῦ ἔθνους ἀναγκαστικῶν, β. ἢ δι' ἀναρρῶν ἐπιπέσει πρὸς τὸν ἄναρρῶν, ἢ ἀμφοτέρωτα ταῦτα ἀτελεσφόρητα ἐπιπέσει πρὸς τὸν φέρων. . . . Καὶ ταῦτα μὲν τὰ τυραννικὰ μέσοι, ἀντὶ τῶν ἐπιπέσει ἢ βίβια βίβια κατὰ βίβια δικαιοῦται καὶ τὸ ἔθνος νὰ ἀντιπέσει κλπ. »

Κατὰ τὸν συγγραφέα λοιπὸν, ἡ κυριαρχία ἥτις ἡ ὑπερῶν καὶ ἡ ἐκείνη, τὸ δικαίωμα τοῦτο εἶναι τὸ βούλευσθαι καὶ ἐπιπέσει, καὶ τὰς πρῶτα τῶν αἰεπίσθαι μέσοι (σελ. 41). Ἐνυπάρχει εἰς τὸν ὅλον τῶν ἄλλων τῶν ἀτομικῶν θελήσεων, καὶ αὐτῶν, δηλαδή, ἐκείνων ὅταν δὲν συμπεριλαμβάνονται εἰς τὴν πῶν τῶν ἐκλογέων ὁ δὲ παράδοξος αὐτὸς σύλλογος, ἐκ τῶν καὶ γενικῆς ψήφοσεως ἐπιπέσει, καὶ οὐδὲν ἔκλου παρὰ τὴν ἐπιπέσει καὶ τὴν ἐξερροσύνην ὅρου μὴ ἀπαιτημένου ἀπὸ τῶν ἐκλογέων, οἱ κερως πῶν ἐπιπέσει, διότι μόνον αἱ γυναῖκες ἀποπέσει ἐπὶ τὸ ἡμῶν τῶν κερῶν πῶν, ὅταν πῶν ὄδος, λέγομεν, αὐτὸς ὁ σύλλογος, ὅτι οὐδὲ βουλοῦται, οὐδὲ δὲ ἡμῶν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐκπέσει, ὅταν ὁ μὲν ὁ θεματοφύλαξ τοῦ ἄρθρου 107 τοῦ συντάγματος καὶ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κρίνῃ κατὰ τὴν ἐκείνη, ἐνόμως ἢ ἀνόμως βιολέτω τὰ τῆς πολιτείας πῶν ἐκείνη, ἐκ τῆς ἐκείνη, εὐχρ, ὅτι ὑπεκορυφώθῃ ἡ ἀδικία καὶ ὅτι αὐθαδέστερον ἢ τυραννία ἦ τὴν κεραλὴν, πρῶτον μὲν γράφει μερικὰ ἄρθρα εἰς τὰς ἐπιπέσει, καὶ μὴ εἰτακτοῦται, ὑπεβλάσκει μερικὰς ἀναρρῶν, εἰς τὸν Βασιλέα, μὴ παιπέσει, δὲ καὶ τούτου περὶ τῆς ἀρθότητος τῶν ὑποβλάσκειν ἀξιώσεων, ὁ σύλλογος τῶν ἀνδρῶν, τῶν γυναικῶν καὶ τῶν παιδῶν ἀρπάξει ἀπὸ τῆς ὀλκῆσεως του τῆς ἀρθῶν 107 τοῦ συντάγματος καὶ οὐδὲν αὐτῶν κατὰ τῶν καθεστῶτων, ἐκπέσει τὸν κόσμον διὰ τὸ μέγεθος τῶν πράξεων του!!!

Τὸ Κεφάλαιον Δ. ἐπιγράφεται ὀρισμὸς καὶ ἀπαιτήσεις τοῦ δικαίου. Τελέντος δὲ τοῦ ζητήματος· τί ἐστὶ δικαίον κατ' ἐξουσίαν καὶ ἀπολύτως θεωρούμενον; παρατίθεται πρὸ πάντων γνώμη τις τοῦ Καντίου λέγουσα, ὅτι περὶ τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου ὁ μακαρίτης, εἰς τὴν δὲ θέλει νὰ περιπέσει εἰς ταυτολο-

γίαν, δὲν ἐπιχειρεῖ δὲ νὰ δώσῃ γενικὸν τινα αὐτοῦ ὄρισμόν, οὐδὲ θέλει νὰ παραπέσει εἰς τὴν θετικὴν νομοθεσίαν ἔθνους τινός, δύναται νὰ περιέλθῃ εἰς τὴν αὐτὴν ἀμχανίαν εἰς τὴν ἐμβάλλει τὸν λογικὸν ἢ πολύκροτος πρότασις τί ἐστὶν ἀλήθεια. Πρὶν προχωρήσωμεν παρατηροῦμεν, ὅτι αὐτὴ εἶναι ἡ ἡμετέρα μετάφρασις, ἐν δὲ τῇ ὑπὸ τοῦ συγγραφέως δεδομένη λέγει τὸ ἐπίθετον πολύκροτος, τὸ ὅποιον, ὑπάρχον ἐν τῷ Γερμανικῷ κειμένῳ, κατ' ἀπλὴν βεβαίως συγκυρίαν παρελείφθη καὶ ὑπὸ τοῦ Γάλλου μεταφραστοῦ Τισσότου. Προστούσης, τὸ τελευταῖον μέρος τῆς φράσεως ἐστράφη εὐτως ὑπὸ τοῦ συγγραφέως· εἶναι κατὰ τὴν ἑλληνικὴν (τὸ ζήτημα) νὰ συγκυρήσῃ κτ.λ. Ὁ Κάντιος λέγει δύναται νὰ συγκυρήσῃ ἀλλ' ὁ συγγραφεὺς ἐθεώρησεν εὐλογον νὰ προτιμήσῃ τὴν στροφὴν τοῦ Γάλλου μεταφραστοῦ· est propre à embarrasser. Τελευταῖον, ὁ Γερμῶν ἐν ἀρχῇ μὲν τῆς φράσεως του μεταχειρίζεται τὴν λέξιν ζήτημα, ἐν τῷ τέλει δὲ, πρὸ τοῦ τί ἐστὶν ἀλήθεια, τὴν λέξιν πρότασις, ὁ δὲ Γάλλος εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις ἐνόμισε καλὸν νὰ μεταχειρισθῇ τὴν λέξιν ζήτημα· καὶ ἡ αὐτὴ σύμφορα παρατηρεῖται εἰς τὴν μετάφρασιν τοῦ ἡμετέρου συγγραφέως. Ἄλλ' ὅπως δὲ ποτε, μετὰ τὴν παρῶντος ἐκείνην, ἀνακράζει περιεργὸς ἢ τῶν αὐτῶν τοῦ μεγάλου τούτου φιλοσόφου ἀπορία! Εἶναι ὅμως πρόδηλον, ὅτι ὁ Κάντιος δὲν ἠλόγησε περὶ τὸν ὄρισμόν τοῦ δικαίου, τὸν ὅποιον καὶ δίδει μικρὸν κατωτέρω, εἶπε δ' ἐξεναντίας, ὅτι εἰς ἀμχανίαν θέλει περιέλθῃ ὁ νομομαθῆς ἐὰν δὲν δώσῃ γενικὸν αὐτοῦ ὄρισμόν. Καὶ τῇ ἀληθείᾳ ὀρθότατα ἔλεγεν ὁ φιλόσοφος, καὶ ὡς ἂν εἰ προαισθανόμενος τί θέλει συμβῆ εἰς τὴν προκειμένην συγγραφήν ἔγραψε τὴν περιουσίαν ἐκείνην. Διότι ὁ ἀναγκαστικὸς διεξελθὼν τέσσαρας σελίδας ἀφιερωμένας εἰς τὸν ὄρισμόν τοῦ δικαίου, εἰς μεγάλην ἐμπλέκεται ἀπορίαν, οὐδεμίαν λαμβάνων ἐνοιαν τοῦ τί ἐστὶ δικαίον ἀπολύτως θεωρούμενον ὅχι ὅτι δὲν δίδεται ὄρισμός τις αὐτοῦ, ἐξεναντίας ἀντὶ ἐνός, εἰς ὃν ἤθελεν εὐχαριστηθῆ ὁ Κάντιος, δίδονται πολλοί· ἀλλ' ἅπαντες οἱ ὄρισμοὶ οὗτοι εἶναι τῶν αὐτῶν τῶν ὄρισμῶν τὰ πρῶτα λέγια.

Ὁρισμὸς πρῶτος. Ἐπειδὴ ὁ Θεὸς εἶναι ὁ Ὄν, τοῦ του ἐνεκα Δικαίον ἐστὶ τὸ ὄν (σελ. 70). Πρὸς ἀπόδειξιν δὲ ὅτι καὶ οἱ Ῥωμαῖοι τοιαύτην εἶχον περὶ δικαίου γνώμη, παρατίθεται χωρίον τοῦ Πρόκλου, λέγον· μὴ θεωρητέον τί γίνεται ἐν Ῥώμῃ, ἀλλὰ τί ἐπρεπε νὰ γίνεσθαι.

Ὁρισμὸς δεύτερος. Ἐν τῇ ἐπομένῃ ἀμέσως σελίδι (71), ὁ συγγραφεὺς αἰσθανόμενος φαίνεται τύψιν τινα σφειδῶτος περὶ τῆς ἀξίας τοῦ πρώτου ἐκείνου ὄρισμοῦ, ἐπιφέρει· ἀπεριεργότατον ἤθελεν εἶθαι νὰ ἀναζητήσωμεν παρὰ τοῖς Γερμανοῖς τὴν τοῦ ἀπολύτου δικαίου ὄψιν, ἀλλὰ προτιμώμεν νὰ παραπέσωμεν εἰς τὰ συγγράμματα τοῦ Λερμινιέρου καὶ τοῦ Ἀρενσιού· ὅπερ οὐδὲν ἄλλο σημαίνει βέβαια εἰμὴ ὅτι δικαίον ἐστὶ τὸ ἐν τοῖς συγγράμμασι τοῦ Λερμινιέρου καὶ τοῦ Ἀρενσιού ὀρισμὸς δικαίου. Δὲν ἦτον ὅμως ἀπλούστερον, ἀντὶ νὰ βραβύσῃ τοῦ ἀναγνώστου του δι' ἰδίῳν γριφοειδῶν ὄρισμῶν καὶ διὰ παραπομπῶν

δυσχερῶτων, νὰ μεταφράσῃ τὸν σύντομον καὶ εὐκρινῆ ὑπὸ τοῦ Ἀρενσιού, ἐν τῷ § 3 τοῦ Κεφ. Ι. τῆς περὶ φυσικοῦ δικαίου πραγματείας του, δίδόμενον ὄρισμόν.

Ὁρισμὸς τρίτος. Ἐν τῇ κατὰ πόδας σελίδι (72) ἐπιφέρειται ἕτερος τοῦ δικαίου χαρακτηρισμὸς, ἀπὸ τῆς Μαθηματικῆς ἐπιστήμης λαμβανόμενος. Δικαίον, λέγει, εἶναι τὸ ἴσον, τὸ εὐθὺ, εἶναι ἡ μεταξὺ δύο ἀτόμων εὐθεῖα γραμμὴ. Ἀλλὰ τοῦτο ὁμοιάζει πολὺ μετὰ τὴν ταυτολογίαν ἣν ἐροεῖτο ὁ Κάντιος, διότι τὸ λέγειν, δικαίον εἶναι τὸ ἴσον καὶ τὸ εὐθὺ, εἶναι τὸ αὐτὸ σχεδὸν καὶ τὸ λέγειν, δικαίον εἶναι τὸ δικαίον.

Ὁρισμὸς τέταρτος. Ἐν τῇ ἀκολουθῶν καλὴν σελίδι, (73) νέαν τὸ δικαίον λαμβάνει μορφήν ἐνταῦθα, δικαίον εἶναι ἡ σχέση τῶν σχέσεων. Πρὸς κύρωσιν δὲ τοῦ λόγου, παρατίθεται τὸ Κεφάλαιον Ι. τοῦ Βιβλίου Α. τῆς περὶ πνεύματος τῶν Νόμων συγγραφῆς τοῦ Μοντεσκίου, ὅστις ὅμως οὐδέποτε, ἀπαγε!, ἐξέφερε τοιοῦτον ἐπιστημονικὸν σολοικισμόν.

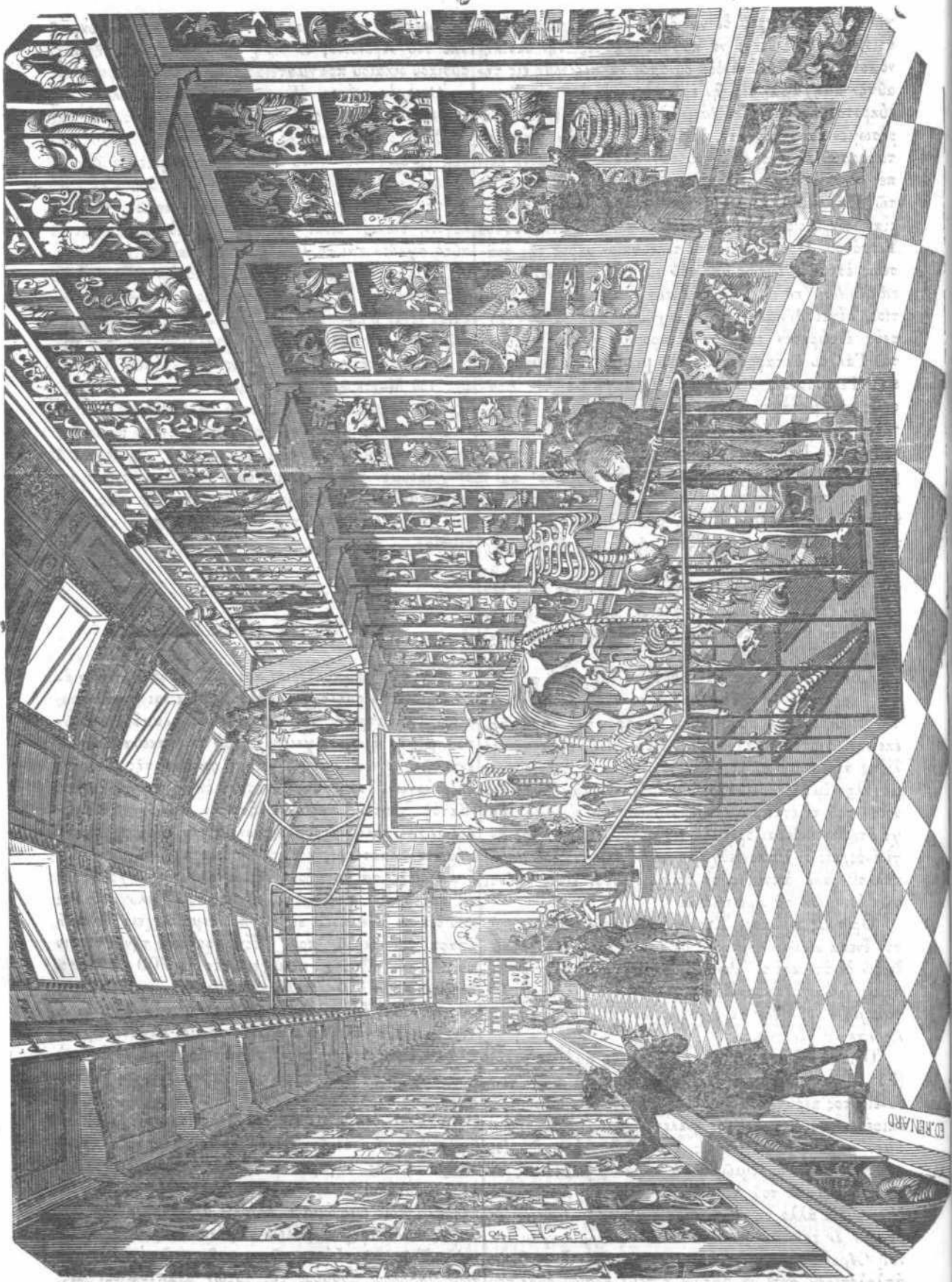
Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ Α. βιβλίου ἰδίως τοῦ παρόντος Τόμου, τοῦ καὶ εἰσαγωγικοῦ προσεχῶς δ' ἐπιχειροῦμεν τὴν ἐξέτασιν τοῦ Β. βιβλίου, τοῦ πραγματευομένου περὶ τῆς νομοτελεστικῆς ἐξουσίας, περὶ τοῦ Βασιλέως, περὶ τῆς Βουλῆς καὶ περὶ τῆς Γερουσίας.

ΙΑΤΡΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ.

Μία τῶν λαμπροτέρων καὶ τῶν χρησιμωτέρων ἐπιστημονικῶν συλλογῶν ἐν Παρισίοις εἶναι ἡ τοῦ μουσείου τῆς ἱατρικῆς σχολῆς. Αὕτη περιλαμβάνει πρῶτον μέγαν ἀριθμὸν χειρουργικῶν παρασκευασμάτων, ἐντελῶν ἔργων ὄλων τῶν μεγαλητέρων τῆς Γαλλίας χειρουργῶν, ὅσοι ἐπαίδευσθησαν ἐν τῇ σχολῇ ἐκείνη. Ἐκτός τούτων περιέχει ἐξάξιον συλλογὴν ἀνδρείκλων καὶ μελῶν κηροπλαστών, ἅτινα εἰσὶν ἀριστουργήματα πλαστικῆς, καὶ ἐφ' ὧν δύναται νὰ σπουδάζῃ ὁ φοιτητῆς τὰ μυστήρια τῆς ἀνθρωπίνης μηχανῆς ὡς ἐπ' αὐτοῦ τοῦ πτώματος, χωρὶς τοῦ βδελυγμοῦ καὶ τοῦ οἴκτου ὃν ἐμπνέει εἰς τὸν πρωτομαθῆ χειρουργὸν ἢ ἐπαθῆ τοῦ νεκροῦ, πρὶν ἢ εἶς τραχύνη τὴν αἰσθησίν του. Ἄλλη αἰθουσα περιέχει ὑπὲρ τὰ 700 δείγματα θεραπευτικῶν ὄλων, ἄλλη πλουσιώτατον μουσεῖον τῆς φυσικῆς, καὶ ἄλλη, μία τῶν περιεργωτάτων, εἶναι ἡ τῶν χειρουργικῶν ἐργαλείων, ἐν ἣ εἰσι κατατεθειμένα ὅλα τὰ ἐρευρηθέντα ποτὲ παρὰ τοῖς νέοις καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις λαοῖς, παρὰ τοῖς περωτισμένοις ὡς καὶ παρὰ τοῖς βαρβάρους.

Ἄλλ' ὄλων τῶν μερῶν τοῦ Μουσείου τούτου τὸ ἀξιολογώτερον εἶναι ἀναμφισβητήτως τὸ ἐνταῦθα περιεχόμενον τῆς συγκριτικῆς ἀνατομίας, περιέχον ἢ ἐν πρωτοτύποις παρασκευαῖς, ἢ ἐν σκελετοῖς, ἢ ἐν κηροπλαστοῖς ὁμοιώματι, πλήρεις ἀντιπαρατεθειμένας σειρὰς τῶν διαφόρων μελῶν οὐ μόνον ἀνθρώπου, ἀλλὰ καὶ πολλῶν τῶν ζῶων, τῶν πτηνῶν, τῶν ἰχθύων εἰς τοὺς διαφόρους βαθμοὺς τῆς αὐτῶν ἀναπτύξεως. Ὡς κορωνὴ δὲ τῆς λαμπρᾶς ταύτης ὀργανικῆς ἀλύσεως

Ιατρικὸν Μοισεῖον.

εὐφυῶς ἀνηγέρθη εἰς τὴν αἵθουσαν ταύτην ἐκμα-
 γαίον τοῦ Βελβεδερίου Ἀπόλλωνος, τῆς ἐντελεστάτης
 μορφῆς τοῦ ἐντελεστάτου πλάσματος! Ὅταν ὁ ἀγα-
 θὸς καὶ ἀκάματος φίλος μου Γούδας, ὡς διὰ τῶν
 ἀρίστων μεταφρασιῶν του ἐξεμάχησε τὴν σπουδάζουσαν
 Ἑλληνικὴν νεολαίαν εἰς τῶν Εὐρωπαϊῶν τοὺς ἰατρικοὺς
 θησαυροὺς, ξεναγῶν καὶ ἐμὲ εἰς τὸ κρεουργεῖον ταύ-
 το τῆς ἐπιστήμης, μοὶ ἐδείκνυεν ἀλληλοδιαδόχως τὰς
 βαθμίδας δι' ὧν διήλθεν ἡ φύσις ὅπως φράτῃ μέχρι
 τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἐβλεπον τὸν ἐγκέφαλον, τὴν καρ-
 δίαν, τὰ κυριώτερα μέλη, τὴν ὅλην οἰκονομίαν, ἀνε-
 καισθήτως σχεδὸν μεταβαλλομένην, καὶ δι' ἀδιορά-
 των πολλὰκις ἀλλοιώσεων μεταβαίνουσαν ἀπὸ τοῦ ἀ-
 τελοῦς εἰς τὸ ἐντελέστερον, ἀπὸ τοῦ ἐρπετοῦ εἰς τὸ
 νηκτόν, ἀπ' ἐκείνου εἰς τὸ πετεινόν, ἀπὸ τοῦ πετει-
 νοῦ εἰς τὸ κτήνος, καὶ ἀπ' αὐτοῦ εἰς τὸν ἀνθρώπου,
 ἀνεκάλυπτον μετ' ἐκπλήξεως πότον ὀλίγον ἀπέχει τὸ
 ὑπερήφανον ἡμῶν γένος τῶν ἄλλων ζωντικῶν αὐτοῦ
 ἐπὶ γῆς, καὶ ὅτι ἀρκεῖ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον τῆς καμ-
 πῆς ἢ τοῦ μήκους μιᾶς γραμμῆς, τῆς ὀξύτητος
 ἢ ἀμβλύτητος μιᾶς γωνίας, ὅπως ὁ ἀνθρώπος γίνη-
 πύθη, καὶ βαθμηδὸν καταβῆ τὴν κλίμακα τῶν πλα-
 σμάτων, μέχρι τῆς ἐντελεστάτης αὐτῆς βαθμίδος,
 καὶ ἠσθανόμην ταπεινουμένην τὴν ἀνθρωπίνην ὄψιν
 μου. Ἀλλὰ πάλιν ἐμβλέπων εἰς τὰ θάματα τῆς με-
 γαλοουργίας ὅσα ὀφείλονται εἰς τὴν ἀνθρωπίνην διά-
 νοίαν, ἐνόουν ὅτι ἡ ἀπόστασις μεταξὺ τοῦ ἀνθρώπου
 καὶ τῶν ἐπιλοίπων πλασμάτων εἶναι ἀχανής, καὶ ἐ-
 πομένως ἀνεξάρτητος τῆς ὕλης, ἣτις εἶναι τόσον ὁμοία
 εἰς ὅλα, καὶ ἡ ἰδέα αὐτῆ ἐξύψου τὸν νοῦν μου, καὶ τὸν ἐ-
 πληροῦ δικαίας ὑπερηφανείας, καὶ ἡ ψυχὴ μου ἐπλεεν
 εἰς ἀπέραντον εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸν πλάστην, διότι
 ἠσθάνετο ὅτι ἐντὸς τοῦ βαναύστου τῆς ὕλης σκηνώμα-
 τος κατοικεῖ αὐτῇ, ἀπόρροια τῆς ἀθανάτου αὐτίας.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ.

ΣΙΜΟΝΙΔΟΥ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ.

Ἡ Πανδώρα ἐν τῷ 1Α' φυλλάδιῳ σελ. 263 ἐξ-
 ἔδωκε τὸ προσίμιον ὅπερ ἐγράφη ὅπως συνοδεύθη
 τινὰς παρατηρήσεις ἐμὰς περὶ τοῦ ἀνωθι ἀντικειμένου,
 ἀπευθυνθείσας ἄλλοτε πρὸς τὸν Κ. ἐκδότην τῆς Εὐ-
 τέρπης καλῶς διέποιῦσα παρέλιπε τὰς παρατηρή-
 σεῖς ἐκεῖνας, διότι μετὰ τὴν τόσον ἐμβριθῶς καὶ ἄ-
 ξιοπρεπῶς αὐστηρὰν, τόσον σεμναλῶς σωφρονιστι-
 κὴν ἐκείνην ἐπιστολὴν τοῦ Πρωτάνεως τῶν ἡμετέρων
 φιλόλογων Κ. Μουστοξύδου, πᾶσα ἄλλη κρίσις ἀπέ-
 θαινε περιττὴ, καὶ εὐλόγως ἐπροσδόκα πᾶς τις ὅτι
 τὸ δίκαιον τοῦτο πάθημα ἤθελε τέλος χρησιμεύσει εἰς
 μάθημα. Ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν, ἡ ἐλπίς ὅτι ἐκόπα-
 σε τὸ κακὸν ἐψεύσθη καὶ αὖθις, καὶ μετὰ θλίψεως
 ἴδομεν ἐφημερίδα σοβαρὰν, καὶ εἰς φωτισμὸν τῶν ὁμο-
 γειῶν συντελοῦσαν, τὸν Τηλέγραφον τοῦ Βουζαίου,
 πεισθεῖσαν νὰ δεχθῆ εἰς τὸ φύλλον τῆς 20 Ἰαν-
 νουαρίου 1851, ἂν καὶ μετ' ἐμρρόνων ἐπιφυλάξεων,
 τὰ περὶ τοῦ ἐν Βυζαντίῳ Ὀβελίσκου ἐκεῖνα, κορυφού-

τα ἴσως τὴν ὕβριν πρὸς τὸ πανελλήνιον, εἰς ὃ ὑπο-
 τίθεται ἀμάθεια τόσον παχυλὴ καὶ τόσον καταγέλα-
 στος, ὅσπερ ν' ἀπατήθῃ ἐπὶ μίαν στιγμὴν ἀπὸ τῆς ἀ-
 ξιόποινα ἐκεῖνα τερατεύματα. Διὰ τοῦτο ἀπορασίω
 καὶ πάλιν νὰ δημοσιεύω τὰς παρατηρήσεις μου, ὡς
 ἀπέσυνα δις, ὡς ἀφορώσας ἀντικείμενον ἀνάξιον πε-
 ρὶ συζητήσεως: τὰ δὲ περὶ τοῦ Ὀβελίσκου θέλω
 προσθεῖσαι εἰς τὸ τέλος αὐτῶν.

A. P. Ραγκαζής.

(Τὸ ἐπ' ἀριθμ. 1Α' σελ. 263 τῆς Πανδώρας προεκδοθὲν προσίμιον.)

Πρὸ ἐνός ἔτους περίπου ἀπικνῶν εἰς ἐρώτησιν τοῦ
 Κ. Διευθυντοῦ τῆς Εὐτέρπης, εἶχον γράψῃ τὰς ἐπο-
 μένας σημειώσεις. Οὐδένα ὅμως ἐκτοτε ἀκούσας λό-
 γων γινόμενον πλεόν περὶ τῶν πολυκρότων χειρογρά-
 ρων, περὶ ὧν αὐτὰ πραγματεύονται, εἶχον ὑπολάβει
 ὅτι εὐτυχῶς δι' αὐτὰ ἐλητμονήθησαν, καὶ ὅτι ὅψια
 αἰδῶς τ' ἀπεσιώπησα διὰ κίνησιν. Ἀλλὰ παρ' ἐπι-
 δα θλέπων ἐν ἔτει 1850 ἀκόμη ἐκιδιδόμενα τὰ Γεω-
 γραφικὰ τε καὶ Νομικὰ τοῦ ΕΥΛΥΓΟΥ, καὶ ἐπα-
 ναλαμβανόμενον ἐν αὐτοῖς τὸν δισχυρισμὸν περὶ τῆς
 γνησιότητος τῶν λοιπῶν, ἣς ἀπόδειξις προτείνεται
 αὖθις ἢ σιωπῆ τῶν λογίων, νομίζω ὅτι, ὅταν καὶ
 ἂν τὸ ἀντικείμενον φανηται ἀνάξιον πάσης ἐμβριθοῦς
 συζητήσεως, πρέπει ὁμοῦς ἅπασι νὰ παύσῃ τὸ σιγᾶν
 ἄλιν, καὶ ἕκαστος τὸ ἐφ' ἑαυτῷ νὰ ἐκδικήσῃ τὴν Ἑλλά-
 δα ἀποινὴ περιῦβριζομένην. Διὰ τοῦτο δημοσιεύω τὰς
 παλαιὰς ἐκεῖνας σημειώσεις, ὀλίγας ἐκ πολλῶν, ἀλλὰ
 καὶ ταῦτα: πολλάς διὰ τὴν ὑπόνοιαν τῶν ἀναγνω-
 στῶν, κρίνων περιττόν νὰ ἐξογκώσω αὐτὰς καὶ διὰ πε-
 ρικοπῶν ἐκ τοῦ νέου Εὐλύρου, ὅστις ἐξῆλθεν ἐντελῶς
 ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σχολείου ὄλων τῶν ἄλλων. Καὶ αἰσθάνομαι
 μὲν ὅτι δὲν ἐπρεπε νὰ ἐπιγράψω τὰς ἐπομένας
 παρατηρήσεις διὰ τοῦ σεμνοῦ διόματος φιλολογικῶν,
 ἀλλ' ὁμολογῶ συγχρόνως ὅτι δὲν εἶχον ἢ μᾶλλον δὲν
 ἤθελον νὰ μεταχειρισθῶ τὸ κατάλληλον.

Πρὸς τὸν Κ. Διευθυντὴν τῆς Εὐτέρπης.

Με εἰδοποιεῖτε, Κύριε Διευθυντά, ὅτι ὁ ἐκδότης
 τῆς Συμαίδος σὰς ἐπέμφε τὸ βιβλίον του, ἀπαιτῶν
 νὰ τὸ προκηρύξῃτε διὰ τῆς Εὐτέρπης, καὶ ἀμοιβά-
 λων περὶ τῆς γνησιότητος τοῦ βιβλίου τούτου μ' ἐρω-
 τᾶτε τὴν γνώμην μου. Σὰς εἶπα καὶ προρορικῶς ἦδη
 ὅτι ἐγὼ εἶμαι ὁ τελευταῖος εἰς ὃ ἐπρεπε νὰ δευθυνθῆτε,
 ἢ ἀκαταλληλότερος διὰ τὴν τοιαύτην κρίσιν. Ὁ ἐκ-
 δότης τοῦ ἀλλοκίτου τούτου βιβλίου, ἔχει, ὡς ἤκουσα
 καὶ ἀνέγνω, εἰς τὴν κατοχὴν του καὶ ἄλλα οὐχ ἦτ-
 τον ἀλλόκοτα χειρογράφα, καὶ φρονῶ ὅτι περὶ τῆς ἀ-
 ξίας ἐνός ἐξ αὐτῶν δύναται ἐκεῖνος μάλιστα νὰ κρίνῃ,
 ὅστις τὰ ἐγνώρισεν ὅλα. Ἐπειδὴ ὅμως οὔτε τῶν ἐπι-
 τροπῶν αἰτινες ἐπισήμως ἐκλήθησαν νὰ ἐξετάσωσιν
 αὐτὰ ἀπετέλεσα ποτὲ μέρος, οὔτε κἂν συνέπεσε νὰ ἰδῶ
 εἰμὴ ἐν μόνον ἐξ αὐτῶν, καὶ τοῦτο ἐπ' ὀλίγας στιγ-
 μὰς, διὰ τοῦτο παρεδέχθην ἀνεξετάστως τὴν γνώμην
 ἣν ἤκουσα ἐκ στόματος πολλῶν τῶν πεπαιδευμένων
 μελῶν τῶν ἐπιτροπῶν, ὅτι δηλαδὴ τὰ χειρογράφα ὅλα

ταῦτα εἶναι νόθα, ἀνεπιτηδείως καὶ ἀμαθῶς πεπλασμένα, καὶ ἐνόμιζον ὅτι μετὰ τὴν γνωμοδότησιν ταύτην ἔπαυσε πᾶς πλέον λόγος περὶ αὐτῶν.

Ἄλλ' ἀφοῦ ἐπαναλαμβάνων μοι γράφετε, ὅτι ὁ ἐκδότης αὐτῶν ἰσχυρίζεται πάντοτε ὑπὲρ τῆς αὐτῶν γνησιότητος. ἰδίως ἐγκαυχώμενος εἰς τὸ ὅτι οὐδὲν κατ' αὐτῶν ἐπισήμως καὶ σπουδαίως ἐδημοσιεύθη, καὶ ἐπιμένετε ἀπαιτῶν τὴν κρίσιν μου, ἐγὼ μὲν ἀγνοῶ τὴν αἰτίαν τῆς σιωπῆς τῶν πεπαιδευμένων ὅσοι τὸ ἐξέτασαν, γνωρίζων δὲ ὅτι αὐτὴ δὲν αἰνίττεται ἐγκρίσιν καὶ συγκατάθεσιν πάντοτε, ἀλλὰ πολλαῖς καὶ περιφρόνησιν, περιορίζομαι εἰς τὸ νὰ σᾶς διακαινώσω ὅσας μόνον περὶ αὐτῶν ἔλαβον ἐντυπώσεις ἐκ τῆς δημοσιευθείσης Συμαίδος, καὶ ἐξ ὧν περὶ τῶν λοιπῶν ἀνέγνων εἰς τὰς ἐφημερίδας. Ἄν δὲ καθὼς μὴ ἰδῶν ἀπατώμαι, ἄς ἐπανορθώσωσι τὴν γνώμην μου οἱ ἐξ αὐτοῦς αὐτὰ γνωρίζοντες.

A. Ἐῦρεσις. Εἰς τὸν Αἰῶνα τῆς 1 Ἰανουαρίου 1849 ἀνέγνων ὅτι ὁ ἐκδότης τῆς Συμαίδος κέκτηται ἐκτὸς αὐτῆς τὰ χειρόγραφα τοῦ Πανσελήνου, τῆς Βυζαντινῆς, τοῦ Ἡσιόδου, τῆς Ἰλιάδος, τοῦ Ἀρακρέοντος, τοῦ Πυθαγόρου. Μετὰ ταῦτα ἴδομεν διὰ τῶν ἐφημερίδων ἐκδομένα τεμάχια τοῦ Εὐλόρου, καὶ τοῦ Λαστέρου, καὶ τοῦ Νεοκόμου, καὶ τῆς Πελασγικῆς ἱστορίας. Ὑπὸ πολλῶν δὲ ἀξιοπιστῶν (μεταξὺ ἄλλων ἐνθυμούμενος ἀναφέρω τὸν Κ. Γ. Μαυροκορδάτον καὶ τὸν Κ. Βίλιον) ἤκουσα ὅτι ὁ αὐτὸς ἐκδότης τῆς Συμαίδος, καθ' ἃ δι' ἰσχυρίζεται, ἔχει καὶ τὰ τοῦ Ἀριανῶ ἀπολεσθέντα βιβλία, καὶ Εὐριπίδου τραγωδίας ἀγνώστους, καὶ κωμῶδίας Μαινάδρου, καὶ παμπολλα ἄλλα, ὧν ὁ κωμολογὸς ἐκάστου προὔχῳρι ὀγκοῦμενος. Καὶ εἰς τὸν ἀριθ. 504 τῆς Ἐλπίδος, ὁ Εὐθύφρων λέγει: Καὶ εἰς ἐμὲ καὶ εἰς ἄλλους ὁ Σιμωνίδης ἐκοινοποίησε πρὸ πολλῶν ἡμερῶν, καὶ ἰσχυρῶς ἐτι μοι ὠμολόγησεν ὅτι ἐνταῦθα ἐν Ἀθήναις ἔχει φυλαττόμενα ἐν χρυπῶ ὑπὲρ τὰ 150 ἑλληνικὰ παλαιὰ χειρόγραφα! (α' Τοῦτο ἦν ὁμολογῶν, Κ. Διευθυντᾶ, ὅτι εἰς ἐμὲ ἐφάνη παρὰ ὄψον. Πρὸ αἰώνων ἄνδρες σοφοὶ περιέρχονται τὸν κόσμον, καὶ ἀναδιδῶντες βιβλιοθήκας καὶ μοναστήρια, εὐτυχεῖς λογίζονται ἂν ἀνακαλύψωσιν εὐρωπιῶντα ἕνα σχολιαστὴν ἢ ἄσχημον λεξικογράφον, καὶ ὁ εὐδαίμων οὗτος ἄνθρωπος ἀπόνως καὶ ἀδαπάνως διὰ μιᾶς εὐρίσκει ἕλην βιβλιοθήκην χειρογράφων ἀνεκτιμῆτων, ὅλην τὴν Καλλιφορνιαν τοῦ καθαρωτάτου τῆς ἀρχαίας φιλολογίας χρυσοῦ! Τὸ πρᾶγμα εἶναι τόσον σπάνιον, τόσον ἀνήκουστον εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς φιλολογίας, ὥστε δικαιοῦμεθα νὰ ἐρωτήσωμεν κἂν πῶς τοῦτο συνέβη, ποῦ ἐταμίευεν ἡ ἀρχαιότης διὰ τὸν ἐκδότην τῆς Συμαίδος τοὺς θησαυροὺς τούτους;

Συνέβη μίαν ἡμέραν, ἀναβαίνων ἐκ Πειραιῶς, νὰ ἔχω συνοδοιπόρον τὸν ἐκδότην τοῦτον, χωρὶς ἄλλως νὰ τὸν γνωρίζω, ἐκτὸς ὅτι τὸν ἐβλεπον ἐνίοτε εἰς τὸ ἀναγνωστήριον τῆς βιβλιοθήκης ἀσχολούμενον εἰς ζωγραφικὴν. Ἰδοὺ ἡ ἱστορία ἦν μοι διηγήθη ἀπρόκλη-

τος. Εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος εἶχε θεῖον, ὅστις τῷ εἶπεν ὅτι ἐκεῖ πολλὰ εὐρίσκονται χειρογράφων κειμήλια.

Ἐπιθυμήσας νὰ ἴδῃ αὐτὰ, ἀπερῆσε νὰ ὑποσκελίσῃ καὶ ν' ἀντικαταστήσῃ τὸν τότε γραμματέα τοῦ Κοινοῦ, καὶ κατάρθωσε τοῦτο, κατηγορήσας αὐτὸν ὡς Καίριστήν. Μεταξὺ τῶν ὄσα παρέλαβε μετὰ τῆς ὑπηρεσίας τοῦ γραμματέως, ἦν ἐν κιβώτιον εὐμέγεθες, ἐσπραγισμένον δι' ἑκατὸν σφραγίδων, καὶ περιέχον τὸν Τράγο. χειρόγραφον, κατὰ τὸ λέγειν τοῦ θεῖου τού, ἡ συλλογὴν χειρογράφων περιεργωτάτων. Ἐγκλεισθεῖς λοιπὸν δ' ἄνοκτος εἰς τὸ δωμάτιον ὅπου ἦν τὸ κιβώτιον. ἔλαβεν ἐπὶ γύψου ἐκμαγεῖα τῶν ἑκατὸν σφραγίδων, ἔκοψε μετὰ τῶντα αὐτάς, ἠνέωξε τὸ κιβώτιον, ἔλαβε τὸν Τράγο, ἔθεσε τὰς ἑκατὸν σφραγίδας πάλιν διὰ τῶν ἑκατῶν ἐκμαγεῖων, καὶ ἐπὶ δὴ ἡμῶν μετεκόμισε κρυφίως τὸν Τράγο εἰς τὸ μοναστήριον ὅπου ἦτον ὁ θεῖός του. Ἦτον δὲ ὁ Τράγος οὗτος κύλινδρος μεμβράνης ὀγκοδέσπτος, περιέχων ἐγγεγραμμένα πολλὰ πολλῶν ἀρχαίων συγγραφέων ἀγνώστα καὶ περιεργότατα τεμάχια, εἰς ὧν τὴν ἀντιγραφήν ἠσχολήθη μετὰ τοῦ θεῖου του· εἰς δὲ τὸ τέλος τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀποκατέστησε κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τὸ πολυτίμητον πρωτότυπον εἰς τὴν μυστηριώδη του θέσιν. Ταῦτα μοι διηγήθη περὶ τοῦ Τράγου, προσθεὶς ὅτι ἐκτὸς αὐτοῦ εἶρεν εἰς τὸ ὄρος καὶ τὸν Ἀριανὸν πλῆρη, καὶ τοῦ Σιμωνίδου τὰ ἅπαντα. Ἐγὼ δὲ ἤκουον κεχηρῶς, οὐδένα ἔχων λόγον νὰ διαπιστῶ πρὸς τὰ λεγόμενα, εἰμὴ αὐτῶν τὸ θαυμάσιον. Ἦκουσα δὲ ἐκτοτε ὅτι καὶ εἰς ἄλλους ἐπανελάβε τὸ αὐτὸ διήγημα περὶ τῆς ἀνακαλύψεως τῶν χειρογράφων του. Ἀλλὰ διὰ νὰ συμπληρώσω τὴν ἱστορίαν τῆς παραδόξου εὐρέσεως ταύτης, πρέπει νὰ προσθέσω ὅτι ὀλίγας ἡμέρας ἀφ' οὗ τὴν ἤκουσα, συνέπεσε ν' ἀπαντήσῃ ἕνα τῶν πατέρων τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ἄνθρωπον ἐμβριθῆ καὶ λόγιον, τὸν τότε ἐπιτροπεύοντα ἐνταῦθα τῶν κτημάτων τοῦ Ὄρους, ὅστις ἐνώπιον πολλῶν ἀνθρώπων εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Κ. Κορομηλά, ἀκούσας παρ' ἐμοῦ τὴν διήγησιν ταύτην, μοι εἶπεν ὅτι εἶναι ὄλη ψευδής, ὅτι ὁ Τράγος δὲν φυλάττεται ὑπὸ ἑκατὸν σφραγίδας, οὐδὲ περιέχει ἀρχαίων συγγραφέων χειρόγραφα, ἀλλ' εἶναι ἀπλή καὶ εἰς ὅλους γνωστὴ διαθήρα, ἐφ' ἧς κατ' ἔτος γράφεται τὸ πρακτικὸν τῆς καθιδρύσεως ἐκάστης νέας συνόδου τοῦ Μοναστηρίου. Ἀλλὰ ὅθεν πάλιν ἤκουσα ὅτι ὁ αὐτὸς ἐκδότης εἶρε κατὰ τὸ λέγειν τοῦ χειρογράφου εἰς ὑπόγειον ὑπὸ ἁγίαν τράπεζαν ἢ εἰς τὸ Ὄρος ἢ εἰς τὴν Σύμην. Δὲν ἤξεύρω ἂν εἶναι τὰ ἴδια. Ἀλλὰ καὶ ἄλλα ἂν εἶναι, θαῦμα ἐπὶ θαύματος! Ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος ἔχει τὴν ἀνήκουστον τύχην νὰ εἴρῃ δύο διαφόρους καὶ πλουσιωτάτας πηγὰς σπανιωτάτων χειρογράφων, διὰ νὰ μὴν εἰπῶ τρεῖς, δὲ τὰ ὅλα τὰ λοιπὰ εὐρέματα εἰς τὴν μηδμηνὰ πρὸς τὴν πολυδίδην πελασγικὴν ἱστορίαν καὶ τὴν πελασγικὴν Ἰλιάδα, ἀνακαλυφθεῖσας εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ὁμήρου καὶ τῆς Ἰστορίας εἰς Σύμην!

B. Διατήρησις τῶν χειρογράφων. Πάντοτε μοι ἐφάνη παράδοξον πῶς ὁ τοσοῦτος κεκτημένος θησαυρὸς χειρογράφων, ἐμεινε φυλάττων αὐτοὺς κεκλεισμένους εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅπου εἶτε ὑπὸ ἀγνοίας, εἶτε ὑπὸ φθόνου, εἶτε ὑπὸ ἀβελτηρίας, κάνεις δὲν ἤ-

θελε νὰ προσέξῃ εἰς αὐτὰ, κάνεις ν' ἀναγνωρίσῃ καὶ νὰ ὁμολογήσῃ τὴν ἀξίαν καὶ γνησιότητά των (β), πῶς δὲν ἐσπευσε νὰ τὰ θέσῃ ἐπὶ τὸν μόδιον τῆς Εὐρωπαϊκῆς δημοσιότητος, νὰ λάμψωσιν ἐφ' ὅλον τὸν περὶ τισμένον κόσμον ὑπὲρ τοῦ ἀστέρως καὶ ὑπὲρ τὸν ἥλιον. Ὑπερβολὴ πατριωτισμοῦ εἰς τοῦτο δὲν τὸν ἐκίνησε, διότι τινὰ τῶν χειρογράφων τούτων διεπραγματεύθη νὰ πωλήσῃ εἰς τὸν πέρυσιν ἐν Ἀθήναις ἐπιδημοῦντα λόρδον Κύνιγκσμ, ὅστις ἀκούσας ὑφ' ἐνός τῶν συμπατριωτῶν του ὅτι ἦσαν πλαστά, τὰ ἀπέδωκε χωρὶς νὰ τὰ ἀγοράσῃ. Ἦκεῖτα ἀπορῶ πῶς, ἔχων ἔσθην λέγει χειρογράφων περιουσίαν, παρουσιάζει ἀνὰ ἐν ἡ δὴ εἰς αὐτῶν, καὶ ἐκ τούτων μόνον ὀλίγας σελίδας, διδούσας ὑπονοίας ὅτι τότε προχείρως ἐπλαστογραφηθήσαν, ἀντί, ἐπιδείξας εἰς τοὺς δυσπίστους διον αὐτῶν τὸ πλῆθος, διὰ μιᾶς νὰ τοὺς καταπλήξῃ καὶ νὰ τοὺς ἀποστομώσῃ. Τέλος ἤξεύρω ὅτι τινὲς μὲν τῶ ἐπρότειναν, διὰ νὰ τὸν πιστεύσωσι, νὰ δημοσιεύσῃ μόνον μίαν σελίδα, μόνον τρεῖς στίχους ἀνεκδότης τοῦ Εὐριπίδου ἢ τοῦ Μαινάδρου, ἀλλ' ἀντὶ αὐτῶν ἐξέδωκε τὴν Συμαίδα ὅτι ἄλλοι, μεταξὺ αὐτῶν ὁ Κ. Γ. Μαυροκορδάτος, τῷ ἐπρότειναν νὰ ἐκδώσωσιν αὐτοὶ ἰδίας δαπάναις, πρὸς ὄφελος τοῦ ἰδοκτῆτου τῶν χειρογράφων, μίαν ἢ περισσοτέρας τραγωδίας τοῦ Εὐριπίδου ἢ τοῦ Ἀριανῶ τὰ ἀπολεσθέντα· ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν τραγωδιῶν οὐδὲν ἀπεκρίθη, περὶ δὲ τοῦ Ἀριανῶ ὅτι σύγκειται ἐκ τριακοντα τόμων! (γ).

Γ. Πανσελήνος. Ἐν κυρίως τῶν χειρογράφων τούτων εἶδα ἐπ' ὀλίγας στιγμὰς, καὶ περὶ οὗτου δύναμαι νὰ ὁμιλήσω ὀπωπῶν ἐν γνώσει. Πρὸ τινων ἐτῶν εἶχε προκηρῆξει αὐτὸ ὁ ἐκδότης τῆς Συμαίδος διὰ τῆς Ἐλπίδος· ἐπειδὴ δὲ ἐκ τῶν ἰδόντων αὐτὸ παιδευμένων, τινὲς μὲν τὸ ἐθεώρησαν γνήσιον, τινὲς δὲ πλαστὸν, ἀπαντήσας με καθ' ὅδον ὁ ἰδιοκτήτης αὐτοῦ, μοι εἶπεν ὅτι εἶχε λάβει ἀπὸ τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἐν ἐκ τῶν χειρογράφων περὶ ὧν μοι ὠμίλησεν ὅταν εἰρχόμεθα ἀπὸ Πειραιῶς, καὶ ὅτι ἐπιθυμῶ νὰ μοι τὸ δείξῃ. Τὴν αὐτὴν δ' ἡμέραν ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν μου, φέρον μοι τὸ χειρόγραφον τοῦ Πανσελήνου, ἐν ᾧ περιέχεται ἡ παράδοξος εἰδήσις ὅτι ἡ Ἡλιοτυπία ἦν γνωστὴ παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς. Ἦτον δὲ τοῦτο βιβλίον οὐ εἰς ὄψον, ὀπωπῶν ὀγκῶδες, δεδεμένον ἄλλοτε, ἀλλὰ τὰ ἐξώφυλλα εἶχον ἀφαιρεθῆ, καὶ ἐφαίνετο εἰς τὴν ῥάχιν τῶν τετραδίων ἡ βιβλιοδετικὴ κόλλα. Τὰ δὲ τετραδία ἦσαν ἐκ χαρτίου παχέως, ἐνίοτε κατὰ τὰς ἄκρας διεσφραμιένου, λευκοῦ καθ' ἑαυτὸ, ἀλλ' εἰς τὰ πλεῖστα μέρη ἔχοντος τὸ χρώμα ἡλλοιωμένον καὶ ὑπομέλαν, καὶ φαινόμενον ὅτι δι' ἦν τινα δῆποτε περιστασιν ὑγράνθη ἢ μᾶλλον ἐνεβάφη εἰς ὑγρὸν ἢ γρα-

φῆ ἦτον στρογγύλη καὶ ἐπιτετηθευμένη· ἐπὶ κεφαλίδος, καὶ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ χάρτου, ἔχοντος ἀπαρῶν καὶ κτῶς τοὺς αὐτοὺς χαρακτήρας, εἶχε δύο εἰκόνας, τὴν μὲν τοῦ Πανσελήνου, ὡς μοι εἶπεν ὁ ἐκδότης τῆς Συμαίδος, τὴν δὲ τοῦ ἀντιγράφου τὸ χειρόγραφον. Ἐντὸς αὐτοῦ μοι εἰδείξεν κυρίως τὸ κεφάλαιον τὸ πραγματευόμενον περὶ Ἡλιοτυπίας. Παρατηρήσας δ' αὐτὸ, εἶδα ὅτι ἤρχιζεν ἐν τῷ μέσῳ σελίδος, καὶ ἐπαυε πάλιν ἐν τῷ μέσῳ ἄλλης, ὥστε δὲν ἤδύνατο νὰ ὑποτεθῇ ὅτι προστεθῆ αὐτὸ ἐπομένως εἰς τὸ βιβλίον, ἀλλ' ὁ γραφῆς αὐτὸ, ἔγραψεν ἀναμφοσητήτως καὶ τὸ βιβλίον ὀλόκληρον. Συγχρόνως δὲ μοι εἰδείξεν καὶ δύο φύλλα μεμβράνης λίαν σκοτεινῆς, με ἀμυδρὰ γράμματα περιεχούσης, ὡς μοι εἶπε, τὸν βίον τοῦ Πανσελήνου· καὶ ἐξαγαγὼν ἐκ τοῦ κόλπου τοῦ χαρτίου, ἀντίγραφον ἐκ τῆς μεμβράνης, ὡς ἔλεγε, μοι ἀνέγνω μέρος τοῦ βίου τούτου, ἐν ᾧ ἐγένετο μνεῖα τῆς Ἡλιοτυπίας· μοι εἰδείξεν δὲ καὶ πραγματικῶς ἐπὶ τῆς μεμβράνης δι: τὴν λέξιν ταύτην, καὶ δὲ δύναμαι νὰ εἰπῶ ὅτι μοι ἐφάνη παρέγγραφος. Ἦκουσα δὲ μετὰ ταῦτα μόνον, ὅτι ἄλλος τις ἐξετάσας τὴν μεμβράναν προσετικώτερον εἰς τὸ φῶς, ἀνεάλυψεν ὅτι αἱ δύο αὐτὰι λέξεις ἦσαν γεγραμμέναι διὰ μελάνης φαίης καὶ οὐχι ὑπερύθρου ὡς τὰ λοιπὰ. Ποίας ἐποχῆς ἔλεγεν ὅτι εἶναι τὸ ἀντίγραφον δὲν ἐνθυμούμαι· ἀλλ' εἰς τῆς Ἀμαθείας τὸν ἀριθ. 507, εἰς προκήρυξιν γεγραμμένην καλῶς καὶ εὐσημῶς, καὶ πολὺ διαφέρουσαν ἀφ' ὅλα ὅσα εἶτε ὡς ἴδια, εἶτε ὡς ξένα ἐδημοσιεύσε ποτε ὁ ἐκδότης τῆς Συμαίδος, ἀναγινώσκω ὅτι ἔχει δύο ἀντίγραφα τοῦ Πανσελήνου, τὸ μὲν νεώτερον, τὸ δὲ τὸ παλαιότερον αἰῶνος. Εἰς δὲ τὸν ἀριθ. 508, ὅτι τὸ χειρόγραφον του φέρει: Ἀντίγραφα ἐγὼ ὁ Ἀκάκιος Ξενοφονταῖος... ἐν εἰς ὠστηρίῳ ἀγα (1501).

Τὸ κατ' ἐμὲ ἐξέτασα τὸ χαρτίον, καὶ παρατήρησα ὅτι ἔχει ἐντετυπωμένον ἐντὸς τοῦ πάχους του, ὡς σημεῖον τοῦ ἐργαστασίου, τὸ γαλλικὸν γράμμα F., ἐντελῶς ἐσηματισμένον. Τοῦτο μοι ἀφῆκε τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι τὸ χαρτίον εἶναι συγχρόνου κατασκευῆς, καὶ οὐχι τοῦ ἔτους 1501, χωρὶς ἡ παχύτης αὐτοῦ νὰ μοι χρησιμεύσῃ ὡς ἀπόδειξις τοῦ ἐναντίου, διότι παχὺς χάρτης εὐρίσκειται καὶ τὴν σήμερον. Ἡ φθορὰ τῶν ἄκρων τοῦ βιβλίου μοι ἐφάνη ἐπίσης οὐδὲν ἀποδεικνύουσα, διότι εὐκολώτατον εἶναι νὰ ἐπιτηθεύθῃ τις αὐτὴν ὅταν θέλῃ, καὶ νὰ τὴν κατορθώσῃ εἰς διάστημα ὀλίγων ὥρων. Οὐδὲ τὸ χρώμα δὲ με ἔπεισεν ἐντελῶς. Ἄν τὸ χαρτίον εἶχε μόνον τὴν ὑποκρίτην ἐκείνην σεβασμίαν χροιάν, ἦν ἕκαστος γνωρίζει, ὅστις ποτὲ ἔλαβεν εἰς χεῖρας ἀρχαῖα χειρόγραφα, δὲν ἤθελον τολμήσει ν' ἀμφιβάλλω. Ἀλλὰ δυστυχῶς τὸ βιβλίον τοῦτο, ὡς προεῖπα, προφανῶς ἐβράχην, εἶτε ἐκ προθέσεως εἶτε ἐκ περιστάσεως, καὶ ἐβράχην μάλιστα ἀπὸ ὑγρῶν ὄχι καθαρῶν, ἀλλ' ἐλαφρῶς μεμιασμένον ἢ με μελάνην ἢ με ἄλλο τι· ὥστε ὑπὸ τὸ πρόσθετον τοῦτο χρώμα ἐκαλύφθη τοῦ χειρογράφου τὸ ἀρχικόν, καὶ οὕτως ἀπαλέσθη ἡ μαρτυρία αὐτῆ τῆς ἐποχῆς του. Ἡ γραφὴ ἐπίσης κατ' ἐμὲ οὐδὲν ἀποδεικνύει. Εἶναι στρογγύλη καὶ παγεῖα, ὅπερ δόλου δὲν εἶναι ἀρχαιότητος δειγμα. Ἰσως μᾶλλον ἤθελεν ἀναγνω-

[α] Σημ. Τετάρτιον κατάλογον 32 τοιοῦτων συγγραμμάτων, ὅλων ἀναλυθέντων, ἐκδίδει αὐτὸς ὁ ἰδιοκτήτης ἐν τῷ προομίῳ τῶν Γεωγραφικῶν καὶ ἱστορικῶν, « τοῖς σοφοῖς χαρίζομενος ».

[β] Σημ. Ὅτι ὁ σεβ. Οἰκονόμος ἔγραψεν ὅτι θεωρεῖ αὐτὰ καθ' ὅλα γνήσια [Γεωγραφικῶν καὶ ἱστορικῶν Σ. 30 σημ.] δὲν εἶναι ἀκριβεῖς. Ὁ σεβ. Οἰκονόμος ἔγραψε περὶ μόνου τοῦ χειρογράφου τοῦ Πανσελήνου, περὶ ἐνδὲ χειρογράφου τῶν Μακαβαίων γ'. καὶ περὶ ἐνδὲ ἀντιγράφου τῶν Ἀποστολικῶν κανόνων, ὧν ἡ γνησιότης, ἀντὶ μόνου αὐτῆς ἐπρόκειτο, δὲν ἤθελε ποσῶς μετ' ἐξήγησι.

[γ] Σημ. Ἦκουσα ἀληθῶς ἐτοίμως νὰ μετρήσωσι μυρίας δραχμὰς εἰς τὴν ἰδιοκτήτην τῶν χειρογράφων, ἀν, δ' ἐκ α' ἡμέρας μετὰ τὴν εἰδοποίησιν ταύτην, καταβῆσθαι αὐτὸς τὸ χειρόγραφον μόνον τοῦ Σαγγογιάννου, ἀλλ' ὁ δὲ κ. λ. ἢ ὁ κ. λ. ἢ ὁ κ. λ. εἰς δημοσίον τὸ μέρος, οἷον, εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, μόνον διὰ τὸ ἴδιον.

ριστη εις αυτήν ανεπιδέξιος επιτήδευσις μιμήσεως γραφής αρχαιορανοῦς. Ἄλλ' ἔτι δὲν ἠδύνατο νὰ μοι ἀφήσῃ τὴν ἐλαχίστην ἀμφιβολίαν περὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ ὑποτιθεμένου τούτου ἀρχαίου χειρογράφου, καὶ περὶ τοῦ ὅτι ὁ παρούσῳ αὐτὸ εἰς ἐμὲ ἡ ἡπατῆτο ἢ ἤθελε νὰ μὲ ἀπατήσῃ, ἦσαν αἱ δύο ζωγραφίαι, αἱ τοῦ βιβλίου προτεθειμέναι. Τίς ἤθελεν πιστεῦσαι ὅτι αὐταὶ αἱ ὑποτιθέμεναι εἰκόνες τοῦ δεκάτου ἔκτου αἰῶνος εἶναι ἐξωγραφημέναι ὄχι κατὰ τὸν ξηρὸν καὶ ἀλύγιστον ἀγιογραφικὸν βυθμὸν τοῦ μεσαιῶνος, ὄχι διὰ χρωμάτων παχέων, ποικίλων καὶ ζωηρῶν, ὡς αἱ ἐπὶ κεφαλίδος τῶν βυζαντινῶν χειρογράφων, ἀλλὰ κατὰ τὸν Ἰταλικὸν μάλιστα τρόπον, μὲ φυσικὰς πτυχὰς καὶ τῶν τριχῶν καὶ τοῦ πώγωνος κυματισμὸν, καὶ τὸ περιεργότερον, διὰ τῆς μαλακῆς εὐεξαλείπτου κρητίδος, τῆς μελαίνης καὶ τῆς λευκῆς, ὡς ζωγραφοῦσι σήμερον οἱ μαθηταὶ γυμναζόμενοι, ὡς εἶδα αὐτὸν τὸν ἰδιοκτήτην τῶν χειρογράφων ζωγραφούντα εἰς τὸ ἀναγνωστήριον τῆς βιβλιοθήκης; Ἄν τὸ χειρόγραφον τοῦτο μὲν τὸ αὐτὸ μέχρι τοῦδε, ἂν ἄρ' ὅπου τὸ εἶδα ὁ χρόνος ἢ τις περίστασις δὲν ἔφερε τινὰ μεταβολὴν εἰς αὐτὸ, ὅστις μόνον συνέπεσε νὰ ἰδῇ ποτὲ ἀρχαίας εἰκόνας ὡς εἶπῃ ἂν δὲν εἶναι φιλοτέχνημα ἀνεπιτήδευτον ἀπόζων χθεσινῆς γραφίδος.

Ὅπως συμπληρώσω δὲ τὰς περὶ τοῦ χειρογράφου τούτου ἐντυπώσεις μου, μοὶ μένει τινὰς λέξεις νὰ εἰπῶ καὶ περὶ τοῦ περιεχομένου του. Τὸ πρωτότυπον αὐτοῦ δὲν εἶναι σπάνιον εἰς τὸ ὄρος. Οἱ ΚΚ. Διδερῶν καὶ Δυράνδος, δύο Γάλλοι περιηγηθέντες τὸν Ἄθω κατὰ τὰ 1842 ἢ 43 ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ μελετήσωσι τὴν ἡμετέραν ἀγιογραφίαν, εἶδον ἀμύπολλα ἐξ αὐτῶν εἰς τὴν χεῖρα τῶν μοναχῶν, καὶ ἀγοράσαντες ἐν τῶν ἐντελεστέρων, τὸ μετέφρασαν Γαλλισί, καὶ τὸ ἐξέδωκαν μετὰ προσομίου καὶ σημειώσεων. Τὸ βιβλίον τοῦτο, τὸ φέρου τὸ εἶτε ἀληθὲς εἶτε πλαστὸν ὄνομα Πανσελήνου, εἶναι εἰδος ζωγραφοσοφίου, εἶτοι περιέχει κανόνες καὶ οδηγίας καθ' ὅς πρέπει νὰ ζωγραφῶνται αἱ ἐκκλησιαστικαὶ Δαιρεῖται δὲ εἰς τρία μέρη. Ὁν τὸ πρῶτον πραγματεύεται περὶ τῆς ζωγραφικῆς ὕλης, ἧτοι περὶ τῆς κατασκευῆς τῶν χρωμάτων, τῶν χρωσθέρων καὶ λοιπῶν ὕλων, δι' ὧν ζωγραφοῦνται αἱ ἐκκλησιαστικαὶ εἰκόνες· τὸ δεύτερον περὶ τοῦ τρόπου τῆς παραστάσεως τῶν ἁγίων καὶ ἄλλων ἐκκληστ. ἀντικειμένων, δηλ. τίς τῶν ἁγίων πρέπει νὰ παρίσταται ὡς γέρον, τίς δὲ ὡς νέος, τίς μετὰ πώγωνος, μὲ τίνια ἐνδύματα, κτλ. Τὸ δὲ τρίτον μέρος κανονίζει τὴν θέσιν ἢ ἕκαστον πρόσωπον ἢ ἐκάστη σκηνὴ πρέπει νὰ κατέχη εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Περὶ δὲ τῆς παραδόξου Ἡλιοτυπίας οὐτε λόγος γίνεται εἰς τὴν Γαλλικὴν κἀν μετάφρασιν. Ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ χειρογράφου ἀποδίδει τὴν ἐλλείψιν ταύτην (Ἀμάλθ. ἀριθ. 508) ἢ εἰς ἀτέλειαν τοῦ ἐκ-γαλλισθέντος χειρογράφου, ἢ εἰς κακοβουλίαν τοῦ μεταφραστοῦ. Ὡς πρὸς τὸ δεύτερον, ἢ κακοβουλία αὐτῆ μοὶ φαίνεται ὀπωσοῦν παράδοξος! Οἱ ΚΚ. Διδερῶν καὶ Δυράνδος περιηγοῦνται μὲ κόπους καὶ μὲ δαπάναν, εἰς τὴν γνῶσιν τῆς ἀγιογραφίας τοῦ μεσαιῶνος ἀπερουσὶν ὅλας τῶν τὰς σπουδὰς, ἐκδίδουσι βιβλίον ἐξ οὗ περιμένουσιν ὄφελός τι καὶ δόξαν, καὶ ὅταν

εἰς τὸ βιβλίον τοῦτο εὐρίσκωσιν ἀνακαλυψὴν ἐξαίσιον, ἀπίστευτον, ἱκανὴν νὰ ἐκπλήξη τὸν κόσμον, καὶ νὰ καταστήσῃ τὰ ὀνόματα αὐτῶν, οἵτινες ἐμελλον νὰ τὴν διαδώσωσι, γνωστὰ καὶ περιπυστα, ἐκδίδουσι μὲν τὸ δγκῶδες βιβλίον, πληρὲς εἰδήσεων αἰτινες ἴσω; ἐνδιαφέρουσι τινὰς τεχνίτας, καὶ τούτους μάλιστα, καὶ τὴν εἰδήσιν ὅτι ἡ Δαχερρότουπία ἦτον γνωστὴ εἰς τοὺς Βυζαντινοὺς, αὐτὴν κακοβούλως τὴν ἀποσιωπῶσι! Διὰ νὰ μὴ βλάψωσι τὰ συμπερόντα τοῦ Δαχερρότου, θυσιάζουσι μεγαλοψύχως τὰ ἰδιά των, ἀφαιροῦντες ἀπὸ τὸ βιβλίον τῶν τὴν περικοπὴν ἧτις ἠδύνατο νὰ ἐκατονηταπλασιάζῃ τὴν ἀξίαν του! Τοῦτο εἶναι ἡ πατριωτικὸς ὑπερβάνων τὸν τοῦ Κουρτίου, ἢ βλακία ἀπίστευτος!

Ἄλλὰ καὶ ἡ ἄλλη ὑπόθεσις εἶναι οὐχ ἧττον παράδοξος. Οἱ δύο περιηγητὰ ἰδόντες, ὡς λέγουσιν εἰς τὸ προοίμιόν των, πολλὰ τοῦ Παντελήνου ἀντίγραφα, καὶ δυνάμενοι νὰ ἐκλέξωσιν, ἐκλέγουσι τὸ ἀτελές! Ἡ ἂν τὸ ἐντελὲς ἐκεῖνο ἦτον μοναδικόν, περιεργος σύμπτωσις, ὅτι τὸ χειρόγραφον τοῦτο, τὸ μόνον παράδοξον μεταξὺ τῶν λοιπῶν ὄλων, περιέρχεται εἰς αὐτὸν ἐκεῖνον εἰς ὃν ἡ τύχη καὶ τόσα ἄλλα παράδοξα χειρόγραφα ἔπεμψε! Πρῶτῃ λοιπὸν περίστασις ἦτις μοὶ καθιστᾷ ὑποπτον τὴν περὶ ἐφευρέσεως τῆς ἡλιοτυπίας εἰδήσιν ταύτην, εἶναι ὅτι αὐτὴ ἐλλεῖπει ἀπὸ τὴν γαλλικὴν μετάφρασιν, καὶ ἀπκντᾷται μόνον εἰς τὸ ὡς ἐκ τῶν εἰκόνων του καὶ τῶν ἄλλων χαρακτηρῶν του ἴδιον ὑποπτον ἐκεῖνο χειρόγραφον. Δευτέρα περίστασις εἶναι, ὅτι ἡ θέσις εἰς ἣν γίνεται αὐτῆς μνεῖα, φαίνεται ὅλων διόλου ἀνοίκειος. Τῶν ὄντι εἰς βιβλίον ἀφορῶν μόνον εἰς τὸ νὰ ὀδηγήσῃ τοὺς ζωγράφους τῶν ἐκκλησιῶν ποῖα χρώματα καὶ ποῖα σχήματα νὰ μεταχειρίζωνται εἰς τὴν ζωγραφίαν τῶν ἐκκλησιαστικῶν εἰκόνων, τί ζητεῖ ἢ ὀδηγία πῶς νὰ σηκώσῃ σπῆττα, δένδρα, ἀνθρώπους εἰς τὸν ἥλιον καὶ ὅτι ἄλλο θέλει; Ὅλον τὸ ἀλλόκοτον τοῦτο κεφάλαιον, ἐντελῶς ξένον εἰς τὴν ἀγιογραφίαν, οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν μετὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ βιβλίου. Καὶ ὄχι τὸ κεφάλαιον μόνον, ἀλλὰ πᾶσα φράσις περιέχουσα τὴν λέξιν Ἡλιοτυπία τὴν αὐτὴν ἔχει τύχην, καὶ ὁμοίως φαίνεται ξένη καὶ πρόσθετος. Ἰδοὺ π. χ. ἡ περικοπὴ ἐκ τοῦ προοιμίου τοῦ Μοναχοῦ Διονυσίου, ὅστις λέγεται συγγράψας τοὺς ζωγραφικοὺς κανόνες τοῦ Παντελήνου. Τὴν περικοπὴν ταύτην ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ χειρογράφου ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ Ἀμάλθειᾳ, ἀρ. 508 μετὰ τῆς Γαλλικῆς μεταφράσεως. Ἰδοὺ τὸ κείμενον καθ' ὃ ἡ μετάφρασις ἐγένετο.

« Ταύτην τὴν τέχνην ὀπου ἔφην μετὰ πολλοῦ κόπου παιδιόθεν ἐμαθὸν ἐν Θεσσαλονικῇ· ἐβουλήθην μὲ ὄλην μου τὴν ὄρεξιν νὰ τὴν πολλαπλασιάσω πρὸς ὠφέλειαν ὕμων τῶν ὁμοτέχνων μου, ἐρμηνεύοντάς ταύτην ἐν τῇ παρούσῃ βίβλῳ καὶ ἐγχαράττωντάς ἅπαντα τὰ μέτρα αὐτῆς, καὶ σχήματα, σαρκώματά τε καὶ χρώματα μὲ πᾶσαν ἀκριβείαν. Ἐτι προστούτοις καὶ τὰ μέτρα τοῦ φυσικοῦ καὶ τὴν αὐτῶν ἐργασίαν, βερνικίων τινῶν ἐρμηνείας διαφόρους, κόλλας γύψου καὶ μαλάγματος, ἔτι καὶ τὴν παράδοσιν τῆς τοῦ τοίχου ζωγραφικῆς σαφέστατα. »

Ἐκαστος βλέπει ὅτι ὁ σκοπὸς τοῦ συγγραφέως εἶ-

ναὶ νὰ διδάξῃ τὰ μέτρα καὶ χρώματα καὶ λοιπὰς ὕλης (βερνικία, χρυσώματα) τῆς ζωγραφίας τῶν εἰκόνων. Ἰδοὺ ὅμως πῶς ὁ ἐκδότης τῆς Συμαίδος δημοσιεύει τὴν αὐτὴν περικοπὴν ἐκ τοῦ χειρογράφου του.

« Ταύτην τὴν τέχνην ὀπου ἔφην μετὰ πολλοῦ κόπου παιδιόθεν ἐμαθὸν, ἠβουλήθην μὲ ὄλην μου τὴν ὄρεξιν νὰ τὴν πολλαπλασιάσω πρὸς ὠφέλειαν τῶν ὁμοτέχνων μου, ἐρμηνεύοντάς ταύτην ἐν τῇ παρούσῃ βίβλῳ καὶ ἐγχαράττωντάς ἅπαντα τὰ μέτρα αὐτοῦ (τοῦ Πανσελήνου δηλ. περὶ οὗ ἀναφέρει ἐν ἀρχῇ τῆς προσφωνήσεως), καὶ σχήματα, σαρκώματά τε καὶ χρώματα μὲ πᾶσαν ἀκριβείαν. Ἐτι πρὸς τούτοις καὶ ἐρμηνείαν Ἡλιοτυπίας, ἢ ἐφόρον ἐν χειρογράφοις τοῦ μάρτυρος αὐτοῦ Ἱεροθέου μοναχοῦ Θεσσαλονικέως, ὡς ἡ ὑπογραφή του λέει, ἢ ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ εἰς τὸ ἀπ.λοῦν ἔφερον, ὡς καὶ τὸν βίον αὐτοῦ, καὶ ἄλλην περὶ φλέξεως βαμβακίου, καὶ κολλήσεως φαρφουρίου, καὶ τὰ μέτρα αὐτοῦ καὶ τὴν αὐτῶν ἐργασίαν καὶ μέρος τι ἐκ τῶν Κρητικῶν ζωγράφων, βερνικίων τινῶν ἐρμηνείας διαφόρους, κόλλας γύψου καὶ μαλάγματος, ἔτι καὶ τὴν παράδοσιν τῆς τοῦ τοίχου ζωγραφικῆς σαφέστατα. »

Ὅπου μεταξὺ τῶν σαρκωμάτων καὶ τῶν βερνικίων καὶ τῶν χρυσωμάτων τῶν ἀγιογράφων, παρεντίθεται παραδόξως ἡ ἡλιοτυπία καὶ ἡ φλέξις τοῦ βαμβακίου καὶ ἡ κόλλησις τῶν φαρφουρίων!

Τρίτη τέλος περίστασις ἧτις μοὶ ἐνέπνευσε δυσπιστίαν εἰς τὴν περὶ Ἡλιοτυπίας περικοπὴν, εἶναι αὐτὸ τὸ περιεχόμενον τῆς Ἡ περικοπῆς αὐτῆς ἐδημοσιεύθη πρὸ τινῶν ἐτῶν διὰ τῆς Ἑλπίδος. Μετ' ἐκπλήξεως δὲ ἰδοὺ εἰς αὐτὴν ἀναγγελόμενον φαινόμενον ἀνήκουστον καὶ ἀπαράδειγματιστον εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν ἐφευρέσεων, ὅτι δηλοῦν εἰς πολλῶν αἰῶνων ἀπόστασιν, εἰς μέρη ἀτρεχτά καὶ ἀπέχοντα, δύο ἄνθρωποι ἀγνοοῦντες ὁ εἰς τοῦ ἄλλου τὴν ὑπαρξίν, ἐφθασαν διὰ τῶν αὐτῶν ἐντελῶς μεθόδων καὶ τρόπων εἰς τὴν αὐτὴν ἐξαίσιον ἀνακαλύψιν. Γνωρίζων δὲ πόση ἐπιμέλεια καταβάλλεται εἰς τὴν Δαχερρότουπία ἐφευρεσὶν διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐκλογὴν τῶν γαλκῶν πλακῶν, καὶ ὅτι μόνον ἡ ἀκριβὴς αὐτῶν ἐπαργύρωσις καθιστᾷ αὐτὰς εὐαισθητοὺς εἰς τὴν διὰ τοῦ φωτός ἀλλοίωσιν, μετὰ θαυμασμοῦ ἰδοὺ ὅτι ὁ Πανσελήνος ἠκρίτετο μὲ πλάκας τερεκέ, αἰτινες αὐτὲ κἀν ἐπαργυροῦνται, καὶ ὅτι οὕτως ἰδοὺ οὕτε Βερῶν ἔχων, ἀντικαθιστᾷ προχειρῶς τὰ δυσκατασκευάστα ταῦτα τῆς νέας χημικῆς προϊόντα διὰ κεκαυμένων σκινδάλων καὶ φριζούλων! Καὶ καυθῶνται ἔπειτα ὁ Βερζελίος καὶ ὁ Λαβουζιέρος διὰ τὴν ἐπιστήμη των, ὅταν καθιστῶσιν αὐτὴν περιττὴν τὰ κεκαυμένα σκινδάλια καὶ τὰ φριζούλια! Συνέπεσε δὲ, ὅταν ἐπεδόθη ἡ προκήρυξις ἐκείνη νὰ ἔχω ἀνά χειρὸς τὸ ἐγγχειρίδιον τῆς Δαχερρότουπίας (Manuel de Daguerrotypie τῆς συλλογῆς Roret). Ὅποια δὲν ὑπῆρξεν ἡ ἐκπλήξις μου ὅταν παρέβαλον τὸν Δαχερρότον μὲ τὸν Πανσελήνον! Δὲν ἠξέβρω ἂν αὐτὸν ἐκεῖνος, ἢ αὐτὸς μετέφρασεν ἐκεῖνον, ἀλλὰ τὰ βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ εἰς μετέφρασε τὸν ἄλλον. Κατὰ δυστυχίαν δὲν ἔχω τὸν ἀριθμὸν τῆς Ἑλπίδος πρὸς χεῖρα, εἶμαι ὅμως βέβαιος ὅτι θέλει διασχεδᾷσι ὁ

ἀναγνώστης ὅστις προμηθευθῆ αὐτὸν καὶ τὸ βῆθην ἐγγχειρίδιον, διότι θέλει εὑρεῖ φράσεις ὀλοκλήρους κατὰ λέξιν σχεδὸν μεταφρασμένας, ὡς φερ' εἶπειν περὶ τοῦ πῶς νὰ τρίβωνται αἱ πλάκες (τοῦ τερεκέ!) διὰ βαμβακίου ἀπὸ ἄνω πρὸς κάτω, καὶ ἔπειτα κυκλικῶς.

Πρέπει δὲ νὰ προσθέσω ἀκόμη ὅτι εἰς τὸ χειρόγραφον θ εἶδα, περὶ βαμβακοπυρίτιδος οὐδεὶς ἐγένετο λόγος. Εἶναι ὅμως ἀληθὲς ὅτι, ὅταν τὸ εἶδα, ἡ βαμβακοπυρίτις δὲν εἶχεν ἀκόμη ἀνακαλυφθῆ εἰς τὴν Εὐρώπην.

Ἐκ τούτων ὄλων μοὶ ἐμεινεν ἡ ἐντύπωσις, ὅτι ὁ ἐκδότης τῆς Συμαίδος, ἢ ἄλλος τις ἀπατήσας τὴν ἐμπιστίαν του, ἀντέγραψεν ἐν ἐκ τῶν συνήθων χειρογράφων τοῦ Πανσελήνου, καὶ ἀδεξίως πλαστογραφῆσας τὸ περὶ Ἡλιοτυπίας κεφάλαιον, παρένειρεν αὐτὸ εἰς τὸ ἀντίγραφόν του. Μετὰ δὲ τινὰ καιρὸν, ὅταν ἐφευρέθη ἡ βαμβακοπυρίτις, τότε ἀντεγράφη ἐκ νέου ἐν τετραδίον ἢ μόνον δύο φύλλα τοῦ χειρογράφου, καὶ ἐπροστέθη καὶ αὐτῆς ἡ μνεῖα. (Ἀκολουθεῖ.)

ΠΕΡΙ ΚΡΟΚΟΔΕΙΛΟΥ.

Ἀνεγνωμὴν ἐσχάτως εἰς τὰς Γαλλικὰς ἐφημερίδας ὅτι κατεδικάσθη τις εἰς θάνατον, διότι ἐφόνευσε ταυτοχρόνως διὰ δηλητηρίου, τὸν πατέρα, τὴν μητέρα, τὴν σύζυγον, τὸν πενθερὸν, τὸν πενθερὰν του, δύο ἄλλους, καὶ ἐπὶ τέλους καὶ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ θυγατέρα! Ἡμεθα ἔτοιμοι νὰ ὀνομάσωμεν αὐτὸν θηρίον, ὅτε ἔτυχε νὰ ἰδῶμεν τὴν κατωτέρω εἰκόνα, ἐξ ἧς φαίνεται ὅτι καὶ οἱ κροκοδεῖλοι αὐτοὶ, τὰ ἀμοίβια ταῦτα τέρατα, ἐκκαίονται ὑπὸ φιλοστοργίας, τῆς ὁποίας οὐδὲ κἀν ἴχνος ὑπῆρχεν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀκατονοιάστου ἐκεῖνου μαιφίτου. Ὁ κροκοδεῖλος τῆς παρούσης εἰκόνας, ἰδὼν ὄντι παμμέγιστον ἀνορύσσοντα τὰ ἐν τῇ ἄμφορῳ αὐτοῦ διὰ τὰ φάγη, ὠρμησεν ἀκαθεκτος κατὰ τοῦ φθορέως, καὶ κατεσπάραξεν αὐτόν. Τοιαύτη καὶ τοσαύτη ἡ πρὸς τὰ τέκνα στοργὴ καὶ αὐτῶν τῶν θαλασσιῶν θηρίων!

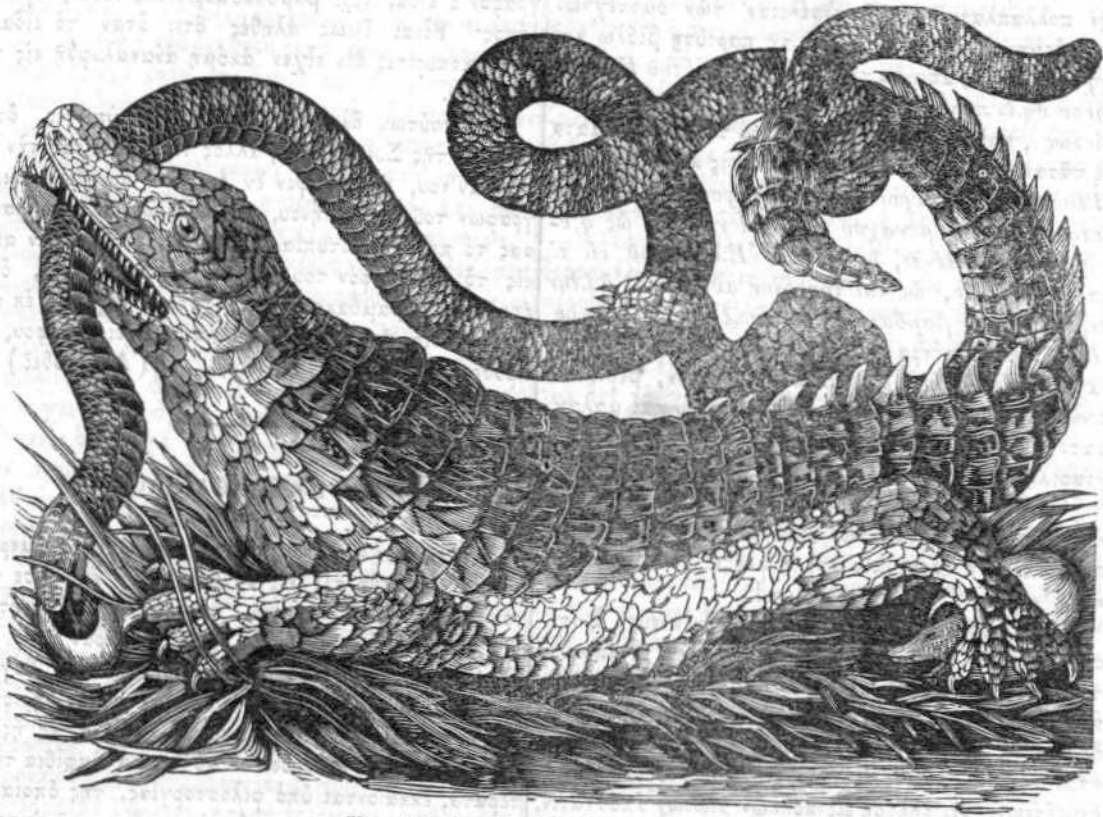
Διὰ τοῦ δεκάτου φυλλαδίου τῆς Πανδώρας, ἐδημοσιεύσαμεν ἐπιστολὴν περιηγητοῦ τινος τῆς Ἰνδίας, ἐν ἣ ἐλέγετο πρὸς τοὺς ἄλλοις, ὅτι «ἰδὼν ἀνθρώπους καθήμενους ἐπὶ κροκοδεῖλων μεγάλων ὡς ἐπὶ ἰπῶν, καὶ περιφερομένους εἰς τὴν ξηρὰν. » Προσθετε δὲ ὅτι «ὁ τρόπος καθ' οὗς δελεάζοντες σύρουσιν αὐτοὺς ἔξω τῆς λίμνης . . . εἶναι περιεργος δεικνύουσιν εἰς αὐτοὺς τὰ ἐντόσθια ζωῶν νεοσφαγῶν; αὐτοὶ δὲ ἄμα παρατηρήσαντες αὐτὰ ἐξέρχονται εἰς τὴν γῆν, δέχονται ἀνάβιας ἐπὶ τῶν νῶτων, καὶ τρέχουσι κατόπιν τῶν ἐντοσθίων. . . »

Ἡ διαβεβαίωσις αὐτῆ τοῦ ἡμετέρου περιηγητοῦ, ἐπικυροῖ τὴν βῆσιν τοῦ Στραβῶνος λέγοντος (Βιβ. ΙΕ. 707) ὅτι οἱ ἐν τῷ Ἰνδοῦ κροκοδεῖλοι δὲν εἶναι βλαπτικοὶ ἀνθρώπων. Φαίνεται ὅμως, κατ' αὐτὸν πάλιν τὸν γεωγράφον, (Βιβ. ΙΖ. 814) ὅτι οἱ κροκοδεῖλοι τοῦ Νείλου, ὄχι μόνον δὲν εἶναι χειροκίβητες ὡς οἱ ἐντιμοὶ αὐτῶν συναδελφοὶ τοῦ Ἰνδοῦ, ἀλλὰ καὶ ὀλέθριοι τῷ

ἀνθρωπιῶ γένοι. Καὶ ὅμως μὲ ἔλην τὴν θηριωδίαν αὐτῶν, συμπαθοῦσι πρὸς τινὰς, βατκαίνόμενοι ἴσως, ὡς οἱ ὄφεις πάλαι ὑπὸ τῶν Ψύλλων καὶ σήμερον ὑπὸ τῶν βαγιοῦμιδων. (α)

πολύ δλεθριωτέρους ἔχθρους, τοὺς ἰχνεύμονας, οἵτινες θωρακίζονται διὰ πηλοῦ, καὶ κυλιόμενοι ἐν αὐτῷ, ξηραίνονται πρὸς τὸν ἥλιον· καὶ οὕτως ἐνεδρεύοντες ἐμπύπτουσιν εἰς τὰ χάσματα τῶν κροκοδείλων ὅταν ἤλια-

Κροκόδειλος διαφθείρων ὄφιν.

Μεταξὺ τῶν βατκάνων τούτων Αἰγυπτίων, ἐξεῖχον οἱ Τεντυρίται· τούτους, ὄχι μόνον δὲν ἔβλαπτον οἱ κροκόδειλοι, ἀλλὰ καὶ ἔβλεπον κολυμβῶντας καὶ διαπερῶντας, μηδενὸς ἄλλου θαρροῦντος. Καὶ ποτε, κομισθέντων εἰς Ῥώμην κροκοδείλων, ἐπιδείξας χάριν, συνηκολούθουν οἱ Τεντυρίται. Ἐκεῖ, ἐμβληθέντας αὐτοὺς εἰς δεξαμενὴν, ἐξεῖλκον αὐτοὶ διὰ δικτύων, ἀπέθετον εἰς παρακείμενον πῆγμα ὡς εἰς ἡλιαστήριον, διὰ νὰ ἴδωσιν αὐτοὺς συγχρόνως οἱ θεαταί, καὶ κατέσπων πάλιν εἰς τὴν δεξαμενὴν.

Εἰς τὴν Αἴγυπτον ὑπῆρχον πολλαὶ πόλεις, καλούμεναι πόλεις Κροκοδείλων· ἀλλ' εἰς τινὰ ἐξ αὐτῶν, τὴν Ἀρσινόην, ἐτιμᾶτο ἰδίως ὁ κροκόδειλος, ὀνόματι Σούχος, ὡς ἱερός· διετηρεῖτο ἐντὸς λίμνης, καὶ ἦτο χειροῆθης πρὸς τοὺς ἱερεῖς, ὑπ' ὧν ἐτρέφετο διὰ σιτίων, κρεάτων καὶ οἴνου, ἅτινα προσέφερον πάντοτε οἱ ξένοι, ὅσοι προσήρχοντο ἐπὶ τὴν θεάν. Οἱ ἱερεῖς ἤνοιγον τὸ στόμα αὐτοῦ, ἐπέθετον πλακουντάριον ἢ κρέας ὀπτόν, καὶ κατέχεον μελίκρατον περιεχόμενον ἐντὸς προχοῖδιου.

Παρά τού· ὄφεις οἱ κροκόδειλοι ἔχουσι καὶ ἄλλους

ζωνται κεχηνότες, καὶ κατατρώγουσι τὰ σπλάγχνα καὶ τὰς κοιλίας αὐτῶν.

Ἀλλὰ καὶ οἱ Ἄραβες αὐτοὶ τρώγουσι τὸ κρέας καὶ τὰ ὠὰ τῶν κροκοδείλων, καὶ τὰ εὐρίσκουσι νοστιμώτατα.

N. Δ.

ΑΙΝΙΓΜΑ.

Ὅτι καίω καὶ φλογίζω μὲ τὸ πρῶτόν μου δεικνύω.

Καὶ μὲ τ' ἄλλα μου τὰ δύο,

Τὸ Φθιτόπωρον, τὸ Ἐαρ, τὸν Χειμῶνα, καὶ τὸ Θίρος.

Καὶ μὲ τ' ὄλον μου κυττάζω, νὰ πεταξῶ ἐλευθέρως

Ἄπροφύλακτος ἂν ἦται,

Νὰ σὲ χάμω νὰ χορεύης τὸν χορὸν ὅπου φοβεῖται.

Σ. Κ. Κ.

[α] Ἰβη Πανδώρας φυλλάδιον II'.

ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ.

Ἡστοι περιγραφή τοπογραφική, ἱστορική, ἀρχαιολογική καὶ στατιστικὴ τῆς ἀρχαίας καὶ νέας Ἑλλάδος.

ὑπὸ

ΙΑΚΩΒΟΥ ΡΙΖΟΥ ΡΑΓΚΑΒΗ.

εἰς τόμους 3, τιμωμένη ὁμοῦ δραχμ. 18.

Ἡ γεωγραφικὴ γνῶσις τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ἂν καὶ δύο ἔχωμεν εἰς αὐτὴν ἀξιολόγους ὁδηγοὺς, τὸν Στραβῶνα καὶ τὸν Πausανίαν, ἔχει ὅμως δυσκολίας μεγάλας, τῇ μὲν διότι ὁ εἰς εἰς αὐτῶν μέρος μόνον περιέγραψε τῆς Ἑλλάδος, τῇ δὲ διότι ἀμφοτέρω περιέγραφον πρὸς εἰδότας, καὶ πολλὰ τῶν περιγραφομένων ἀπόλωντο. Διὰ τοῦτο αἱ τοσαῦται τῶν νεωτέρων προσπάθειαι πρὸς διασάφην καὶ συμπλήρωσιν τῶν ἐν ἐκείνοις πληροφοριῶν, διὰ τοῦτο ἢ δι' ἐναγωνίου συλλογῆς τῶν ἐν πάσῃ τῇ ἀρχαίᾳ φιλολογοῖα διασπαρμένων γεωγραφικῶν εἰδήσεων, ἢ σχολιαστικῶν τῶν κειμένων αὐτῶν, καὶ αἱ τοσούτων ἀρχαιολογικῶν περιηγήσεις, ἐν αἷς ἠρευνήθησαν μὲν αἱ θέσεις, ἠρωτήθησαν δὲ τὰ μνημεῖα, παρεβλήθησαν δὲ αἱ περιγραφαὶ πρὸς τὰ περιγραφόμενα.

Ἀλλ' οὐδ' ἡ τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος γνῶσις, ἂν καὶ παρά πόδας κειμένης, εἶναι πολὺ εὐχερεστέρα, διότι οὐδέποτε συνεγράφη περιγραφή αὐτῆς πλήρης καὶ ἀκριβῆς, ἀλλ' ὅ,τι καὶ περὶ αὐτῆς γνωστὸν, περιέχεται ἢ εἰς τὰς βιβλικὰς περιηγήσεις ἢ εἰς τὰς ἀνεκδότους πληροφορίας τῶν κατὰ τόπους ἀρχῶν.

Τὸ διπλοῦν τοῦτο κενὸν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ φιλολογοῖα ἀναλαβὼν νὰ πληρώσῃ ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἀγγελλομένου συγγράμματος, ἠσχολήθη ἐπὶ εἰκοσὶν ὄλα ἔτη εἰς τὴν σύνταξιν τῶν τριῶν αὐτοῦ τόμων, ὧν ὁ μὲν πρῶτος διαλαμβάνει περὶ τῆς αὐτονομουμένης Στερεᾶς Ἑλλάδος, ὁ δὲ δεῦτερος περὶ τῆς Πελοποννήσου, καὶ ὁ τρίτος περὶ τῶν νήτων τῶν τε αὐτονόμων, καὶ τῶν ὑποκειμένων εἰς τὴν Ὀθωμανικὴν κυριότητα καὶ εἰς τὴν Ἀγγλικὴν προστασίαν. Ἐπιμελῶς δὲ συλλέξας πᾶν ὅ,τι περιέχεται περὶ τῆς ὕλης ἣν πραγματεύεται ἐν πᾶσι τοῖς ἀρχαίοις συγγραφεῦσιν, ὅ,τι ἐγνωμοδοτήθη ὑπὸ τῶν σχολιαστῶν, ὅ,τι ἀνεκαλύθη ἢ ἐξηρευνήθη ὑπὸ τῶν περιηγητῶν καὶ ὅ,τι ταμιεύεται ἐν πολλοῖς τῶν ἀρχείων, περιέγραψε μεθ' ὅσης ἐνδέχεται ἀκριβείας τὴν Ἑλλάδα ἅπασαν, ἀρχόμενος ἐφ' ἑκάστου μέρους πρῶτον ἀπὸ τῆς ἀρχαιολογίας αὐτοῦ ἦτοι τῆς περιγραφῆς τῆς ἀρχαίας αὐτοῦ καταστάσεως, τῶν οἰκοδομῶν καὶ τῶν μνημείων αὐτοῦ, καὶ διαλαμβάνων ἐκεῖνα μάλιστα τῶν συμβάντων ὅσα ἠλλοίωσαν τὴν μορφήν αὐτοῦ ἢ ἐπέφερον μεταβολὴν τῶν ἐνοίκων, καὶ τελευτῶν εἰς τὴν ἐκθεσὶν τῆς ἐνεστώσης τοπογραφικῆς καὶ στατιστικῆς αὐτοῦ καταστάσεως, τὴν ἐξιστόρησιν τῶν κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἐπισημοτέρων συμβάντων, καὶ τὴν περιγραφὴν τῶν ἐν αὐτῷ σωζομένων μνημείων.

Ἡ ἐκδοσις τοῦ βιβλίου τούτου θέλει ἀρχίσαι ἅμα συλλεχθῆ ἱκανὸς ἀριθμὸς συνδρομητῶν, ὥστε νὰ πιισθῇ ὁ συγγραφεὺς ὅτι οἱ κόποι του ἐφάνησαν χρήσιμοι εἰς τὸ πανελλήνιον, καὶ ὅτι θέλει καλυφθῆ ἐν μέρος τῆς πρὸς τύπωσιν ἀπαιτουμένης δαπάνης.

Τὰ ὀνόματα τῶν συνδρομητῶν διευθύνονται πρὸς τὸν συγγραφεῖα.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 1 Ἰανουαρίου. 1851.

ΑΓΓΕΛΙΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΟΨΙΣ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΑΘΗΝΩΝ,

νεοελληνιστί γεγραμμένη

Υπό

ΦΡ. ΓΕΡΑΡΔΗ ΔΡΑΓΟΜΑΝΗ,

Περιλαμβάνουσα δὲ τὸ ἀπὸ κτίσεως κόσμου μέχρι τῆς σήμερον ἐπισημότερα συμβάντα τῆς ἀστυκῆς ἱστορίας τῶν Ἀθηῶν, πλήρη κατάλογον τῶν βασιλέων καὶ ἀρχόντων, καὶ τῶν ἐν αὐταῖς διαλαμπάντων στρατηγῶν, ῥητόρων, ποιητῶν καὶ καλλιτεχνῶν, προσεῖ δε καὶ τῶν μετὰ Χριστὸν Δουκῶν καὶ συγγραφέων, καὶ τῶν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγωνισαμένων, μετὰ παρρητήματος περιέχοντος πίνακας τῶν ἀρχῶν, τῶν σταθμῶν καὶ μέτρων, καὶ τῶν νομισμάτων τῶν ἀρχαίων Ἀθηναίων, κατὰ συγχρονικὴν μέθοδον, ἐφευρεθεῖσαν ὑπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ συγγραφέως. Εἰς μέγα φύλλον. Τιμὴ Δρ. 4.

Τὰ ταχυδρομικὰ ἔξοδα εἰς βάρος τῶν ΚΚ. συνδρομητῶν. Θέλει εἰ ἀρχίσῃ ἡ ἐκδοσις, ἅμα καταγραφή συνδρομητῶν ἰκανοῦ ὀρίθμου.

ΠΕΡΙ ΠΡΩΤΩΝ ΓΙΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΡΧΩΝ ΔΟΚΙΜΙΩΝ

ὑπὸ Π. Βυάλλα Ἀρμένη.

Περιεχόμενα.

Προλεγόμενα. — Εἰσαγωγή. — Κεφ. Α'. Περὶ τῆς ἰδέας τοῦ ὄντος καὶ τῶν στοιχείων αὐτῆς. — Κεφ. Β'. Περὶ τοῦ ἐγὼ καὶ οὐκ ἐγὼ. — Κεφ. Γ'. Περὶ τῶν ἐκ τῶν προτερῶν ἀρχῶν. — Κεφ. Δ'. Περὶ τῆς ἰδέας τοῦ ἀπειρου. — Κεφ. Ε'. Περὶ τῶν νοητικῶν διαμερῶν σχετικῶς πρὸς τὰς ἐκ τῶν προτέρων ἀρχάς. — Κεφ. ΣΤ'. Ἀναλύσις τοῦ συστήματος τοῦ Πλάτωνος. — Κεφ. Ζ'. Ἀνάλυσις τοῦ συστήματος τοῦ Ἀριστοτέλους. — Κεφ. Η'. Περὶ Λεϊδιντίου καὶ Μακθραγγου. — Κεφ. Θ'. Συστήμα τοῦ Καντίου — Κεφ. Ι'. Ἐπίκρισις τοῦ Καντισμοῦ. — Κεφ. ΙΑ'. Συστήμα τοῦ Ρεΐδου — ΙΒ'. Ἐπίκρισις τοῦ συστήματος τοῦ Ρεΐδου. — Κεφ. ΙΓ'. Περὶ μαθηματικῶν ἀρχῶν. — Κεφ. ΙΔ'. Περὶ τοῦ ἀτιμημένου τῆς φιλοσοφίας καὶ τῶν σιαιρέσεων αὐτῆς καὶ περὶ φιλοσοφικῆς μεθόδου. — Κεφ. ΙΕ'. Περὶ ἀληθείας, ἀγαθοῦ καὶ καλοῦ. — Κεφ. ΙΖ'. Περὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ ἀγαθοῦ. — Κεφ. ΙΗ'. Περὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ καλοῦ — Κεφ. ΙΘ'. Περὶ θεοσοφίας καὶ συμπέρασμα τοῦ ὅλου πνεύματος.

Τιμᾶται Δρ. 6.

ΤΟ ΦΡΙΚΤΟΝ ΛΑΘΟΣ,

Μοδιστόχημα παρὰ Εὐκ. Ροφοπούλου, ἐκ Σμύρνης. Τιμᾶται Δραχ. 2.

Παύεται εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Μεταφράσεως.